

ROMÂNII PESTE HOTARE

Emigrația română. Politica de colonizare

ROMÂNII PESTE HOTARE.....	1
Emigrația română. Politica de colonizare.....	1
-----	6
Documente informative.....	6
-----	6
1.) dr. Hans Otto Roth, Ideologia și tendințele politice ale minorității germane ,.....	6
2.) Th. Emandi , Cehoslovacia și România , 1928.....	7
3.) N. Filodor către IGDuca (ministr. Af. Str.) , 1925.....	7
4.) Reglementarea minorităților ne-musulmane din Turcia, 1926.....	7
5.) Memoriul românilor din Vidin (Bulgaria) , 1 dec. 1925.....	8
6.) Românii din Ungaria , 25 dec. 1925.....	8
7.) Acordul de la Bled.....	8
Românii din Banatul iugoslav și Timoc. 17 aug.'27.....	8
-----	9
Guvern Maniu. Legislatura I. Sesiunea I .1928 / 1929.....	9
-----	9
8 a) Dionisie Roman (PNȚ) , Comunicare: emigrația în SUA , 20 febr.'29.....	9
▫ Emigrarea în SUA	9
b) Voicu Nițescu (ministru de Stat răspuns lui D. Roman.....	10
▫ Ardeleni / Regățeni	10
▫ Emigrările în SUA și Canada.....	10
c) Începe polemica Iorga ... Nițescu.....	10
9.) Exportul de brațe de muncă românești , 12-13 mart.'29.....	11
I. Răducanu (PNȚ ministr. Muncii) :.....	12
C. Banu (PNL) :.....	12
-N. Iorga (PND este și el contra acestui contract cu Franța.....	12
I. Mirescu (PSD) :.....	13
-----	13
Guvern Maniu. Legislatura I. Sesiunea II .1929 / 1930.....	13
-----	13
10.) Viorel V. Tilea (PNȚ, Cluj, chemărist) , discurs la mesaj , 28 nov.'29.....	13
▫ Optanții unguri . Revizionismul maghiar.....	13
▫ "Imaginea României " / Propaganda	14
11) N. Polizu-Micșunești (PNȚ, deputat Dorohoi) , discurs la mesaj , 13 dec.'29.....	14
▫ Factori istorico- psiho-morali.....	14
▫ Regimul minorităților (în vechea și noua Ungarie).....	14
Români în Ungaria.- continuare -.....	16
12) dr. N. Lupu (PȚ, deputat de Fălciu), discurs la mesaj , 11 decembrie 1929.....	16
▫ Români în America.....	16
13) N. Ilieșiu (PNȚ) , Comunicare [români din Iugoslavia], 27 nov.'29.....	17
▫ Românii din Iugoslavia.....	17
-----	17
Restaurația. Carol II, 8 iun.'30.....	17
-----	17
Guvern G. Mironescu. Legislatura I-PNȚ. Sesiunea III, 1930/'31.....	17
-----	17
Guvern Iorga Argetoianu. Legislatura I .Sesiunea ordinară , nov'31/ apr.'32.....	17
-----	17
15.) Ștefan Tătăreanu (PNL-"independenți") , L. Onea (PNL) , interpelare , 25 nov.'31	17
16.) dr. V. Dumitrescu-Brâila (PNL-1), interpelare //revizionismele // , 12 dec.'31.....	18
Notă * ---.....	18
-----	18
Guvern Vaida Voevod, Legislatura II .Sesiunea extraordinară , 10 aug.-11 oct.'32.....	18
-----	18

17.) Memoriul refugiaților transnistreni ,.....	18
18.) Col.Traian Stoica [Independent ? LANC ?] , români din afara granițelor,.....	18
19.) Voicu Nițescu (ministr.Agricult.și domeniilor) : modificare la.....	18
20.) ACCuza (LANC) : situația românilor din Apșa -de Jos (Cehoslovacia) ,.....	18
21.Gaspar Muth (P.Germ) : pentru naturalizarea românilor.....	19
22.) I.Hudiță (PT-Lupu) , Comunicare : Librăria Gamber în dificultate (Paris) ,.....	19
-----	19
Guvern Maniu , Vaida .Legislatura II .Sesiunea ordinară. 15 nov.- 15 apr.'33.....	19
-----	19
23.) <i>Oficiul Național al Colonizărilor</i> (ONAC) (dir.N.Lupu Kostaky) 1 ian.'33.....	19
-----	20
Guvern IGDuca , 14 nov.'34.....	20
Asasinarea lui Duca , 29 dec.'33.....	20
Guvern Tătărăscu.Legislatura I.Sesiunea ordinară, 1 febr.'34.....	20
-----	20
24.a)Gh.Brătianu, discurs la mesaj , 24 febr.'34.....	20
▣ Mesajul Regal.....	20
▣ Adresa de răspuns.....	20
▣ Politica față de minorități.....	20
▣ Naționalizarea cu românii de peste graniță.....	20
▣ Numerus proportionalis.....	21
24.b.)Gh.Brătianu , interpelare : protecția muncii naționale, 10 mart.'34.....	21
▣ Problema elementului străin.....	21
▣ Cetățenia românească.....	21
▣ Străini camuflați.....	21
▣ Românii de peste hotare.....	21
▣ Soluția întăririi elementului românesc.....	22
25.) Procesul Gărzii de Fier, în apărarea lui Caranica și Belimace , 30 mart.'34.....	22
▣ Ziua a IX-a , 30 mart.'34.....	22
26.) Gh.Brătianu , replică la răspunsul lui Titulescu : politica externă , 4 apr.'34.....	23
▣ Colonizarea din Dobrogea Nouă.....	23
▣ Rămâni peste hotare.....	23
27.) CCGiurăscu (PNL-geogist) , la <i>Legea pentru apărarea Statului</i> , 5 apr.'34.....	24
▣ Dezechilibrul demografic.....	24
▣ Ideea națională.....	24
▣ Colonizarea românească.....	24
28.) N.Batzaria , comunicare : românii din Peninsula Balcanică , 21 apr.'34.....	24
29) <i>Lege pentru dobândirea și pierderea naționalității române</i> , 27 apr.'34.....	25
a-Gh. Fotino (inițiator, raportor , susținător).....	25
▣ Expunere de motive.....	25
▣ <i>Legea</i>	25
▣ Românii din Macedonia și Banatul sârbesc.....	25
▣ Sarcina politicii externe a României.....	25
▣ Românii din Peninsula Balcanică.....	26
▣ Văile Macedoniei , Pind.....	26
▣ Colonizarea în Caliacra și Durostor.....	26
▣ Greșeli în politica de colonizare.....	27
▣ Discordanțe legislativ- constituționale.....	27
▣ Coloniștii - neinstruire militară !.....	27
▣ Acordarea cetățeniei române.....	28
▣ Concluzii.....	28
b) Batzaria (ziarist) Sprijină inițiativa.....	28
-----	28
Guvern Tătărăscu . Legislatura I.Sesiunea a II-a ordinară . 15 nov.'34 - 25 apr.'35.....	28
-----	29
30) CCGiurescu (PNL-g) , discurs la Mesaj, 12 dec.'34.....	29
▣ Dobrogea, Cadrilaterul.....	29
▣ Români peste hotare.....	29
31.) CCGiurescu (PNL-g) , discurs la Mesaj, 12 dec.'34.....	30
▣ Politica demografică :.....	30
▣ Colonizarea românească !.....	30

Politica liberală.....	30
Guvernarea PNȚ.....	30
▫ Dobrogea, Cadrilaterul.....	30
▫ Români peste hotare	31
32.) Vict.Iamandi (PNL, subsecretar de Stat) , discurs final la Mesaj, 17 dec.'34.....	31
▫ Colonizarea.....	31
33.) Eug. Titeanu (subs.de Stat Interne problema macedoneană , 12 febr.'35.....	32
33.a) Eug.Titeanu /.....	33
▫ Tradiția PNL în problema macedoneană.....	33
▫ Problema macedoneană.....	33
▫ Incidentul de la Giurgiu.....	33
▫ Români peste hotare.....	34
▫ Coloniști intrați	34
▫ Politica colonizărilor.....	34
Caliacra.....	34
Durostor.....	34
▫ Legislația pentru macedoneni.....	34
▫ Politica școlară pentru românii din afară.....	35
▫ Guvernul și-a făcut datoria.....	35
33.b) Gh.Brătianu.....	36
▫ Replică lui Titeanu.....	36
Xenofobie.....	36
33.c) N.Batzaria.....	36
▫ Românii macedoneni.....	37
▫ Incidentul de la Giurgiu.....	37
Românii din Giurmaia	37
Macedonenii asasini.....	38
▫ Apel patriotic.....	38
33.d) Eug.Titeanu / replică la replici / 12 febr.'35.....	38
▫ Societatea de Cultură Româno-Macedoneană.....	38
Eug.Titeanu / replică la replici / 12 febr.'35.....	38
▫ Replică lui Gh.Brătianu.....	38
-----	38
Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35 - apr.'36. .	38
-----	39
34.) Romulus Seișanu (" Universul" , "Liga antireviz ") , discurs la Mesaj, 29 nov.'35	39
▫ Românii din Bulgaria.....	39
▫ Românii din Ungaria.....	40
35.) Gh.Tătărăscu(președ.Consiliu,) , concluzie la Mesaj, 14 dec.'35.....	40
▫ Operă de consolidare : învățământul.....	40
-----	40
Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov.'36 - apr.'37. .	40
-----	40
36.) CCGiurăscu (PNL-g) Comunicare /colonizarea Cadrilaterului / 26 nov.'36.....	40
Românii din Ungaria ?.....	40
37.)Gh.Hențiu (PNL) , discurs la Mesaj, / Românii din Ungaria / 27 nov.'36.....	41
38.) CCGiurăscu (PNL-g) , Interpelare :Românii de peste hotare (- I -) 25 febr.'37. 41	41
▫ Neglijarea crasă a problemelor demografice.....	42
▫ Nepublicarea rezultatelor recensământului.....	42
▫ Necunoașterea elementului românesc din afara granițelor	42
▫ Un.Sov., Iugoslavia, Bulgaria, Grecia, Albania, Ungaria, Cehoslovacia.....	42
▫ Românii din Uniunea Sovietică.....	43
▫ Românii din Iugoslavia.....	43
▫ Românii din Bulgaria.....	44
▫ Românii din Grecia.....	44
▫ Românii din Albania.....	45
▫ Românii din Ungaria	45
▫ Românii din Cehoslovacia.....	45
▫ Români în afara hotarelor	46
▫ Statistici, profesii.....	46
▫ Macedo-românii, aromânii	46

Guvern Maniu. Legislatura I. Sesiunea II .1929 / 1930

10. **V.V.Tilea** (PNT), discurs la mesaj, 28 nov.'29

11. **N.Polizu- Micșunești** (PNT), discurs la mesaj, :**românii din Ungaria** 13 dec.'29

dr.N.Lupu (PT), discurs la mesaj, 11 dec.'29

N. Ilieșiu (PNT), Comunicare :**românii din Iugoslavia**, 27 nov.'2

Restaurația.Carol II, 8 iun.'30

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNT.Sesiunea III, 1930/'31

Guvern Iorga Argetoianu.Legislatura I.Sesiunea extraordinară, iun.-iul.31

14. **Rudolf Brandsch**,(subsecretar de stat pentru minorități) , 27 apr.'31

Planul de activitate al **Subsecretariatului pentru minorități**, 10 iunie.'31

LD: vezi prevederile privind românii de peste hotare

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932

D.Ghika (ministr Af.Str.) , Senat , răspuns la interpelare :
declarațiile revizioniste ale **senatorului Borah** .

//acțiunea antirevizionistă a **românilor-americiani** // , 25 nov.'31

15. **Dr.V.Dumitrescu -Brăila** (PNL-1) , interpelare //revizionismele // , 12 dec.'31

16. **Gh.Brătianu** (PNL-3) . interpelare : **români măcelăriți la Nistru** , 29 febr.'32

Guvern Vaida Voevod, Legislatura II .Sesiunea extraordinară, aug.-oct.'32

17. Memoriul **refugiaților transnistreni** , asupra masacrelor săvârșite de
autoritățile sovietice împotriva **populației moldovene** ,
trimis la Comisia de petiții a Senatului , 4 aug.'32

18. Col.**Traian Stoica** [Independent ? LANC ?] , **români din afara granițelor**,
discurs la mesaj , 30 aug.'32

19. **Voicu Nițescu** (ministr.Agricult.și domeniilor) : modificare la Legea impozitelor
pentru **coloniștii români** , 29 sept.'32

20. **ACCuza** (LANC) : situația **românilor din Apsa -de Jos** (Cehoslovacia) ,
30 sept.'32

21. **Gaspar Muth** (P.Germ) : pentru naturalizarea **românilor care se întorc
din America** , 8 oct.'32

22. **I.Hudiță** : sprijinirea **librarului bănățean Gamber** (Paris -tezele Sorbonei) , 2 sept.'32

Guvern Maniu , Vaida .Legislatura II .Sesiunea ordinară. 15 nov.- 15 apr.'33

23. **Oficiul Național al Colonizărilor** (dir.N.Lupu Kostaky) realizări, greutateți, 1 ian.'33

Guvern IGDuca , 14 nov.'34

Asasinarea lui Duca , 29 dec.'33

Guvern Tătărescu.Legislatura I.Sesiunea ordinară, 1 febr.'34 - 28 apr.'34

24.a. **Gh.Brătianu**, la mesaj, //colonizarea românilor în reg.de graniță //, 24 febr.'34

24.b. **Gh.Brătianu** , interpelare : protecția muncii naționale, 10 mart.'34

25. **Procesul Gărzii de Fier** : **macedonenii** Caranica și Belimace , 30 mart.'34

26. **Gh.Brătianu** , declarație -replică la expozeul lui Titulescu , 4 apr.'34

27. **CCGiurăscu** , discurs, la **legea ptr.apărarea statului**, 5 apr.'34

28. **N.Batzaria** , Comunicare : **românii din Peninsula Balcanică** , 21 apr.'34

29. **Lege pentru dobândirea și pierderea naționalității române**, 27 apr.'34

/ încetățenirea în masă a **macedonenilor** /

a) **Gh.Fotino** (expunere de motive, raportor, susținător.)

b) **N.Batzaria** (ziarist, "Universul ") : susține legea

Guvern Tătărăscu. Legislatura I. Sesiunea II-a ordinară, 15 nov. '34 - 25 apr. '35

30. **CCGiurescu** (PNL-g) , discurs la mesaj, ideea națională , 12 dec. '34
31. **CCGiurescu** (PNL-g) , - idem -**români peste hotare / colonizarea** / 12 dec. '34
32. **Vict. Iamandi** (PNL) , discurs final la mesaj / **macedonenii** / 17 dec. '34
33. **Eugen Titeanu** (subsecretar de Stat, Interne
problema macedoneană , 12 febr. '35
Răspuns la comunicarea lui **Gh. Brătianu** ;
Gh. Brătianu - replică la răspuns. **N. Bătzaria** - intervenție.

Guvern Tătărăscu . Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov. '35 - apr. '36

34. **Romulus Seșanu** (" Liga antirevizionistă") discurs la mesaj , 29 nov. '35
/ **Românii** din Bulgaria / **Românii** din Ungaria /
35. **Gh. Tătărăscu** , discurs -final la Mesaj, 14 dec. '35

Guvern Tătărăscu . Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov. '36 - apr. '37

36. **CCGiurăscu** (PNL-g) , Comunicare : **Românii de peste hotare** , 26 nov. '36
/ **Românii** din Bulgaria / **Românii din Ungaria** / **Românii din Cehoslovacia** /
37. **Gh. Hențiu** (PNL) , discurs la Mesaj, / **Românii din Ungaria** / 27 nov. '36
38. **CCGiurăscu** (PNL-g) , Interpelarea : **Românii de peste hotare** (- I -) , 25 febr. '37
O. Goga, Nichifor Robu, (PNC) - intervenții
Traian Moșoiu (subsecretar Agricult. și Domenii) - replici

Guvern Tătărăscu . Vacanță . Succesiune. Alegeri , 1937

39. **Gh. Brătianu** , Expozeu , Întrunirea de la Marna , / **colonizarea** / 1 nov. '37

Guvern Goga-Cuza 28 dec. '37 - 9 febr. '38

Guvern Miron Cristea I , II 10 febr. -30 mart'38 ; 30 mart. '38 - 31 ian. '39

40. Acordul de la Munchen .**Destrămarea Cehoslovaciei** .oct. - nov. '38
/ **Românii din zona Ucrainei subcarpatice - revendicată de polonezi și unguri** /
("Timpul" , an II , nr. 541 , 3 nov. '38)

Guvern Miron Cristea - III - 1 febr. '39 - 6 martie '39

Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept. '39

- ▣ **Împărțirea Cehoslovaciei : Germania / anexarea Ucrainei Subcarpatice de către Ungaria**
▣ **Mobilizarea românească din martie '39**
▣ **Anexarea Albaniei de către Italia, 6 apr. '39**

41. Presiuni diplomatice maghiare , privind **statutul minorității maghiare** , mai '39
/ **Românii din Ungaria și Ucraina Subcarpatică anexată , 1920 - 1939** /
42. **Alex. Rosetti** (raportor) , **Concluzii** la dezbaterile la Mesaj , Cameră , 28 iun. '39
/ **Românii din Iugoslavia și Grecia** /
43.

Documente informative

- 1.) **dr. Hans Otto Roth**, Ideologia și tendințele politice ale minorității germane ,
24 mai 1923, (p.239- 250). (Conferința la ISR)
/ În "**Cartea verde**" românească a Vechiului Regat (evenimentele din 1913, de pe

vremea lui Titu Maiorescu)) , doc. 2 scrie textual :
< Pentru **apărarea individualității naționale a românilor din Pind**, între **Samarina și Metzovo**, care vor fi **incorporate la Albania**, **marile puteri vor interveni** să scrie nu numai **în tratatul internațional** care va înlocui tratatul de la Berlin , dar și în **Constituția** sau **statutul organic al Albaniei** **principiul ca administrația** tuturor localităților unde **majoritatea va fi română** , ca și toate **bisericile și școlile românești** , **limba** întrebuițată să fie cea **română**.> (p.245)

2.) Th.Emandi , Cehoslovacia și România , 1928

(BCS, fd.St.Georges, pch.CVII, ds.3 Th.Emandi , f.84-86)

[LD : **Ministrul României la Praga.**]

/ A fost profund emoționat când, în 1928,abia venit la Praga, asistînd la Congresul agrarilor cehoslovaci, care număra ,printre delegații lui ,**reprezentanții celor 10.000-20.000 valahi din Moravia, țărani** ce purtau **costume cu motive românești**.

Limba acestor "valahi" este amestecată cu **cuvinte din limba noastră**, ba chiar cu **cuvinte latine**.

Ce caută acești valahi în mijlocul Moraviei ?

/ Vorbind cu un amic ceh, acesta i-a spus că ... **ar fi venit ca păstori , în adîncimea vremurilor și au rămas aici...**

3.) N.Filodor către IGDuca (ministr.Af.Str.) , 1925.

(BCS, fd. St.G, pch. XCVII, ds. 9, N.Filodor , f. 38)

/ Cu ocazia conferinței Micii Înțelegeri (1925) , studențimea de la Universitatea română, roagă pe ministrul Duca să intervină ca

românii din Macedonia sârbească

să-și cîștige **libertatea școlară și bisericească**.

/ **Memoriul** relevă că,pînă la război [regim turc] ,

în **Macedonia sîrbească**, existau următoarele **instituții românești** :

26 școli primare , 10 biserici, 1 liceu, 1 școală normală-fete.

Azi toate sunt închise!

4.) Reglementarea minorităților ne-musulmane dinTurcia, 1926

(BCS,fd.St.G., pch. LXXXII, ds.4, Ermil Pangrati)

" Uniunea Internațională a Asociațiilor pentru SDN "

Comisia pentru minorități.

Minoritățile ne-musulmane din Constantinopol.

/ Reuniunea comisiei, la **Lausanne** (oct.'25) a pus problema **minorităților , raselor, religiilor din Turcia**.

Reprezentantul Asoc.turce și-a declinat posibilitatea de a prezenta un asemenea studiu.

/ La reuniunea de la **Londra** (iun.'26) , Asoc. Greacă a ridicat problema aplicării

Tratatului de la Laussane , în Turcia, **privind minoritățile**, cerînd studierea lor (art. 37, 42 și 44- acordau protecție ne-musulmanilor)

/ În 27 nov. 1925, o reuniune a cîtorva reprezentanți greci, la instigarea și sugestia guv. turc, au declarat că renunță la art. 42 , în numele minorității grecești.Dar nici Patriarhia , nici majoritatea grecilor, nu sunt de acord.

Așa a ajuns problema la Comisie.

/ **Art. 42, este deosebit** .El are ca obiect menținerea **"legilor familiei"** și **statutul personal al minorităților**, cu obligația de a **proteja** bisericile, sinagogile,cimitirele și alte stabilimete religioase ale minorităților.

- **Minoritățile non-musulmane aveau aceste drepturi în Turcia , de secole**. Cînd **Mahomed al II-lea** s-a încoronat la Constantinopol, el a acordat **drepturi speciale patriarhului grec, marelui rabin, și patriarhului armean, față de credincioșii lor**.

- **Aceste drepturi au fost menținute**,apoi... și reconfirmate în diverse momente și ocazii, inclusiv în **Constituția junilor turci** (1908) , asigurînd o **protecție deosebită creștinilor și evreilor din Turcia**.

- **Tratatul de la Berlin (1878)**, a prevăzut noi obligații pentru Turcia, problema devenind "internațională."

- Atitudinea actuală [1925] a guv. turc nu se justifică...

W.H.Dickinson

5.) **Memoriul românilor din Vidin (Bulgaria), 1 dec.1925**

(BCS, Colecții speciale, fd. Kogălniceanu, pch. LXXI, ds. 15)

Gr. Bilciurescu (Legația rom.la Sofia) către **IGDuca** .

/ La legația română a venit o **Petiție** (30 aug.'25) semnată de

"80 de inși din diferite sate din regiunea Vidinului ",

scrisă în **bulgărește**, cu listele comunelor pe naționalități.

Petiția este o plângere a românilor, care cer drepturi școlare și bisericești , tăgăduite , pînă azi, de guv.bulgar.

/ După statistica lor, în plasa Vidinului, locuiesc **43.500 români**,

30.000 bulgari, 7000 alți ;

Dar **români** mai sunt și în **plășile Lom, Kula, Rahova**, ș.a.

(este alăturată , în traducere, petiția, cu cele 80 de semnături)

Petiționarii cer :

I.română în **școlile** lor ,

I.rom. în **biserică și cărțile sfinte**(deoarece cele vechi, chirilice, au fost înlocuite cu alfabet slav) ;

Consulat românesc la Vidin;

Intervenția , în acest scop, la Comisia pentru minorități la **Liga Națiunilor**.

Românii din Vidin

6.) **Românii din Ungaria , 25 dec. 1925**

(BCS, Colecții speciale, fd.Kogălniceanu, pch. LXXI, ds.15)

Comnen (legația Berna) către București

/ Guvernul maghiar, înfrînt pe chestia minorităților, caută succes pe alt tărîm.**Ar trebui să**

inițiem un contraatac pe chestia minorității românești din Ungaria, care este

deplorabilă, și poate fi pusă pe seama nerespectării Tratatului Trianon de către

Ungaria.

7.) **Acordul de la Bled.**

Românii din Banatul iugoslav și Timoc. 17 aug.'27

(BCS, fd.St.G, pch. XCIV, ds. 11, Th.Emandi , **extrase presă.**)

[LD : **Emandi** a fost ministr. rom la Belgrad , între 1920-'27.

În locul lui, a fost trimis **N.Filodor**, prietenul lui Duca]

"Viitorul" / 26 aug.'27 :

Partidul Românilor din Banatul iugoslav se prezintă la alegeri **independent**,

drept pentru care a trecut la **reorganizarea PNR**.

Prof. Butoarcă (prof., deputat înConsil jud) -secretar general.

"Nădejdea " - foaie săptămînală , **Virșat** - a devenit oficiul PNR din Iugoslavia.

Dat fiind numărul lor mare , românii ar putea trimite în **Skupstina** iugoslavă, **3 deputați**.

Una din revendicări - **școală națională** - a fost deja **satisfăcută** ,

prin **Acordul de la Bled** (17 aug.'27) , semnat de **Th.Emandi** și **Voja Marincovici** .

" Universul " / 27 aug.'27

Considera **Acordul** ca o contribuție la întărirea coeziunii Micii Antante.

" Aurora " / 2 sept.'27

E logiază **reglementarea problemelor școlare** româno-iugoslavia

din **cele două Banaturi** (român și sîrb) și **Valea Timocului** (Serbia) ,

ca pe un fapt pozitiv :

/ **Școlile** vor fi susținute de stat ;

/ **Limba de predare- maternă**, cu **excepția** obiectelor de studii naționale , care se vor

preda în **I.națională** ;

/ **Învățătorii** , din țările respective , de naționalitate corespunzătoare;
/ **2 școli**, în comunele mixte.

Chestiunea bisericească încă **nu s-a reglementat**,
deoarece **Constituția iugoslavă** este **contra** oricărui aranjament în această direcție.

Se speră la un acord reciproc.

"**Dimineața**" / 22 aug.'27

Ministerul de externe al României ,
văzînd că prin "Comisiuni" nu s-a ajuns la nici un rezultat, a decis să înceapă **tratare directe** .

Tratarele s-au încheiat și, la **Bled**, s-a semnat **Acordul** (Voja-Emandi)

În fiecare comună din Banatul sîrbesc, respectiv românesc, , în care există **20 de copii români**, respectiv sîrbi, se va face **o școală**.

" **Viitorul**" / 7 sept.'27

Acordul româno-iugoslav , de la **Bled**, în **probleme școlare dovedește** :

/ **Că se pot rezolva** și "**problemele delicate** " ;

/ **Că problema minorităților** , cu așteptarea campaniei "iritante" ,
se poate rezolva, dacă în dosul lor nu sunt **gînduri iridente**;

/ **Pilda** aceasta ar trebui **urmată**, de **minoritățile** din alte țări;

"**Novosti** " , Zagreb, / 10 sept.'27

Aprecieri elogioase la Acordul de la Bled, **privind școlile**.

Speranța că se vor rezolva și cele privind **bisericile și mănăstirilor**.

Elogiul lui **Marincovici** (ministr. ext .) , om cu viziune "europeană" , sprijinitor al Micii Antante.

"**Viitorul** " / sffrșit '27) .

În **alegerile din Iugoslavia**,

românii, "dezbinați între ei ", **n-au obținut nici un loc**,

în timp ce celelalte minorități, da.

"**Căderea rușinoasă** " a fraților noștri din **Torontal**, cari, la **250.000 suflete** , n-au reușit să aibă **nici un deputat în Scupscină**, este o grea lovitură.

PNR a obținut doar... 5000 voturi (coeficientul cerut , era de 6200 !)

numai din cauza dezbinării.

Acordul de la Bled.

Guvern Maniu. Legislatura I. Sesiunea I .1928 / 1929

8 a) Dionisie Roman (PNT) , Comunicare: emigrația în SUA , 20 febr.'29

b) **Voicu Nițescu** (ministru de Stat răspuns

c) **Nicolae Iorga** (PND) , Intervenție , idem

(DAD, MO. 37 , șed. din 20 febr.'29 , p. 1140 - 1141)

a) Dionisie Roman :

" În urma marilor **dezinteresări** și multelor **neglijențe** , precum și **dispozițiilor greșite** luate de guvernele precedente, aproape toate **izvoarele de venit au secat** în această țară, și în urma aceasta **șărăcia și mizeria** din zi în zi bate tot mai tare la ușa țăranului și muncitorului , precum și la ușa meseriașului și micului industriaș român. În deosebi **Ardealul a devenit** din nou pentru poporul român **valea plîngerilor și a suferințelor. "**

Roman /'29

▣ **Emigrarea în SUA .**

/ **Guvernele liberal și averescan** nu au făcut la timp **demersurile** necesare

cînd, în **1924, SUA** a găsit de oportun să **reducă nr. străinilor** ce se admitea anual pentru emigrare. Pentru **români**, a redus acest nr. de la **7.400** , la ... **603 anual**.

/ **Guvernele trecute au oprit românii de la emigrare**, dînd **acest prilej numai**

cetățenilor minoritari.

/ El a căutat mult să găsească **adevăratul motiv al acestei "nefaste opreliști "** , dar nu prea era satisfăcut de explicații. **"Eu cred că în era adevăratei democrații naționale, emigrarea în Statele-Unite, bachiard în Brazilia ,Canada și Mexico, sub anumite condiții și împrejurări , este absolut justificată și admisibilă ,** deci o intervenție diplomatică la Statele Unite pentru revenirea asupra **urcării cotei anuale pentru emigranții români ,** este foarte de dorit și ar fi foarte salutară , atât pentru poporul român cât și pentru țară."

/ **"Obiecțiunea** aceea că **emigranții se vor înstrăina de țara lor** , eu deloc nu mă tem, căci toți **românii cinstiți care vor pleca în țări străine**, de-acum încolo, adică după ce **au gustat din cupa dreptății și libertății cetățenești întronate și garantate în țară de PNT**, aceștia **niciodată** nu își vor putea uita **țara lor iubită și niciodată** nu se vor duce cu gândul de **a nu se mai întoarce.** "

Roman /'29

/După informația lui, **românii care au mai fost în SUA, care au rudenii sau averi acolo, sunt admiși peste cota stabilită. Roagă să li se facă toate înlesnirile** pentru aceasta, pentru **a nu mai intra pe mâna escrocilor de pașapoarte.**

A făcut comunicarea , la rugămintea multor țărani din Tîrnava Mare, Tîrnava Mică, Cluj și Sălaj, dornici și iubitori de muncă.

Lumea muncitoare din Ardeal așteaptă cu nerăbdare aceasta

////////////////////////////////////

b) Voicu Nițescu (ministru de Stat răspuns lui D.Roman

(DAD, MO. 37 , șed. din 20 febr.'29 , p. 1140 - 1141)

▣ **Ardeleni / Regățeni .**

precizează că el nu este **" ministrul Ardealului "** , ci **"ministrul de stat" al întregii țări .** Dacă i se spune așa, este numai pentru că **această provincie a fost tratată vitreg** de guvernele trecute. "Eu am însărcinarea ca , sub actuala guvernare, să-mi dau toată silința ca **să pun pe picior de egalitate și pe același plan interesele Ardealului** cu acelea ale **Vechiului regat** și restul provinciilor care alcătuiesc România " (**aplauze PNT**)
"Prin prezența mea aici, se manifestă dorința și vorbește glasul care tinde **să realizeze și să desăvârșească buna înțelegere și deplina unire sufletească între toți fiii țării**, înlăturînd tot ce i-ar mai putea despărți , și mai ales **remediind relele și nedreptățile** care au făcut pe unii **ardeleni să spună , că guvernul de la București nu i-ar fi prieten. "**

/**Guvernul actual**, indiferent de persoanele care îl compun, ține să facă probă că el e prietenul și protegitorul drept și deopotrivă al intereselor tuturor provinciilor care alcătuiesc statul român" (p. 1140-1141) (**aplauze la PNT**)

Voicu Nițescu /'29

▣ **Emigrările în SUA și Canada**

/ Mulți țărani ardeleni, datorită situației grele , vor să emigreze în America sau Canada.

Ministrul muncii (I.Răducanu)care are sarcina de a elibera aceste pașapoarte,

I-a rugat pe el să analizeze caz de caz, și să avizeze.

/ **SUA**, a fixat pentru **România** cota de **600 oameni , anual;**

Canada , a fixat și ea , cota de **1.200 oameni** (cu viză prin Polonia, Franța sau Germania , pentru că în România nu are consulat).El a făcut demersuri pentru ca vizele să se libereze din România. Peste aceste cote, nu se admite nimic.

c) Începe polemica Iorga ...Nițescu

-Iorga : "Mă miră tonul acestei discuțiuni ! Cum, **noi avem vreun interes ca să scoatem țărani din țara aceasta ?** Este ceva îngrozitor ! O să rămînem numai cu paraziții, cari, ce o să mînce la urmă ? Dacă nu vor mai avea pe țaran să sugă ? Pentru Dumnezeu ! **Să sărăcim noi țara de țărani ?** [...] Cu biciul să-i mînați înapoi la țară .**Paraziților să le dați pașapoarte, dar pe țărani cu biciul să-i întoarceți la datoria lor."**

-Nițescu : el a vrut doar să răspundă la întrebarea dlui Roman. Situația este așa : **Zilnic vin țărani din Ardeal să solicite pașapoarte;și la el așteaptă, zilnic, cîte 20-40 țărani care depun "cea mai dîrză insistență" .**

El este **de acord cu ce spune dl. prof. Iorga**, că oamenii aceștia n-ar trebui să iasă din

țară... dar " vă rog să mă credeți [...] **nu pot ignora o situație de fapt.**

Nu pot ignora că ne găsim în fața unei **realități din cele mai grozave.**

Populația de la noi din Ardeal se găsește într-o **situațiune dezastruoasă. "**

(aplauze PNT)

Oamenii din județele Făgăraș, Tîrnava mare, Tîrnava Mică, Bihor, Maramureș, Someș, se găsesc într-o **situație economică sfișietoare.** Ei vin și ne spun :

Nu vrem să plecăm din țară, dar **dați-ne de lucru,** pentru că **nu vrem să ajungem**

cerșetori " (aplauze PNT) Iar cu "moștenirea " lăsată, n-avem pînă acum posibilitatea de a da de lucru acestor oameni ..."

-Iorga : : "**Lucrări publice** sunt posibile.; să se facă din piatră seacă.; faceți un **împrumut** , dar **țineți lumea în țară."**

-Madgearu : La primăvară vor începe lucrările publice și le vom da de lucru...

-Iorga : ""F. bine ,**să nu le dați pașapoarte pînă atunci . "**

-Nițescu : : "**Sunt șomerii din Valea Jiului** cari stau fără lucru .**Nu putem da de lucru decît la un nr. redus de oameni..**

-Iorga : : "**Mai tăiați din funcționarii inutili; mai tăiați din diplomația inutilă ; mai tăiați de aiurea și dați țăranilor de lucru și țineți-i în țară** că nu cu atașați de presă o să trăiască țara românească , ci cu țărani o să trăiască. Îmi vine greu să spun aceasta unui **partid țărănesc !"**

-Nițescu : : Nu vă supărați, aș dori să stați de vorbă cu acești țărani..

-Iorga : : "**Să-i bateți să stea în țară "** .

-Nițescu : : "Eu insist dar ei nu cedează[...] și-mi arată mereu, ceea ce e adevărat , că **cei care s-au dus în SUA și în Canada,** au avut posibilitate să cîștige și să-și refacă gospodăriile .[...] Și și-au întemeiat **gospodării , bucurîndu-se de reputație și făcînd și țării nume bun "**

-Iorga : : "**Ia ultimele funcțiuni sunt întrebuițați acolo ; sunt sclavi acolo "**

-Madgearu : "Nu este exct dle prof. Iorga!"

- Iorga : : "**Sunt obligați să facă ce nu fac americanii .Pentru aceasta îl cheamă., nu pentru binele lui. S-a mîntuit cu sclavia neagră și este în loc sclavia albă , a oamenilor din rasa cea mai superioară din Europa, care este rasa noastră. Tot sîngele îmi clocotește în vine cînd aud lucrurile acestea. "**

- Nițescu : : În America de nord au dus-o bine .

Cu toate acestea **eu aș fi bucuros să poată rămîne în țară "**

- Iorga : : "**Arestați pe agenții străini ,pe șarlatanii care fură sîngele țării ; arestații și dați-i afară peste graniță "**

- Nițescu : : El face tot posibilul să-i convingă pe cei ce cer pașapoarte ...dar insistențele lui nu au rezultatul dorit ..

- Iorga : : "Nu mai susțineți lucrurile acestea.**Dați Ardealul naționalităților cînd ajutați pe români să plece; coborîți-vă în conștiința dvs. și nu faceți demagogie pe această temă "**

- Nițescu : : E purul adevăr! Nu a făcut demagogie ! E purul adevăr....

-Iorga : : "Eu am văzut **la Porto, în Portugalia, cetățeni români din sudul Basarabiei, întorși din Brazilia, într-un hal fără hal.** Ajunseseră că îi ținea de milă orașul , și atunci am intervenit să fie repatriați ; nu s-au găsit bani pentru repatriere.

Și mi-a trimis un portughez ziarul în care era însemnat ceea ce s-a făcut cu ei : ca să nu-mai țină de pomană la Porto, **i-au trimis în Uganda.** Acolo oamenii de rassă albă mor în cîteva zile. **Apoi să lase românul din țara lui , ca să pață ceea ce au pățit cei din Brazilia , apoi orice s-ar zice eu pe mizerabilul care îmi fură pe fratele meu cel maibun și-l pune în robia aceasta , eu îl apuc de gît și-l bag la închisoare .**Închideți agențiile. Sau recomandați-le să ia rebutul oamenilor care nu muncesc; pe aceia să-i exporte să-i ducă în Uganda " (Aplauze)

- Nițescu : :Nimeni nu a fost lăsat să meargă în Brazilia sau Argentina . Nimănui nu i s-a îngăduit să meargă. **Și vă rog să mă credeți că, pînă azi , de cînd am fost eu sesizat să dau avizul, nu s-a dat nici un pașaport nici pentru America, nici pentru Canada "(Aplauze!!! Iorga i-a turtit !)**

Iorga - Nițescu ' 29

9.) Exportul de brațe de muncă românești , 12-13 mart.'29

I.Răducanu (ministr.Muncii) **C.Banu** (PNL)

N.Iorga (PND)

I.Bilțiu -Dăncuș (PNT)

I.Mirescu (PSD) **I..Buzdugan** (PT)
(DAD, MO.49, șed. din 13 martie'29 , p. 1591- 1596)

I.Răducanu (PNȚ ministr.Muncii) :

C.Banu (deputatPNL) a făcut o Comunicare
că o publicație a prefectului de Bacău , anunța **oferte de lucru în Franța**.
Ministerul muncii francez a comunicat Ministerului muncii român , că ar fi dispus să
primească în unele întreprinderi industriale și agricultură , **lucrători din România**.
El a socotit potrivit să facă o investigație , ca să vadă dacă sunt amatori , printre șomeri.
Există și în chestiunea migrațiilor , "**o concepție romantică** " , ...
**"să nu trimitem peste graniță nici un lucrător,dar să-i lăsăm aci să moară de
foame. "** (Aplauze la PNȚ)

Îl încredințează pe C.Banu că **nu se pregătește o "panama"** cu exploatarea
muncitorilor români.Să nu i se pună în cârcă că ar face păcatul **să dea emigranții
români , speculației sau mizeriei**.

"Am văzut **țărani moldoveni** în statele Americii de Sud , și știu ce înseamnă soarta
acestor oameni sacrificați de un **politicianism fără scrupul în România [?!?]**
și de un **sălbăticism asiatic din Brazilia**.

Dar **emigranții , care s-ar duce pentru sezon, în Franța**, sunt totuna cu **emigranții pe
cari i-am azvîrlit în America de Sud !?" [?!]**

Gvernul francez propune un **acord de la stat la stat**, de la guvern la guvern,
cu înlăturarea oricărui intermediar.Este convins că a făcut "**o faptă bună** " .

C.Banu (PNL) :

Nu este prea mulțumit de răspuns.Anunțul s-a făcut și în județele fără șomeri! (ex.Ialomița
, unde este lipsă de brațe de muncă) ;

**"În țara asta, în care ar putea trăi o populație întreită, în țara asta, al cărui pământ
ar putea produce de trei ori mai mult, nu trebuie să ne plîngem de surplus de brațe ,
ci de lipsă de brațe "**

"Știu că **dorința guvernului și a PNȚ**, este să așezați **agricultura
pe primul plan** al economiei noastre.Este să se săvîrșească **și la noi** ceea ce încearcă
dl Mussolini în Italia, **ruralizarea acestei țări**. Foarte bine , dar vă întreb : ruralizarea
aceasta a agriculturii ,pe primul plan , o îndepliniți **cu exportul brațelor trebuincioase
în țară ?[...]** Timp de 10 ani , desigur, fără voia dvoastră, **țărănimea a fost hrănită
cu iluzii și cu speranțe. [...]** țărănimea **încă mai așteaptă** de la dvs îndeplinirea a
ceea ce dînsa crede că este și în sufletul dvs. Cum ați răspuns , vă rog, la aceste
așteptări ? Cu contractul de export al brațelor agricole ? "

-N.Iorga (PND este și el contra acestui contract cu Franța.

El, care stătea cca 2 luni în Franța, cunoștea problema. **Erau și lucrători polonezi
"exportați"**. Dar lucrătorul polon este un om de o "cultură superioară " , este un "foarte
bun patriot" ; pune condiții contractuale (ex.preotul lor) ; se așează "în bloc", în anumite
sate ;se întoarce înapoi acasă.

.I.Răducanu : așa vrea să facă și el pentru lucrătorii români.

-N.Iorga : **Românul , după ce merge în Franța, nu se mai întoarce**;numai el știa ce
greu îi aduce înapoi pe cei 2 studenți pe care îi duce la Fontenay aux Roses !

Îi duce pe 2 ani și ei stau... 6 !

În Franța , cetățenia se acordă ușor ,mai ales pentru intelectuali.

"Noi nu avem prisos de oameni . Prin urmare dacă socotiți că șomerii sunt așa de
mulți încît constituie o primejdie pentru Țara Românească , care nu le poate da de lucru,
să vedeți ce puteți să faceți. Dar, în orice caz, **să ținem cont că avem de a face cu
oameni în cari, din nenorocire, sentimentul de patrie este foarte slab
și care sunt foarte dispuși să rămînă într-o țară mai agreabil de locuit decît
România. România nu este o țară agreabil de locuit . (întreruperi pe băncile PNȚ)...**
Mă rog, dlor, care este ajutorul pe care voiți să mi-l dați în această privință ? "

Da, România nu este o țară agreabil de locuit , dar tocmai pentru că nu este o țară
agreabil de locuit, **trebuie să aibă cineva o înaltă cultură a inimii** ca să facă ceea ce
fac cîțiva dintre ai noștri, între care am plăcerea să mă număr , și cu care ,**dacă ar fi țara
și de o mie de ori mai rea, înțeleg să le rămînă aici și munca și oasele "** (Aplauze)

-I.Bilțiu -Dăncuș (PNȚ, profesor, deputat de Maramureș) oferă cîteva documente în

legătură cu **emigrarea țăranilor români în Franța.**

"La noi avem acum **20.000** de brațe cari așteaptă munca, fiindcă **astăzi sunt cu toții muritori de foame !** În Maramureș, nu este de lucru. Satele sunt suprapopulate [...]

Pământul este foarte puțin , în schimb avem păduri și pășuni ! **Mizeria bîntuie** într-o așa măsură, de ani de-a rândul, încît astăzi **populația a ajuns la sapă de lemn** și tuberculoza și toate bolile bîntuie ..

-Iorga : **Exportați evreii din Maramureș !**

I.Bilțiu-Dăncuș : vă arăt documente despre **maramureșeni care au muncit în Franța**, au strîns bani, s-au întors în țară, au cumpărat pămînt, și-au făcut gospodării ...

(citește cîteva asemenea documente ...) Sunt cca 150 , **tăietori de lemne și cosăși**, au stat acolo 4 ani, au familia acasă care-i așteaptă...

-Iorga : "Este o stare de spirit care, mărturisesc, nu o pot înțelege. **Spiritul acesta de a exporta români nu-l înțeleg.** [...] Mai bine să moară în țara lor . [...]

Dați-le de lucru în România, este aici destul de lucru !

-I.Bilțiu-Dăncuș : El merge de 6 ani în Franța, în concediu de 2 luni. A întîlnit prin Normandia mulți consăteni care cîștigau 300-400 lei pe zi (în Maramureș ar fi cîștigat maxim 20- 30 lei pe zi) Toți s-au întors și și-au cumpărat pămînt (ajuns pe mîna evreilor!) "Ei păstrează și acum ,în lăzile lor , hrisoave domnești , care dovedesc descendența lor de la Voivozii și Cnezii români , iar acum ... își angajează fetele ca servitoare la străini de neamul nostru. Pentru 300 de lei pe lună, fete de români nobili sunt servitoare la străini "

Este o mare greșală dacă interveniți să nu mai poată pleca la lucru în străinătate. Vorbește în numele celor 20.000 de muncitori agricoli și forestieri ...

I.Mirescu (PSD) :

lucra de 5 ani în Comisia migrațiunilor, și cunoaște problema.

Este total de acord cu linia anunțată de ministrul muncii, Răducanu.

Liberalilor le este frică că rămîn fără brațe de muncă...

Să fie ajutați oamenii să plece la muncă...

-Răducanu : Sunt alte țări care intervin să primim noi ... lucrători străni...

- Duca : ba bine că nulle convine !

. I Buzdugan (PT) : "Dvs exportați români și importați străini"

(ilaritate, zgomot, întreruperi) . "De ce lăsați să vină în Basarabia mii de străini ?

[**evrei, ruși, ucraineni , fugari din Rusia bolșevică**]

Exportați-i pe aceștia peste graniță ! "

- Răducanu : anual intră în România, pe timpul verii , **7-8000 de lucrători bulgari și iugoslavi**, sezonieri, pe timpul verii... dar **toți se întorc acasă la ei cu chimirul plin de bani** și-și îmbunătățesc situația...

El respectă părerea autorizată a prof. Iorga.. ca un patriot cum nu este altul ...

(**aplauze la PNȚ**) dar **nu cred că lucrătorii noștri nu s-ar întoarce din Franța..**

și italienii, cu miile , lucrează în Franța...

Iorga : "**Da, dar ei sunt culți și patrioți; ai noștri nu sunt nici una , nici alta "**

Răducanu : Nu va îngădui să plece nici un muncitor în străinătate , fără să se asigure că este angajat în chip omenesc și într-o întreprindere serioasă.

Guvern Maniu. Legislatura I. Sesiunea II .1929 / 1930

10.) Viorel V.Tilea (PNȚ, Cluj, chemărist), discurs la mesaj, 28 nov.'29

(DAD, MO 5 , șed. din 28 nov.'29, p. 61- 67)

[**L.D: titlurile, sublinierile, parantezele, îmi aparțin**]

Tilea /'29

▣ **Optanții unguri . Revizionismul maghiar.**

/ **Guvernul "a încercat" lichidarea chestiunii optanților ,**

"Dar **oferta** pe care toată demnitatea a găsit-o de satisfăcătoare , **nu a îndestulat pe unguri**, pentru că ei **nu au nici un interes** să lichideze **diferențele cu răsunset internațional** , sperînd să rămînem tot noi în oprobiul internațional.

/"Avem însă **un vecin** care **face din ură un cult patriotic**, o putere de existență și de amăgire. **El hrănește zilnic** , prin articole de presă, broșuri și vorbiri, toate sufletele și inimile **cu veninul urii**, în contra noastră și a prietenilor noștri.

Ungaria nu înțelege că colaborarea mai strînsă între popoare este împiedicată prin **sentimente josnice** cari încearcă să scoabă pe omul rațional și iubitor de dreptate , la **instincte animale**. " (p. 65)

În străinătate, ea se folosește de mijloace mai dibace , mai adaptate spiritului civilizat apusean : **biblioteca** de sute de volume, în **5 limbi** ; captarea generației universitare cu **lucrări aparent științifice** ;prezența la **simpozioanele studențești** ; studenți străini invitați să viziteze Ungaria (studenți **englezi** care susțin că România a primit prin Tratat, mai mult decît se cuvinea, sunt dotați cu hărți în care localitățile românești sunt desemnate cu denumirile ungurești ;studenți **polonezi** care cred că românii sunt slavi ; student **francez** care își pierde admirația față de Mica Antantă ;studenții **nordici**, știu despre noi doar că avem petrol ; studenții **italieni** - durere! - sunt cei mai înverșunați contra noastră: că suntem un popor "degenerat", că în România trăesc 5 milioane de unguri și este un "stat artificial și efemer";(p. 66)

Tilea /'29

▣ "Imaginea României " / Propaganda .

/ Pentru succesul propagandei ungurești, "**numai noi suntem de vină** " , pentru că la bibliotecile lor, noi le opunem ...**2-3 broșuri neînsemnate** , pentrucă **guvernele n-au făcut nimic pînă acum**.

/ Este o obligație primordială să creăm, "**o armată spirituală**" , o " propagandă temeinic organizată " , la care "**să se încopcie tineretul nostru universitar aflător în străinătate** " ,să sporească **schimbul de studenți** în cadrul Miciei Antante... pentru că de partea noastră este "**adevărul** " . (p. 66)

V.V.Tilea'29

11) **N.Polizu-Micșunești (PNȚ, deputat Dorohoi)**, discurs la mesaj, 13dec.'29

(DAD, MO, 13, șed. din 13 dec.'29, p.286- 301)

[**L.D:** discursul integral xerox.În calculator , dispersat problematic.

Titlurile, sublinierile, parantezele, coloratul ,imi aparțin]

Polizu-Micșunești /'29

▣ Factori istorico- psiho-morali

D.Hegedus a spus că **prima condiție** pentru aplicarea Hotărîrii,**este să uităm trecutul**.

"Să uităm trecutul! Recunosccă trebuie să facem acest lucru, dar trebuie să recunoașteți și dvs, că **ne trebuie un efort supraomenesc ca să uităm** acest trecut, atunci cînd este vorba să vă acordăm drepturi largi dvs! **Dar o vom face** ;și pentru ce ?

Pentru a da dovadă, cum foarte bine spunea distinsul nostru coleg Petrovici, de **generozitate**. [...] pentru ca **să justificăm că aici** , la gurile Dunării , **există valahi**, cari pot să dea **dovadă de civilizație** ,mai mult **decît alții** ,care se prevalează de **o civilizație milenară** . (aplauze la PNȚ)

Și o vom face d-lor.

Vom uita,deci, trecutul , **dar prezentul ?** " (p. 290)

[**L.D: atenție !** este f greu de urmărit, avînd în vedere dese **intervenții ale deputaților maghiari**, care , parcă și-au propus astfel, **să devieze discuțiile**, să le conturbe, să nu se înțeleagă cu claritate poziția românilor.**Polemicele**, au însă darul de a oglindi "**atmosfera**" parlamentară, agresivitatea trufașă a ungarilor, **stadiul "ireconcilierii "surde** ,**tributul plătit "relaxării" democratice pe care PNȚ**, mai ales ardelenii, voiau să o imprime relațiilor cu minoritățile, mai ales cu cea maghiară.De aceea le reproduc.]

Polizu- Micșunești / ' 29

▣ Regimul minorităților (în vechea și noua Ungarie)

Minoritatea română din Ungaria.Clarvăzătorii unguri leagă drepturile ungarilor din

România,de drepturile acordate românilor din Ungaria.

[Deputatul **Knoller** ,într-o veritabilă șarjă care critica felul cum sunt tratate minoritățile, mai ales românii, spunea în **Parlamentul maghiar** (13 nov.'25) :

< Pentru ca să ameliorăm situațiunea **fraților noștri din Statele succesorale** , este necesar ca **și noi să facem ceva** pentru **minoritățile noastre.**>

"[...] nu veți putea **să ne cereți** să luăm aceeași **atitudine supraomenească** , ca noi **să împingem generozitatea** pînă acolo încît **să lăsăm pe frații noștri din Ungaria să fie martirizați** [...] să lăsăm frații noștri de acolo , nu molestați, dar martirizați **din p.d.v administrativ și astăzi**, pe cînd **noi aici să acordăm minorităților ungare , tratamentul cel mai liberal!** " (**Willer** întrerupe...se miră...)

"Îmi pare bine că vă miră;[...] vă voi cita documente.

vă voi demonstra că din p.d.v. al **școlii și bisericii puneți pe românii din Ungaria într-o inferioritate** de așa natură , încît **tindeți cu orice preț** , chiar **astăzi** , **sub imperiul postulatelor wilsoniene** , la **desnaționalizarea lor**, atunci vă întreb ,**cum veți putea susține** că declarația de la Alba Iulia poate să fie rezolvită în **spiritul larg al postulatelor ?** " (aplauze prelungite la PNT)

Spunea dăunăzi **dl.Willer** că **s-ar mulțumi cu tratament similar !** Iar **Maniu** i-a răspuns cu amară înțelepciune **că ar dori ca ministrul învățămîntului să nu-i fi auzit sugestia ...** "Este oare **astăzi un rai pentru românii din Ungaria** , în tratamentul ce li se face din p.d.v. al **administrației , al drepturilor cetățenești , al bisericii și școlii?"**

Polizu-Micșunești / ' 29 - urmează exemplele -

/ 12 martie 1921, com.Pocsaj: nuntă de români.Mihai Szilagy,Petre Bălaș, Petru Cal, Ion Mureșianu, ș.a.S-au cîntat și cîntece românești.Nuntașii au fost **întrerupți de jandarmi, arestați, crunt bătuți**,capete sparte cu patul puști

(deputații magiari întrerup,cu remarci că era în 1921,că asemenea cazuri au și ei)

La **Beretty -ușfalu, nuntașii români** au fost **dați în judecată** pentru "**conspirație contra siguranței Statului** " și condamnați la **3 luni de închisoare!**

S-a întîmplat așa ceva în România ?!

/ Familia lui Silviu Marcu ,cîrciumar în com.**Cenadul-Unguresc** (aproape absolut românească) : toți membrii familiei au fost **bătuți** în repetate rînduri de jandarmi ; li s-a luat **licența de vînzare** a băuturilor alcoolice; li s-a **rechiziționat casa** pentru un detașament de jandarmi ; tînărul **Ion Marcu, în 1923, a fost închis 3 ani** pentrucă ar fi strigat , în 1919, **<trăiască România Mare!>** (p. 291)

-Ioszeff Willer: "Cine ar îndrăzni în țara românească **să strige < trăiască Ungaria !> ?**

El nu s-a referit la Ungaria actuală,ci la **Ungaria istorică, din trecut**, în care **românii erau "bogați și înstăriți"** .

-Voicu Nițescu : "Eu ,care **am fost în temnița ungară la Seghedin**,credeți că pot afirma ceea **ce spuneți dvs ?** (**aplauze PNT**) **Pentru Dumnezeu !** Dar eu am fost trimis în fața **Curților cu jurați de la Cluj și de la Oradea Mare**, și ambele **m-au condamnat** . Era deajuns ca **un ziarist român** să fie trimis în fața unei Curți cu jurați , pentrucă , de la început și **fără apărare** să fie sigur **condamnat și trimis la închisoare ."**

(**Aplauze la PNT**)

- Ioszeff Willer: "Am auzit de atîtea ori vorbindu-se despre **temnițele ungare**.

Să nu vă închipiți că aceste temnițe,despre care vorbesc dl.or,**ar fi**, de exemplu **ca închisoare Văcărești** sau **Tîrgu Ocna**.Am fost și eu de trei ori, pe vremuri, în aceste închisori din cauza unor dueluri și **să nu vă închipuiți că sunt așa de grozave cum spun d-nealor.** [...]

Eu am spus că **poporul român**, sub stăpînirea ungară, **era bogat și înstărit**, și **nu contest că politicește au avut foarte multe dorinți cari nu li s-au satisfăcut**; însă **populația maghiară** [din Romnia] **s-a ruinat prin reforma agrară** și prin alte multe tratamente. [...] iar în ce privește **Ungaria de astăzi**, despre dînsa **nu mă ocup."**

-Voicu Nițescu : "Mă simt dator ca imediat să ridic **protestul meu cel mai hotărît** împotriva **afirmațiunilor pe care le-a făcut d. secretar general al partidului maghiar** . (**aplauze la PNT**)D-sa vrea să compare temnițele pentru duelurile d-sale, cu temnițele în care au fost înfundați sute și mii de români ! **O sută de ani de temniță , la Seghedin, Vaț și Cluj** ...O sută de ani de temniță fac la un loc **toate condamnările date pentru români de tribunalele maghiare**.[...] și au plătit **amenzi de mii de fiorini aur**.

Aceste **temniți n-au fost locuri de distracție**, pentru cărturarii și luptătorii noștri naționali, ci **temnițe de osîndă."**(**aplauze la PNT**)

-Ioszeff Willer: "Am fost **în aceeași cameră."** (cere iar cuvîntul)

-C.Angelescu (vicepreșed.Camerai "După ce ați făcut în Camera română

apologia **temniții ungurești**, nu mai puteți avea **acum** cuvîntul."

- **Polizu-Micșunești** : Willer a ajuns la concluzia că martirii cauzei naționale din Ardeal, aproape **regretă astăzi**, "fotoliile ministeriale greu de suportat ", față de "**temnițele confortabile din Ungaria**" ! (**mare ilaritate**, **aplauze la PNT**)

- **Ioszeff Willer**: "**Ați permite o agitațiune în contra statului român** , cum a fost aceea pe care **au dus-o cei trimiși în temnițe ?**"

-**Virgil Solomon**: Altădată d-voastră **ne trimiteați să facem politică în "țara românească"** ! Dar dacă am fi îndrăznit atunci, în vechea Ungarie, să ne ocupăm de țara românească, **am fi fost trimiși în pușcărie!**" (**aplauze la PNT**)

- **Voicu Nițescu** : Mai deunăzi "**Brassoi Lapok**" reproșa primăriei din Brașov că a dat unei străzi numele lui **Axente Severu**, tovarășul de luptă a lui Avram Iancu, ca o "**provocațiune**" la adresa **poporului unguresc** ! Cu toate acestea, **parchetul nu a pedepsit respectiva gazetă**, pentru că înțelege să fie **tolerant**.

- **M.Ralea** : Dl deputat **Willer** se bucură de un **regim de privilegiu în Camera română**; vă rugăm , însă, dle președinte, să luați măsuri ca **să nu mai facă astfel de întreruperi**. (p. 292)

- **C.Angelescu** (vicepreșed. Camerei dle deputat Willer, față de atîtea întreruperi, trebuie să vă amintesc că **și d. deputat Polizu-Micșunești are dreptul să mai vorbească în discursul pe care îl ține.**" (**mare ilaritate**, **aplauze la PNT**)

Polizu -Micșunești /'29

Români în Ungaria.- continuare -

[**L.D:** **exemplele cu care vrea să facă demonstrația Polizu,sunt minore, penibile chiar, ceea ce dovedește ori lipsă de informații, ori pur și simplu indolența română la acest capitol .]**

În Ungaria nu există **nici o școală confesională românească** ; în școlile de stat nu se face, nici facultativ, vreo **oră de l.română** ;

/ Neputînd face față impozitelor, **mulți români** de la granița de vest al Ungariei, **au plecat în pustă** și s-au angajat **servitori la conții din Pustă**, iar copiii lor învață la școlile ungurești.Ex. la școala nr.2 din Pusta-Elek-Lokoshaza, pe anul școlar '27/'28, din 29 elevi,**17sunt români**, 9 șvabi, 3 unguri.Se învață doar în **l.maghiară.Românii rămîn analfabeți**. La aceeași școală, la clasele de adulți, sunt 11 elevi, din care 10 români.Nici o vorbă românească.Elevilor li s-a maghiarizat și numele : Buțan a devenit Boieczan ; Nedrea a devenit Nedro; Gavrileş a devenit Greveletye etc. (p. 293-294)

În Ungaria, **bisericile românești**, care ar trebui să se mai bucure de statutul șagunian,sunt **24 de parohii românești** .La ele, mai sunt **9 preoți români**.

Femeile românce, după ce nasc, așteaptă să crească păpușoiul pentru ca , pe furis, **să treacă granița să-și boteze copiii**.

-**Ioszeff Willer**: **De ce nu trimiteți preoți ?**

-**Polizu-Micșunești** : pentru că , deși **Tratatul de la Trianon a dat libertate pentru optare, românii** nu trec în Ungaria ca să devină "**iloți**" în Pustă, sau să fie judecați de "trădare de neam" , pentru condițiile Trianonului.

(Polizu citește din discursul aceluși deputat Knoller care critica , în 1925, politica minoritară a guvernului maghiar) (p. 294-295) [...][...]

Polizu-Micșunești -Voicu Nițescu - Tilea - Willer / '29

12) dr.N.Lupu (PT,deputat de Fălciu), discurs la mesaj, 11 decembrie 1929

(DAD,MO.11, șed.din 11 dec.'29, p. 218-227)

[**LD: voce particularizată în peisajul parlamentar PNT.**

Replică lui Maniu : români în America.

- **Iuliu Maniu** : Atunci vă întreb pe dvs. dacă într-adevăr este dreaptă afirmațiunea că **aceste proprietăți vor putea fi acaparate de circimari și de străini ?**" [...]

"Al doilea,să-mi dați voie să vă amintesc un lucru .

[**Atenție L.D. ! laudă regimul agrar din Transilvania, 1848**] (**Vezi la Legislație**)

Lupu/'dec.'29

▣ **Români în America.**

- **dr Lupu** : "**Dta explici** - te rog să-mi scuzi expresia - lucrurile **prea simplist**, dacă compari împrumutarea țăranilor de acum 50 de ani cu situația de credit a țăranilor

de astăzi.[...] **în Ardeal, țărănimea română a cumpărat cel mai mult pământ** , dar știi tot așa de bine ca și mine,că **în timpul dominațiunii maghiare , 250.000 de țărani din Transilvania și Banat lucrau în America**,unde nu era oprită intrarea străinilor, a sclavilor Europei. Am tot respectul pentru America,dar după ce **40 de ani de zile, 40 milioane de robi,slavi și latini din sudul Europei**,i-au ridicat la înflorirea la care sunt azi,**noi suntem supuși la un numerus clausus**, fiindcă mai mulți de **600-700 de inși** annual nu pot intra .Cînd poporul român nu mai are celelalte mijloace de a căpăta capitalul,**astăzi se întîmplă evenimentul invers**, că **pleacă ungerii și sașii** , cîștigă bani, și **cumpără cu ei pămîntul Românilor !** Vedeți dar că **nu totdeauna este util să iei exemple din istorie**.Cînd le aplici ,să le aplici ținînd seama și de condițiile complexe [...]" (p. 225)
Lupu / dec.'29

13) N. Ilieșiu (PNT) , Comunicare [români din Iugoslavia], 27 nov.'29

(DAD, MO 4, șed. 27 nov.'29,p. 40)
- adresată ministrului de Externe -

▫ Români din Iugoslavia

"Vecinii și aliații noștri din **regatul Iugoslaviei împiedică pe elevii români** de a-și putea face **studiile școlare din țara noastră**. Înainte cu cîteva zile, **elevii români originari din Iugoslavia** ,cari studiază la **școlile din Timișoara** , **au trebuit să plece** , pentru a nu fi părinții lor pedepsiți .M-am interesat asupra cauzei **călcării libertății învățămîntului.**"

/ A aflat că numiții elevi **n-au pașaport**, pentrucă este o imposibilitate să-l obțină, deoarece autoritățile iugoslave deneagă extrădării oricărui act prin care elevii să poată cerceta școlile de la noi (explică cercul vicios birocratic șicanator)

/ **"În orice altă țară , cetățenii jugoslavi de naționalitate română au voie să studieze , numai în România, nu."** (citează dovezi) , pe motiv că au școli în regatul lor.

Roagă ministrul să intervină la Belgrad.....

Ilieșiu / nov.'29

Restaurația.Carol II, 8 iun.'30

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNT. Sesiunea III, 1930/'31

Guvern Iorga Argetoianu.Legislatura I .Sesiunea ordinară , nov'31/ apr.'32

15.) Ștefan Tătărescu (PNL-"independenți") , L.Ona (PNL) , interpelare , 25 nov.'31

D-Ghika - răspunde. În **Senat** .

(DS, M O 5, șed. din 25 nov.'31, p. 25.)

D.Ghika : Cu prilejul vizitei lui Laval în SUA , **senatorul american Borah** (președintele Comisiei Afacerilor Străine a Senatului, Washington) **s-ar fi pronunțat pentru revizuirea statu-quo-ului din Europa**.

Declarațiile senatorului provocaseră **o protestare vehementă din partea românilor din America de Nord**, dovedind patriotismul **conașionalilor** noștri îndepărtați, la care **" inima lor bate la fel cu inima patriei părăsite** , dar cu care **rămîn legați** sufletește ,

gata să o apere cînd ea pare amenințată."

16.) dr.V.Dumitrescu-Brăila (PNL-1), interpelare //revizionisme // , 12 dec.'31

(DAD, MO 22, șed. din 12 dec.'31, p 674)

Vorbind despre **hotarele trasate în 1919** , prin **tratatele de pace**,

"cele mai drepte din istoria omenirii " , spunea:

"Tratatele de pace , or fi avînd micile lor **imperfecțiuni** , ca orice operă omenească.

Nici noi, românii , nu ne putem fâli că adăpostim în marginile hotarelor de azi întreg neamul românesc.

Nu este hotar dincolo de care să nu se fi răzlețit o fișie de românism .

Frustrarii ideale nu există și nici nu pot exista .

Pe teritoriul defunctei monarhii austro-ungare , ca și în **Macedonia**, pe oriunde ai

trage hotarul, este peste puțință ca granița ce vei obține ,să nu cuprindă **ochiuri**

minoritare , înglobate în **masse majoritare** , atît de intim a fost **amestecul neamurilor**

sau **întrepătrunderea neamurilor** unul într-altul , ca să folosesc o expresie fericită a d-lui Iorga."

Dumitrescu-Brăila / dec.'31

Notă * ---

[**LD:** la 29 febr.'32, **Gh.Brătianu** anunță o interpelare în legătură cu

"recente" măceluri de refugiați moldoveni la Nistru .

Din păcate, nexeroxat, neurmărit !]

Guvern Vaida Voevod, Legislatura II .Sesiunea extraordinară, 10aug.-11oct.'32

17.) Memoriul refugiaților transnistreni ,

asupra masacrelor săvîrșite de autoritățile sovietice împotriva populației moldovene , trimis la Comisia de petiții a Senatului , 4 aug.'32

[**LD: Neurmărit**]

18.) Col.Traian Stoica [Independent ? LANC ?] , **români din afara granițelor** ,

discurs la mesaj , 30 aug.'32

(DAD, MO 19, 30 aug.'32, p. 519)

Dacă armata se va întări, "**Ne vom arunca ochii vulturește în afară** , unde **mai răsună**

glasul românesc , iar **frații noștri de acolo** ,mereu se gîndesc și privesc la noi , **căci la noi e toată speranța lor . "**

Să trăiască Neamul Românesc ! "

19.) Voicu Nițescu (ministr.AgricULT.și domeniilor) : modificare la

Legea impozitelor pentru coloniștii români , 29 sept.'32

(DAD, MO 38, șed. din 29 sept.'32 , p. 1476-1477)

- Prin **art 45 din Legea din 1930, coloniștii români erau scutiți de impozite 3 ani.**

Mai aveau și alte avantaje.

- Prin modificarea legii , în sept.'32, această **scutire de impozite a fost ridicată la 6 ani**

20.) ACCuza (LANC) : situația românilor din Apșa -de Jos (Cehoslovacia) ,

30 sept.'32

(DAD, MO 39, șsed.din 30 sept.'32, p. 1487)

Apșa -de - Jos este o comună istorică românească,
unde trăesc peste **7.000 de români**.

La 22 sept.'32, **jandarmii** au tras în mulțime : au murit **3 români** și sunt **120 răniți**.

"Fără să ne amestecăm în afacerile interne ale nici unui stat, **nu crede d prim-ministru**
că trebuie să intervină , pe cale diplomatică, pe lângă guvernul amic, **pentru a elucida**
acest caz și a face dreptate **românilor loviți la granița statului nostru ?**

-Dinu Simian : Se va comunica d-lui prim-ministru

21. Gaspar Muth (P.Germ) : pentru naturalizarea românilor

care se întorc din America , 8 oct.'32

(DAD, MO 47, șed. din 8 oct.'32, p. 1899)

[LD : se dezbătea legea privind înscrierea în Registrul de naționalitate română.

Fenomenul este demn de semnalat : se întorceau românii plecați din imperiul austro-ungar , în România Întregită.

Printre ei, și mulți germani. Asta spune ceva .]

Susține **naturalizarea imediată și rapidă a emigranților din America** ,
care se reîntorc în România Întregită.

22.) I.Hudiță (PT-Lupu) , Comunicare : Librăria Gamber în dificultate (Paris) ,

2 sept.'32

(DAD, MO 22, șed. din 2 sept.'32, p 624)

Sub guvernul Iorga, s-a încheiat un contract cu **librăria Gamber din Paris** .

Librăria era a românului bănațean **Gamber** (stabilit la Paris prin 1900).

Publicase tezele susținute de români la Sorbona .

/ 1927 : Boldur : " La Bassarabie et lesrelations russo-rumains " ;

/ 4 lucrări -Iorga .

Afară de lucrările lui Iorga, la toate celelalte suferise pierderi. Cu criza economică ,
avea dificultăți mari.

Hudiță cerea să fie ajutată, deoarece aducea mari servicii pentru propaganda
românească.

I.Hudiță / sept.'32

Guvern Maniu , Vaida .Legislatura II .Sesiunea ordinară. 15 nov.- 15 apr.'33

23.) Oficiul Național al Colonizărilor (ONAC) (dir.N.Lupu Kostaky) 1 ian.'33

(" Lupta " , XII, nr. 3353, 1 ian.1933)

Prin **legea din 17 iulie 1930**, s-a creat **Oficiul Național al Colonizării** .

Noua instituție și-a început activitatea în august .

Până la această lege, colonizările executate își aveau obârșia în dispozițiuni din **legile de reformă agrară** , și priveau mai mult repartizarea unor țărani din localități prea dense (căroră le lipsea pământul) , în localități cu pământ disponibil.

Aplicată în cadrul reformei agrare și atribuindu-i -se o importanță secundară, **colonizarea a fost călăuzită** aproape exclusiv, de **preocupări de ordin social**, privită doar ca un remediu pentru populația fără pământ.

S-a pierdut total din vedere "calitatea " acestor coloniști, aspectul național ,
colonizarea făcându-se la întâmplare , fără metodă, fără selecționarea coloniștilor, pe terenurile ce intrau , prin expropriere , la stat .

Rezultatele au fost pe măsură !

Abia această lege a creat un cadru specializat - **ONAC** - ajutat de **un consiliu de administrație**(eminenti oameni de stat, oameni de toată isprava gospodari, tehnicieni) ,
cu atribuțiuni exclusive de a găsi metodele cele mai bune pentru ca **opera de**

colonizarea să se facă în **spirit național, social și economic.**

ONAC administrează un fond imobiliar de 400.000 ha, în care sunt așezați cca 36.000 coloniști.

Aceasta presupunea alegerea coloniștilor, grija pentru regiunile de colonizare, asistarea lor, pe baza unui plan unitar de ansamblu. Pământul atribuit coloniștilor a fost supus unui regim juridic de protecție, contra înstrăinărilor și execuțiilor silite.

S-a instituit un regim de control sever privitor la metodele de cultură a loturilor .

ONAC a făcut în scurt timp o temeinică operă :

1.Verificarea vechilor coloniști , cu epurarea elementelor rele.

S-au verificat 27.395 , așezați în **511 centre** . S-au găsit stabiliți doar **16.598** , cărora li s-au făcut acte de transmitere de proprietate .

Au rămas neverificate doar câteva județe, cca 7000 coloniști.

2. Alegerea coloniștilor noi se face cu cea mai mare grijă , aducându-se în regiunile de colonizare, pe lângă elemente din interior, **și românii de peste hotare : macedoneni, bănățeni, români din Valea Timocului,** care s-au dovedit elemente de **puternică rezistență națională și de muncă organizată.**

Astfel s-au dat aprobări la **7869 coloniști.**

3.S-a stabilit precis fondul imobiliar de colonizare , în 17 județe, având o întindere de **374.581 ha** și **70.170 jugăre.**

4.S-au construit 5412 case , din care 2898 au fost construite de ONAC în județele Durostor și Caliacra . Coloniștii sunt mulțumiți, mai ales că plata construcțiilor se face în 30 de ani , cu o dobândă de 5 % .

5 .Se lucrează și la alimentarea cu apă potabilă (puțuri de peste 200 m)

6 S-au făcut și se fac studii monografice, studii statistice , anchete economice , etc etc , pe centre de colonizare , pentru a servi la orientarea viitoare .

7.S-au întemeiat diverse asociațiuni agricole, bazate pe legea din 1931 , care acordă diverse avantaje pentru încurajarea agriculturii .

Activitatea ONACA în numai 2 ani, este remarcabilă. Numai în Caliacra și Durostor s-au construit 4.000 de case , din materiale de bună calitate, cu aspect vesel

Între 1924 -1932 , **statul român a alocat pentru colonizări , ridicola sumă de 192.745.741 lei,** cu totul **insuficientă pentru asemenea operă națională.**

ONAC / 1933

Guvern IG Duca , 14 nov.'34

Asasinarea lui Duca , 29 dec.'33

Guvern Tătărescu.Legislatura I.Sesiunea ordinară, 1 febr.'34

24.a) Gh.Brătianu, discurs la mesaj , 24 febr.'34

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 425- 428)

G.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Mesajul Regal**

▣ **Adresa de răspuns**

Discuția Mesajului înseamnă examinarea situației generale politice și definirea atitudinii partidelor opozante față de concepția și metodele guvernului .

[-----]

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Politica față de minorități**

▣ **Naționalizarea cu românii de peste graniță.**

▣ Numerus proportionalis

"Nici altădată , nici acum, **naționalismul nostru nu se ridică împotriva acelor locuitori de altă limbă și de altă lege , cari trăesc printre noi, unii de veacuri, alții de decenii, a căror credință către statul național s-a dovedit statornică** , cari au împărțit cu noi, în zile grele ca și în vremuri une , necazurile , suferințele și bucuriile noastre.

-prof.ACCuza : " Vă felicit pentru naționalismul dvs ! "

-Gh.Brătianu "În anii din urmă însă, după sfârșitul războiului, **orașe și multe părți de margineime ale țării au fost năpădite de străini, care nu au legătură nici cu trecutul , nici cu viitorul acestei țări.**

" De aceea, **naționalizarea orașelor și ținuturilor de graniță , a devenit o poruncă a vremurilor , un imperativ al dezvoltării neamului nostru.**

El ne cere întreaga noastră grijă, pentru a așeza temeinic în țară

acele elemente românești , rămase dincolo de hotare ,

care își vor pierde fatal conștiința etnică

în mijlocul popoarelor vecine ce le stăpânesc."

"Dar cu deosebire, **până ce** organizarea învățământului

va îndruma și va selecționa , mai bine decât până acum,

tineretul osândit , fără prevedere , la o existență de proletariat intelectual,

în administrația de stat și în cele mai de seamă întreprinderi ,

proporționalitatea care să asigure Românilor întâietatea

ce li se cuvine în țara lor "(aplauze la PNL-georgist)

De asemenea, **în ajutoarele pentru școli și biserici ,**

să păstrăm proporțiunea dreaptă a numărului credincioșilor ."

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

24.b.)Gh.Brătianu , interpelare : protecția muncii naționale, 10 mart..'34

(DAD, MO 21, șed. din 10 mart.'34 , p. 710-711

" Universul" , 12 mart.'34)

[**LD : interpelarea lui , se adaugă interpelărilor lui Goga , ACCuza și N.Iorga ;**
răspunsul lui Iamandi , se adugă răspunsurilor lui Ion Nistor în discursul final la Mesaj .]

Gh.Brătianu / 10 mart.'34

▣ Problema elementului străin.

Nu vrea să sporească printr-o nouă serie de exemple , bogata documentare a lui **Goga**, nici să se urce atât de departe , în timp, [**probl.evreească**] cum a făcut-o înaintea lui , **ACCuza**. " **Obiectivul meu de astăzi este mult mai mărginit , și în spațiu și în timp , și constă în a stăruie asupra unei laturi a acestei probleme pe care o consider mult mai actuală ,decât cele dezbătute până astăzi. Într-adevăr, s-a vorbit de prezența elementului străin , și de cetățenie și de origine etnică , în administrația de stat și și în întreprinderi și poate că era cazul să se stăruie mai mult asupra acestei probleme .[----- -]**

G.Brătianu / 10 mart.'34

▣ Cetățenia românească

▣ Străini camuflați

" Vreau să relev în fața dvs un aspect îngrijorător : contrastul între **ușurința** cu care **pătrund** în țară și **se stabilesc** în rosturi însemnate ale economiei naționale , **străini, indiferent de origine.** [-----]

Avem de a face cu un adevărat **mimetism al naționalității și cetățeniei** , care poate însă deveni , în anumite cazuri, **un camuflaj al naționalității** , în paguba statutului român. [----**exemple** ----]

DI. Iorga denunța ieri, în Senat , **traficul misterios și rușinos** care se face cu **permisele de ședere în țară a elementelor străine.**

G.Brătianu / 10 mart.'34

▣ Români de peste hotare

În schimb, **ce greuțăți întâmpină cererile de intrare în țară a elementului românesc din Macedonia !** Victor Papacostea l-a povestit multe asemenea cazuri .

Ex.: unui negustor bogat aromân din Salonic i s-a refuzat vreme îndelungată permisiunea de a veni în țară pentru o operație medicală la București !

Deși **d.Iorga a atins problema la Senat** , dorește și el să stăruiască asupra **elementului românesc din Macedonia**, asupra rolului pe care l-ar putea juca în țară . În **Iugoslavia**, aceste elemente au format **burghezia** (care lipsea) .

Burghezia de astăzi din Iugoslavia este , în mare parte, de origine română. Acum un secol, **monarhia habsburgică avea o mai justă concepție a rostului acestui element de viață , decât o are astăzi statul român.**

Monarhia habsburgică **favoriza imigrarea acestui element** pe teritoriul său, **Ea recunoștea rostul orașelor , rostul util al burgheziei românești** în aceste orașe, **români proveniți din Peninsula Balcanică.**

"Și atunci , iarăși , **un contrast tragic** de relevat în sensul acesta : **înțelegerea foștilor stăpânitori** ai dublei monarhii față de această problemă și **neînțelegerea statului românesc** , care **lasă acest element să se piardă** , în folosul altor națiuni , în folosul altor stăpâniri, care **știu mai bine să-l prețuiască** "(**aplauze PNL-georgist**)

Gh.Brătianu / 10 dec.'34

▣ **Soluția întăririi elementului românesc**

"Îngăduiți - mi să **ajung la soluție**, întrucât **este foarte frumos de aruncat aici lozinci răsunătoare** , dar aceasta trebuie să cuprindă într-însele și **soluțiunea practică a problemei**

" **Pe lângă proporționalitatea** despre care s-a vorbit atât în administrație și întreprinderi, proporționalitate **care să dea**, în sfârșit, **elementului românesc întâietate în țara sa**, pe lângă **asigurarea punctelor de comandă , administrative și economice** și -insist asupra acestei laturi - **militare în mâna românilor** .(**aplauze la PNL -georgist**)

" Pe lângă aceste chestiuni , socot că se impune , **pe primul plan al preocupărilor noastre , o politică de colonizare internă** , care trebuie să fie, în primul rând, **o politică de colonizare urbană** , nu numai de fruntarii , unde s-a risipit atâta energie. Aici, **în această viață orașenească , apare în întregime rostul acestui element românesc de peste hotare** , pe care , noi, din nenorocire, i-am tratat așa de vitreg . (**protestări la PNL, zgomot**)

Gh.Brătianu / 10 dec. '34

25.) Procesul Gărzii de Fier, în apărarea lui Caranica și Belimace , 30 mart.'34

▣ **Ziua a IX-a , 30 mart.'34**

("Universul " , 31 mart.'34)

Președ. g-ral Ignat . Continuă audierea martorilor .

[**LD : Câteva declarații cu oarecari semnificații : solidaritatea macedonenilor ; solidaritatea generalilor ; ambiguitatea comisarilor și adversitatea nevindecabilă față de liberali**

Ordinea depozițiilor am aranjat-o eu, pe criteriile de referență .

În proces, s-a desfășurat în ordinea intrării martorilor] -

- **judecător Tell** despre g-ral **Cantacuzino** : chiar în ziua **atentatului (29 dec.)** ,

Cantacuzino i-a spus că are ordin precis de la Căpitan

de a nu reacționa împotriva actelor ilegale ,

ci să aștepte să intenteze acțiuni contra dizolvării .

Petre Papacostea / 28 mart.

-**av. Vasiliu-Cluj** : Care este caracteristica temperamentului macedonean ?

-**Papacostea** : Este individualismul, independența și spiritul de jertfă.

Ei sunt mai sensibili la vibrațiile sentimentului național.

-**av.Vasiliu -Cluj** : Ce știe martorul despre un colonist macedonean , care n-a respectat consemnul comunității și s-a înscris în PNT ?

-**Papacostea** : este cunoscut că macedonenii coloniști din Cadrilater refuză să se înscrie în PNT , pentru că acest partid a legiferat în favoarea bulgarilor .

Familiiile care au încălcat acest consemn au fost sancționate de comunitate .

Martorul dă apoi **referințe bune** despre **Caranica și Belimace**.

-**I.Foti** despre **Caranica** : îl cunoaște de 10 ani ; a luptat pentru interesele coloniștilor români, scoțând o gazetă cu martorul.

-**Prof.Victor Papacostea** pentru **Caranica și Belimace** : pe Caranica l-a cunoscut dintr-o excursie apoi cu prilejul **diferitelor manifestări macedo-române**.

A fost preocupat de problema colonizării Cadrilaterului, mai ales în domeniul economic. **Pe Belimace l-a cunoscut ca student**. Descinde dintr-o familie distinsă din Macedonia. Unchiul său este un cunoscut poet al regiunii.

Belimace conduce o revistă de folclor.

- **Prof. univ.Murnu** despre **Caranica** : este un român macedonean fanatic, talentat , preocupat de nevoile coloniștilor .

Descinde dintr-o familie cumsecade din Macedonia ; rudele lui sunt colonizate în Cadrilater.

V.Papacostea / la procesul G de F / 28 mart.'34

26.) Gh.Brătianu , replică la răspunsul lui Titulescu : politica externă , 4 apr.'34

(DAD, MO 38 , 4 apr.'34, p. 1616-1618)

Gh.Brătianu / 4 apr.'34 , retro dec.'33

▣ **Colonizarea din Dobrogea Nouă.**

▣ **Rămâni peste hotare**

[**Din Memoriul lui , dec.'33**]

" În cuprinsul granițelor de astăzi , noi reprezentăm o realitate etnică, o aplicare a **principiului naționalităților**, care a dat viață Europei noi.

" Nimeni nu contestă , de sigur, că există minorități importante înăuntrul acestor hotare.

Dar mai sunt **importante minorități românești peste hotare**.

La răsărit, dincolo de Nistru, a luat ființă în Uniunea Republicelor Sovietice , o **Republică Moldovenească** .

La apus, Banatul, pe care Ion IC Brătianu l-a revendicat în întregime, cuprinde și astăzi, dincolo de hotare , numeroase sate românești, ca și regiunile de graniță ale **Ungariei** În **valea Timocului** , și pe tot **malul drept al Dunării**, se vorbește românește de veacuri.

" S-a vorbit despre **colonizarea noastră în Dobrogea Nouă** , fără să țină seama de două împrejurări fundamentale.

În primul rând, **acest teritoriu** , cuprinzând chiar Varna și Rusciucul, **ne-au fost oferite în 1878** , înainte de constituirea statului bulgar independent, și că **România nu l-a primit pentru a nu-și pierde printr-o tranzacție , dreptul ei asupra Basarabiei de miază zi**.

În al doilea loc, în 1913, **elementul românesc din Macedonia** , trecând sub altă stăpânire, era firesc să se dea statutului român puțința de a așeza acest element , de care se îngrijea din punct de vedere cultural și bisericesc, **pe teritoriul său. "**

" **DI ministru de externe** a recunoscut el însuși la Kosice , prin declarațiile făcute presei , la 11 decembrie '33, că **Tratatul de la Trianon a fost o tranzacție** pe care Ion IC Brătianu a refuzat să o semneze deoarece **nu însemna recunoașterea integrală a drepturilor teritoriale ale Națiunii Române. (aplauze)**

Noi am făcut păcii generale concesiunea de a nu cere ceea ce e dincolo de hotarul tranzacționat la 1920 ; cu atât mai absurdă este pretențiunea de a discuta dreptul nostru dincoace de aceste margini " (**aplauze la PNL-g**) [-----]

" În al doilea rând, fiind vorba de înțelegeri balcanice, noi ne amintim că **între statele balcanice au intervenit** , cu deosebire după **Tratatul de Laussane , o serie de convenții pentru schimburi de populație .**

Această problemă consider că , pentru noi, este de **o importanță capitală**.

Ea trebuie să constituie mijlocul de a aduce și a așeza în țară ,

acele elemente răslețe ale românilor din Balcani , cu deosebire din Macedonia,

care altfel riscă să-și piardă până și conștiința etnică, sub aflul tot mai constant al imigrării grecești din Asia Mică ." (**aplauze la PNL-g**)

Gh.Brătianu / 4 apr.'34

27.) **CCGiurăscu** (PNL-geogist) , la *Legea pentru apărarea Statului*, 5 apr.'34
(DAD, MO 39, șed. de joi, 5 apr.'34 , p. 1693- 1694)
CCGiurescu / 5 apr.'34

▣ **Dezechilibrul demografic**

▣ **Ideea națională**

▣ **Colonizarea românească**

[LD : **aceasta era o consecvență preocupare laudabilă a PNL -geogist, Neglijențele statutului român s-au plătit scump, la acest capitol**]

"Una din cauzele care contribuie la neliniștea de astăzi a populației , a societății românești, este **problema demografică** , **complexul de probleme demografice** în legătură cu **poporul românesc**.

Ideea națională care se manifestă în ultimul timp, formele de manifestare pe care le ia, pe care **dvs le considerați îngrijorătoare** , nu sunt **decât reacțiuni ale unei mase etnice care se simte** , în anumite părți ale teritoriului național, **primejduită**.

Toate lucrurile se leagă și vă închipuiți dvs că se poate face o discriminare între acest element de apărare a masei etnice și între conceptul de ordine ?

Este iluzoriu . Am în fața mea pe **dl Bogdan-Duică** , care **știe foarte bine** la ce vreau să mă refer , **știe cât de acute și cât de importante** sunt aceste **probleme demografice**, în ceea ce privește statul român.

" Aș putea spune , d-lor deputați , că ele constituiesc **prima problemă care se impune atenției conducătorilor noștri** în momentul de față, fiindcă **masa etnică constituie elementul cel dintâi , bunul primar al oricărui stat** . Îndată ce această masă etnică se simte amenințată , o serie de manifestări vor decurge de aici.[-----]

Eu afirm aici , pe bază de documente , că , de decenii , **se produce o operațiune de dislocare a elementului românesc** în anumite regiuni și că **statul românesc n-a făcut în 16 ani de la unire nimic ca să împiedice acest fenomen de dislocare ; a asistat impasibil la continuarea procesului** care își are rădăcinile în epoca de dominație austro-ungară. .

Dacă populația alogenă de acolo ar fi existat din timpuri străvechi , n-am avea nimic de obiectat ; această dislocare , însă , se face în timpul nostru.

Sunt rezultatele unei acțiuni de stat concertate și statul român n-a făcut nimic să împiedice dezvoltarea acestui proces.

Mai mult, când s-a încercat o remediere a acestei situațiuni primejdioase de la graniță, **printr-o colonizare a elementelor românești din afara hotarelor, s-au pus** în ultimul timp **tot felul de piedici acestui proces**.

Se ajunsese , în timpul guvernării național-tărăniste , că putea să intre în România **oricare dintre străinii de peste hotare , dar nu puteau să intre frații noștri din Macedonia** ; aceia parcă ar fi fost ciumați.

Este o politică națională . Să fi vrut dușmanii noștri să ne facă atâta rău și n-ar fi izbutit mai bine." (**aplauze la PNL -geogist**)

În loc să dăm toată atenția acestor **probleme demografice**, cu care **se leagă ordinea în stat** " [-----]

CCGiurăscu / 5 apr.'34

28.) **N.Batzaria** , comunicare : **românii din Peninsula Balcanică** , 21 apr.'34

(DAD, MO 45, 21 apr.'34)

La încheierea Pactului Balcanic , s-a prevăzut **ameliorarea situației românilor din Peninsula Balcanică ?** : **Timocul sârbesc, Banatul iugoslav, Timocul bulgăresc, Grecia , Albania.**

" **Noi, în urma celor petrecute în Rusia , suntem astăzi , indiscutabil, cel mai important stat ortodox. Noi suntem călăuza ortodoxismului "**

Mănăstirile de la Sf.Munte , se datoresc , cel mai mult, daniilor domnilor Țării Românești .

-O.Goga : Sunt 700 de români acolo.

**-Batzaria : Sunt 20 de mănăstiri .
Românii nu sunt reprezentați în Parlament .**

29) Lege pentru dobândirea și pierderea naționalității române, 27 apr.'34

a-Gh. Fotino (inițiator, raportor , susținător)

- N.Batzaria (ziarist) - intervenție
(DAD, MO 49., șed din 27 apr.'34, p. 2511- 2413)
[LD :Proiect de lege din **inițiativă parlamentară** . Expunere de motive și argumente , Gh.Fotino . Un profund sentiment naționalist, românesc, străbate argumentarea lui Fotino . Cu această lege, PNL ... răspunde și atâtor critici din partea georgiștilor .]
/ Expunerea de motive / conjuncturi internaționale / **românii din Balcani** /
/ Necesitatea legii : **acordarea cetățeniei**, pentru coloniști /
/ Sarcina polit.externe : **românii din Macedonia și Banatul Sârbesc** /
/ Românii din Peninsula Balcanică - **m-ții Pind și văile Macedoniei** /
/ Colonizarea românească în **Caliacra și Durostor** / **Neacordarea cetățeniei** //
/ Discordanțe **legislative și constituționale** /
/ **Cetățenia Română** - noțiune, sens , valoare /
/ Concluzii - valoarea încetățenirii coloniștilor /

▣ **Expunere de motive**

În județele **Caliacra și Durostor** au fost aduse cca **10.000 români ,macedoneni și bănațeni**, care sunt încă supuși străini : **Grecia , Bulgaria, Iugoslavia**.
Legea asupra colonizării (iul 1930) , este inoperantă în unele situații.
Prezentul proiect are scopul de **a clarifica și legaliza situația stranie pe care o au coloniștii străini, români de origine**, veniți din alte state .
Ei au fost **acceptați să vie în țară** , li s-a vândut câte un lot de **10-15 ha**, dar continuă să fie considerați cetățeni străini.
Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ **Legea.**

Pr.de lege - este convins - **întrunește unanimitatea adevizunilor parlamentare** - de aceea el va fi foarte succint în prezentare .
Cu toate acestea trebuie să prezinte problema cadru
[----- **explică situația -----vezi mai jos ----**]
Era nevoie de intervenția legiuitorului pentru **reglementarea** situației celor **câteva zeci de mii de suflete românești** așezate pe pământul țării noastre , legate de acest pământ, **chemate la îndeplinirea unei acțiuni de românizare** în cadrul acestui stat românesc, dar **lipsite până astăzi de calitatea de cetățean român și nesupuse îndatoririlor** care decurg din calitatea de cetățean român. "

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ **Românii din Macedonia și Banatul sârbesc.**

▣ **Sarcina politicii externe a României.**

" Situația românilor aflați în afara hotarelor noastre de stat , după războaiele balcanice și războiul cel mare , ridică o îndoită problemă .
Pe de o parte, se pune problema **conservării ființei etnice a românilor rămași în Macedonia și în Banatul sârbesc**.
Câtă vreme **românii din Peninsula Balcanică** s-au aflat **sub stăpânirea unitară** - placidă și îngăduitoare - a **Imperiului Otoman** , ei **și-au păstrat** de-a lungul vremii , veacuri de-a rândul , **viața lor sufletească și autonomia lor culturală**
Războiul cel mare și războaiele balcanice au răsturnat raporturile existente până atunci în Balcani. În locul **vechei stăpâniri unitare otomane** , care fusese tolerantă , erau acum **mai multe stăpâniri** care, **în ciuda tratatelor** și a multor **pacte de amicitie**, semnate până astăzi, **se arată**, dacă nu de dreptul **dușmănoase** față de elementul românesc din Balcani, cel puțin de **o curioasă neînțelegere a nevoilor**

cultural-religioase ale Românilor din Macedonia și din Banatul sârbesc.

" Față de aceste elemente românești din Balcani, politica noastră externă are o datorie de îndeplinit : să vegheze cu toată atențiunea ca existența și viața culturală și religioasă a acelor români , să fie asigurată , așa cum a fost întotdeauna în tradiția politicii noastre externe . "

" Când România cea Mică nu cunoștea ce este sfiiciunea, atunci când era vorba de afirmarea Românilor din Sudul Dunării ,România cea Mare nu ar putea , încă mai puțin, s-o cunoască " (**aplauze**)

< În apărarea drepturilor noastre - spunea acum 30 de ani [1904] , de pe tribuna Parlamentului, Ion I.C.Brătianu , referindu-se la românii din Macedonia - ne vom feri a jigni interesele legitime ale oricui. Dar oricare ar fi simpatiile noastre pentru alte neamuri , facem din reciprocitate o condiție sine qua non a bunelor și amicalelor noastre relațiuni cu oricine . >

Prin urmare , soarta românilor din sudul Dunării ridica o mare problemă : o problemă de politică externă și anume, de a asigura Românilor rămași în afara hotarelor noastre de stat , putința de a-și păstra ființa lor etnică , așa cum au făcut-o atâtea veacuri , mărturisind prin însăși acest fapt ,trăinicia și perseverența spiritului românesc în acele regiuni . "

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Români din Peninsula Balcanică

▣ Văile Macedoniei , Pind

▣ Colonizarea în Caliacra și Durostor.

" Situația Românilor din Balcani - din Macedonia în deosebi - ridica o problemă de o mai mare acuitate. Mai ales după ce războiul cel mare , cu epilogul lui din Asia Mică, a dus la lichidarea elenismului din Asia Mică și la transplantarea lui masivă în Grecia Nouă ,situația românilor luase forme tragice .

Problema condițiilor de viață ale românilor din Peninsula Balcanică cerea o deslegare deosebit de urgentă.Energii românești, de nebanuite virtuți,erau sortite să dispară ,în văile Macedoniei și pe culmile Pindului.

Atunci, Ion I.C.Brătianu , și-a pus problema utilizării acestor energii românești , care aveau să fie chemate a veni cu aportul lor de acțiune și spiritualitate , la marea operă de consolidare a României.

Ion I.C.Brătianu a avut viziunea micii patrii macedonene , aducându-și efectiv contribuția ei la consolidarea mării patrii românești .

" Și astfel, începând încă din 1925 , odată cu miile de plugari din Vechiul Regat , câteva mii - între 10 - 15.000 - români macedoneni ; iar mai în timpul din urmă , au fost aduși și români bănățeni .

Au fost așezați pe liziera de sud a Dobrogei Noi , pentru a asigura fortificarea etnică a frunatriei noastre și pentru a româniiza ținutul acela, legându-l astfel pentru totdeauna de țara noastră.

" Români din Vechiul Regat , precum și acei macedoneni și bănățeni , aduși și statorniciți în județele Caliacra și Durostor , îndeplinesc acolo o operă de sudură românească , o acțiune care hotărăște definitiv integrarea acelu ținut în hotarele noului stat român.

Prin diversitatea însușirilor care caracterizează ,pe de o parte, pe coloniștii din Vechiul Regat , care aduc cu ei atavica pasiune a plugăriei și nesfârșita dragoste de brazdă , pe de altă parte, pe românii macedoneni care aduc cu ei un spirit deosebit de întreprid , o mobilitate de inteligență și o tenacitate de acțiune deosebită , precum și pe românii bănățeni , care aduc cu ei un spirit gospodăresc cu totul remarcabil,prin diversitatea acestor elemente de colonizare a Dobrogei Noi , suntem încredințați că se va ajunge în acea regiune , al cărei aspect românesc suferea, la crearea unei vieți românești de o deosebită intensitate și de originalitate deosebită " (**aplauze**)

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Greșeli în politica de colonizare

"Dar **dacă** ideea din care s- inițiat **politica de colonizare a Dobrogei -Noi și politica de românizare** a acelei regiuni **a fost excelentă** , trebuie să mărturisim că în **traducerea în fapt a acestei politici a lipsit adâncirea cuvenită și seriozitatea necesară** .

Nu ar vrea să facă , într-o discuție ca aceasta , nici cea mai discretă acțiune politică de partid. Cu atât mai mult cu cât proiectul înfățișat întrunește asentimentul unanim .

Dar ... nu va putea trece cu vederea că , **în modul în care s-a legiferat în acest domeniu, nu s-a pus seriozitatea cuvenită.**

A fost eludat un examen mai adâncit al problemei .

" De aceea, **toate rezultatele politicii de colonizare nu au fost în totul acelea la care se așteptau inițiatorii acestei politici.**

Căci, nu era de ajuns să statornicești pe un om pe câte **un lot de 10 ha** , și **să-i dăruiești un loc** pe care avea să **-și dureze gospodăria.**

Trebuia ca aceia care au legiferat în problema aceasta **să creeze colonistului și o situație compatibilă cu rolul** pe care el era chemat să-l împlinească în acea regiune și **cu misiunea** pe care el o avea de dus la capăt , **în mijlocul unei populații refractare unei acțiuni de colonizare.**

Nu trebuie să creeze coloniștilor **o situațiune care să-i inferiorizeze** în ochii autohtonilor din acea regiune. **Și deși, atâția ani au trecut** de când **mii de coloniști au fost aduși** în Dobrogea Nouă , **nimeni nu s-a gândit să puie capăt situațiunii paradoxale** în care ei se găsesc atât din p.d.v. de fapt , cât și din p.d.v. de drept .

" **Căci coloniștii aceștia au rămas până astăzi, fie cetățeni ai statelor de unde au venit , fie pur și simplu oameni fără patrie .În orice caz, nu au ajuns încă cetățeni ai acestui stat ! "**

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Discordanțe legislativ- constituționale

Vedeți, dlor, situațiunea lor înfățișează **paradoxul următor : colonizarea în vederea românizării** se face cu **cetățeni care aparțin altor state sau cu oameni care nu aparțin nici unuia , cu haimatoși.**

Iar în drept, **paradoxul este tot atât de frapant** : căci, pe de o parte, **legea colonizării** din 17 iulie 1930 , **atribuie colonistului proprietatea lotului de colonizare** , după încheierea unui **act de vânzare -cumpărare** între el și stat , reprezentat de **Oficiul Național de Colonizare .**

Pe de altă parte, **acel act de vânzare -cumpărare nu se poate face , fiindcă cel colonizat nu este cetățean român** , iar Constituția , prin art. 18 , interzice străinului dreptul de a dobândi imobile rurale în România.

Deci **după lege , el este proprietar , dar după Constituție, nu.**

Gândiți-vă ce se poate petrece în sufletul acestor coloniști ! ...

-Petre Andrei : Totuși, **aceste acte de vânzare -cumpărare nu s-au încheiat până acum ?**

-Fotino : Prin inadvertența unor tribunale, s-au autenticat ; dar **din p.d.v. juridic, sunt nule** .[------ -]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Coloniștii - neinstruire militară !

[**LD : poate duc gândul prea departe dar ...prezența atâtor macedoneni în mișcările extremiste nu se poate explica prin asta ?**]

Nu mai puține **neajunsuri suferă și statul** de pe urama acestei situațiuni.

Prin faptul că **ei nu sunt cetățeni români, acești coloniști nu sunt supuși la anumite datorii esențiale** - cum este **îndatorirea serviciului militar** , pe care ei n-au fost chemați să-l facă .

Ei bine, **cu atât mai necesară ar fi îndeplinirea serviciului militar** , de către **aceste elemente macedonene și bănățene** ,cu cât ele sunt **foarte destoinice sub aspectul virtuților militare** .

Iar pe de altă parte, **temperamentul lor extrem de vioi** , ar folosi foarte mult - disciplinându-se - **dacă ar fi și ei încadrați într-un sistem de educație militară** care nu ar putea decât să contribuie la perfecționarea personalității lor. "

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Acordarea cetățeniei române

[LD : un profund sentiment naționalist, românesc, străbate argumentarea lui Fotino .

" Noțiunea de **cetățean român trebuie să fie o noțiune bine definită.**

Cei care avem cetățenia română **s-o păstrăm cu orgoliu și s-o acordăm cu zgârcenie .**

Tuturor celor care , prin strămoșii lor, prin aspirațiunile lor - cum este cazul **Românilor macedoneni și bănățeni - sunt legați de neamul românesc , să le-o acordăm.**

Tuturor care nu au nimic cu neamul acesta , **să le-o refuzăm.**

Larghețe și generozitate , când este vorba de **ființa noastră etnică, nu se poate îngădui.** (aplauze)

" Este preferabil ca de pe urma unei **legi restrictiv concepută ,**

să rămână în afară de beneficiul ei , un român autentic,

decât ca , printr-o lege generos concepută , să se strecoare la beneficiul

cetățeniei române toți veneticii din cele patru vânturi ." (aplauze)

Cei pentru care noi aducem această lege , vor înțelege că **este chiar în interesul lor de a nu fi înnecați** - prin simplificări procedurale încă și mai mari - în marea masă

a tuturor rătăciților din această lume.

În **chiar interesul românilor macedoneni și bănățeni** , am întocmit această proiect de

lege, așa cum l-am întocmit , **pentru ca nu orice fel de rătăcit , cu nume de rezonanță**

levantină sau cu atavisme care nu-și găsesc legătură cu neamul acesta , să se

strecoare la beneficiul cetățeniei române, pe care nu o refuzăm nimănui cui i se

cade , dar pe care o refuzăm oricui nu i se cade." (aplauze)

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Concluzii

" Legând noțiunea de **naturalizare** de aceea de **colonizare** , legând dreptul de a fi

cetățean român , de dreptul de stăpânire a unui pământ românesc , nu numai că

rezervăm coloniștilor români de origine - macedoneni și bănățeni - beneficiul

cetățeniei române , dar dăm acestei cetățenii și un caracter deosebit și respectăm și o

tradiție românească.

Când în trecutul nostru românesc **se dăruia** de către Țară , de către Domnul țării,

o moșie cuiva , pentru slujbele aduse țării, sau pentru a-l îndemna să slujească

țara, **acela căpăta** , prin însăși această danie, **și o boierie.**

Proiectul de față vine și ca **o reînviere a unei vechi tradițiuni istorice .**

Legând și noi astăzi **dreptul de cetățenie al colonistului** chemat să slujească țării ,

de **dreptul de a stăpâni moșia** care i s-a hărăzit de către țară, cetățenia lui va însemna

pentru el , nu numai **recunoașterea unui drept**, ci și **câștigarea unei boierii românești**

În sufletul lui, **calitatea de cetățean român** va răsuna, astfel, cu **sensul unei noblețe "**

----- Gh.Fotino / 27 apr.'34 -----

b) **Batzaria** (ziarist) Sprijină inițiativa.

"Acești coloniști români care sunt veniți unii din Iugoslavia ,

din Grecia, alții din altă parte , **sunt români de două ori : prin origina lor etnică și prin**

suferințele lor , pentru că sunt români.

Ei au încetat de a mai fi supuși statelor respective de unde au venit , căci **guvernul**

iugoslav, bulgar și grec , nu le mai recunoaște supușenia.

În acest caz , nu s-ar mai putea întoarce de unde au plecat .

Dacă lor nu li se va recunoaște , cât mai curând, **calitatea de cetățeni români** , pe care

o au din naștere , **vor fi "heimatoss"** , adică oameni fără nici o naționalitate.

Aceasta am avut de spus " (aplauze unanime)

Guvern Tătărescu . Legislatura I.Sesiunea a II-a ordinară . 15 nov.'34 - 25 apr.'35

30) CCGiurescu (PNL-g) , discurs la Mesaj, 12 dec.'34

Vict.Iamandi , **Eug.Titeanu** , **G.Hogea** , **Ionel Pop** , - intervenții polemice
(DAD, MO 14, șed. din 12 dec.'34, p. 229- 242)

[LD : Activitatea guvernului în lumina "**ideii naționale**" , a "**statului național unitar**"
Atacă toate chestiunile prin prisma acestor concepte.

CCGiurescu / 12 dec.'34

▣ Dobrogea, Cadrilaterul...

- **CCGiurescu** : " Mă voi referi în special la un anumit ținut,
la ținutul **Dobrogei de astăzi**,

a Cadrilaterului, unde constat că s-a **întrerupt o operă ce fusese preconizată și neglijată parțial de Ion Brătianu.**

- **G.Hogea** (PNL -Caliacra) : Dle deputat , permiteți-mi o lămurire .

Poate că sunteți rău informat .De la venirea noastră la guvern - și eu reprezint,
alături de colegii mei,județul Caliacra - **am adus cel puțin 1.000 de familii ,**
respectiv 3-4.000 de suflete românești, în județul Caliacra ;

am definitivat cca 4-5.000 de suflete , care aveau situația nesigură acolo.

Toate aceste lucruri, le-am făcut acolo. **Le-am dat în această toamnă semințe**, să-și
poată însămânța lanurile lor. Le-am făcut **15 localuri de școală** ,unde fiii coloniștilor vor
putea duce mai departe **cultura românească.**

În afară de acești cetățeni români, sunt frați aromâni, care, din imposibilitate de
drept,nu puteau stăpâni proprietățile rurale, de oarece nu aveau cetățenia română...

Giurescu / 12 dec.'34

▣ Români peste hotare ...

- **Giurescu** : Dle coleg, cunosc situația . Dvs vă referiți la elementul existent în Cadrilater.
Eu vă întreb, însă, **de ce nu se continuă procesul acesta de colonizare ?**
Nu am să fac injuria de a socoti cele afirmate de coleg că sunt neadevărate .
Dar l-aș întreba să ne spună **unde s-au adus cele 4.000 de elemente** din afara
hotarelor ?

- **Hogea**: Cum , din afara hotarelor ?!

- **Giurescu** : Eu nu vorbesc de colonizarea din lăuntru hotarelor.

Eu întreb **de ce nu se continuă procesul de aducere a elementului macedonean ,**
care pierе în Macedonia , când la noi ar putea să fie plasat ?

- **Hogea** : Cum o să aduceți aceste elemente la Tg.Mureș și la Brașov ?

- **Giurescu** : Iată cum , d-le coleg, poate nu cunoști elemente de geografie și de istorie....

Există încă 400.000 de suflete aromânești în Macedonia, în Albania, în Grecia, care ,
cu siguranță matematică, vor dispăre , într-un timp mai mult sau mai puțin îndelungat .

Nu pot să precizez când se va termina acest proces de dispariție a elementului
românesc. **Însă un lucru este cert** : dacă cercetăm în lumina timpului, vom vedea că
acest element scade din zi în zi.

Dacă noi nu aducem acest element aromânesc aici la noi, și nu colonizăm cu el,
cum spuneți dvs Brașovul, Mediașul, Clujul, Oradea-Mare, Aradul, și toate orașele din
Moldova, acest element va pieri.

-**Hogea** : Dar ei nu se vor duce acolo !

- **Giurescu** : Aflați d-le coleg că multe din **orașele ungurești și orașele austriace**
au fost colonizate , în veacurile al 18-lea și al 19-lea, **cu coloniști aromâni , aduși din**
Turcia.

Citează din enciclopedia maghiară , despre **bancherul Sina** și despre coloniile de
aromâni din toată Ungaria. În 1782, **împăratul a decorat** pe Jefarovici ,pentru marele
merit de a fi adus **500 de familii macedonene** - cu titlul de " grecești" -și le-a așezat în
centrele ungurești , care nu aveau o burghezie din cauza stăpânirii turcești...Ar trebui să
se gândească la **Șaguna**, la Gojdu, acel mare filantrop , de pe urma căruia statul român
are astăzi o avere de câteva sute de milioane ...

Dacă v-ați fi referit la **tot acel element aromânesc din Serbia, care a creat o parte din**
burghezia sârbească - și nu o spun eu, o spune **învățatul sârb Popovici** , în lucrarea lui
" Despre tântari " , în care arată că elementele burgheziei din Serbia,sunt în mare parte

aromânești - veți vedea **câtă dreptate am când spun, că se impune o politică de Stat**, pentru a se coloniza cu aceste elemente întreprinzătoare , cu aceste elemente comerciale și industriale - având deci tocmai însușirea care ne lipsește nouă , în parte, din nefericire , acest spirit întreprinzător - **pentru a coloniza , zic , târgurile și orașele în care noi suntem în minoritate "** (aplauze)

CCGiurescu / 12 dec.'34

31.) CCGiurescu (PNL-g) , discurs la Mesaj, 12 dec.'34

Vict.Iamandi , Eug.Titeanu , G.Hogea , Ionel Pop , - intervenții polemice

(DAD, MO 14, șed. din 12 dec.'34, p. 229- 242)

/ **Realitatea demografică** : Bucovina; Moldova dintre Prut și Nistru ; Maramureș ; ținutul secuiesc ; Dobrogea ; Cadrilaterul /

/ **Politica demografică** : colonizarea românească /

/ **Realitatea demografică a orașelor** : orașele străine /

/ **Politica demografică a orașelor** : colonizarea ! /

/ **Români peste hotare** : Macedonia, Albania, Grecia, Serbia /

CCGiurescu / 12 dec.'34

▫ **Politica demografică** :

▫ **Colonizarea românească !**

Există, însă, alte soluțiuni, care **trebuie neapărat puse în practică.**

Statul român trebuie să aibă o politică demografică .

Statul român trebuie să urmărească accentuarea elementului românesc pretutindeni, în regiunile unde este amenințat sub raport etnic, fiind că prima avuție a Statului nostru rămâne populația .

În momentul când ai pierdut stăpânirea sub raport etnic într-un ținut, ai pierdut ținutul. (aplauze PNL-g și LANC) **Fiindcă această populație străină pune mâna pe pământ și în momentul în care este și pământul în mâna străinilor - și acești străini au majoritatea sau unanimitatea chiar în anumite regiuni - poți să consideri periclitat viitorul Statului și poporului nostru în acea regiune , dacă statul nu vine cu măsuri hotărâte.** Sigur, este o problemă delicată , complexă dar nu insolubilă.

Politica liberală

Dacă exista o asemenea politică în ultimii 7-8 ani -

pentru că **ea a existat în preocupările lui Ion Brătianu, între 1922-1926** - cu siguranță să situația ar fi fost astăzi altfel.

Statul românesc trebuia să aloce , anual, o sumă între 500 milioane - 1 miliard

- doar a dat 1.800.000.000 pentru șoselele suedeze! - avea această **obligație**

elementară , pentru problema demografică, și să facă o operă de colonizare

intensivă și extensivă , în părțile amenințate ale teritoriului național. (Aplauze la PNL-g)

După **începuturile lui Ion Brătianu - care avea un plan , un sistem de cugetare**

națională , un sistem din care decurgeau consecințe în diferite domenii ...

a urmat guvernarea național- țărănistă.

Guvernarea PNȚ

" Sunt obligat să spun , pe dvs [PNȚ] nu v-a preocupat **Statul național ci Statul electoral.** Noțiunea de **democrație , de vot, de electoralitate , v-a fost mai scumpă decât noțiunea națională.**

Primatul l-a avut electoralul , nu naționalul .

PNȚ a oprit brusc procesul de colonizare cu elemente aromânești în Cadrilater ; nu

a descurajat sfidarea elementelor rutene din Bucovina ; nu a avut grijă de

compoziția națională a regiunilor de graniță ;

CCGiurescu / 12 dec.'34

▫ **Dobrogea, Cadrilaterul...**

- **CCGiurescu** : " Mă voi referi în special la un anumit ținut, la ținutul Dobrogei de astăzi, a Cadrilaterului, unde constat că s-a întrerupt o operă ce fusese preconizată și neglijată parțial de Ion Brătianu.

- **G.Hogea** (PNL -Caliacra) : Dle deputat , permiteți-mi o lămurire .

Poate că sunteți rău informat .De la venirea noastră la guvern - și eu reprezint, alături de colegii mei, județul Caliacra - **am adus cel puțin 1.000 de familii , respectiv 3-4.000 de suflete românești, în județul Caliacra ; am definitivat cca 4-5.000 de suflete , care aveau situația nesigură acolo.**

Toate aceste lucruri, le-am făcut acolo. **Le-am dat în această toamnă semințe, să-și poată însămânța lanurile lor.** Le-am făcut **15 localuri de școală** ,unde fiii coloniștilor vor putea duce mai departe **cultura românească.**

În afară de acești cetățeni români, sunt frați aromâni, care, din imposibilitate de drept, nu puteau stăpâni proprietățile rurale, de oarece nu aveau cetățenia română...

Giurescu / 12 dec.'34

▣ **Români peste hotare ...**

- **Giurescu** : Dle coleg, cunosc situația . Dvs vă referiți la elementul existent în Cadrilater. Eu vă întreb, însă, **de ce nu se continuă procesul acesta de colonizare ?**

Nu am să fac injuria de a socoti cele afirmate de coleg că sunt neadevărate .

Dar l-aș întreba să ne spună **unde s-au adus cele 4.000 de elemente** din afara hotarelor ?

- **Hogea**: Cum , din afara hotarelor ?!

- **Giurescu** : Eu nu vorbesc de colonizarea din lăuntru hotarelor.

Eu întreb **de ce nu se continuă procesul de aducere a elementului macedonean , care piere în Macedonia , când la noi ar putea să fie plasat ?**

- **Hogea** : Cum o să aduceți aceste elemente la Tg.Mureș și la Brașov ?

- **Giurescu** : Iată cum , d-le coleg, poate nu cunoști elemente de geografie și de istorie....

Există încă 400.000 de suflete aromânești în Macedonia, în Albania, în Grecia, care , cu siguranță matematică, vor dispărea , într-un timp mai mult sau mai puțin îndelungat .

Nu pot să precizez când se va termina acest proces de dispariție a elementului românesc. **Însă un lucru este cert** : dacă cercetăm în lumina timpului,

vom vedea că **acest element scade din zi în zi.**

Dacă noi nu aducem acest element aromânesc aici la noi, și nu colonizăm cu el, cum spuneți dvs Brașovul, Mediașul, Clujul, Oradea-Mare, Aradul, și toate orașele din Moldova, acest element va pieri.

-**Hogea** : Dar ei nu se vor duce acolo !

- **Giurescu** : Aflați d-le coleg că multe din **orașele ungurești și orașele austriace au fost colonizate** , în veacurile al 18-lea și al 19-lea, **cu coloniști aromâni , aduși din Turcia.**

Citează din enciclopedia maghiară , despre **bancherul Sina** și despre coloniile de **aromâni din toată Ungaria.** În 1782, **împăratul a decorat** pe Jefarovici ,pentru marele merit de a fi adus **500 de familii macedonene** - cu titlul de " grecești" -și le-a așezat în centrele ungurești , care nu aveau o burghezie din cauza stăpânirii turcești...Ar trebui să se gândească la **Șaguna**, la Gojdu, acel mare filantrop , de pe urma căruia statul român are astăzi o avere de câteva sute de milioane ...

Dacă v-ați fi referit la **tot acel element aromânesc din Serbia, care a creat o parte din burghezia sârbească** - și nu o spun eu, o spune **învățatul sârb Popovici** , în lucrarea lui **" Despre tântari "** , în care arată că elementele burgheziei din Serbia, sunt în mare parte aromânești - veți vedea **câtă dreptate am când spun , că se impune o politică de Stat , pentru a se coloniza cu aceste elemente întreprinzătoare , cu aceste elemente comerciale și industriale - având deci tocmai însușirea care ne lipsește nouă , în parte, din nefericire , acest spirit întreprinzător - pentru a coloniza , zic , târgurile și orașele în care noi suntem în minoritate "** (aplauze)

[-----]

CCGiurescu / 12 dec.'34

32.) Vict.Iamandi (PNL, subsecretar de Stat) , discurs final la Mesaj, 17 dec.'34 (DAD, MO 19, șed. din 17 dec.'34 , p. 381- 397)

Doc.integral- fișier PNL IX

Vict.Iamandi / 17 dec.'34

▣ **Colonizarea**

[LD : îl consider pe Iamandi un naționalist competent, lucid , echilibrat și optimist. Argumentele lui sunt istorice , logice și de bun simț.

Pledoaria lui pentru îmbinarea naționalismului și toleranței , mi se pare impecabilă . Concluziile lui pot fi vulnerabile și subiective , numai privind aplicarea metodelor și supraestimarea calităților românilor, ca națiune creatoare de istorie.

Viziunea lui presupunea ...timp, conjunctură, coerență și perseverență]

" Trăim sub **psihoza** , ceva mai redusă în momentul de față , a unui **naționalism exclusivist** ,cu orice preț. **De doi ani** și mai bine, dar, în special, din **toamna aceasta**, n-am auzit **în această incintă** , n-am încetat de a vedea, într-o **bună parte a presei**, **decât accentuându-se necesitatea unei urgente naționalizări** în toate direcțiile.

" Am curajul de a spune că **nu vreau să mă număr** printre cei ce **concurează la bursa exclusivismului naționalist**. [-----]

De pildă, printre altele, s-a adus în discuție **chestia colonizării** .

DI deputat **Giurescu** [**nu este prezent în incintă**] , **istoric, și zelos** în asigurarea unei **continuități a rasei noastre** în toate direcțiile teritoriului românesc, ne-a spus că sunt în **Macedonia 400.000 de macedo-români** , care așteaptă **să fie colonizați** pe cuprinsul țării, acolo unde este nevoie.

" Evident, toată lumea recunoaște și apreciază spiritul practic, hărnicia și vioiciunea impresionantă a românilor macedoneni. Avem în această privință o dovadă elocventă a rolului și activității pe care ei au desfășurat-o în Dobrogea.

Dar să vii și să propui în bloc o colonizare într-un an sau doi, **a unui număr atât de însemnat** și să faci din neîmplinirea acestui deziderat **o vină guvernului** care se găsește la cârma țării , **aceasta este nedrept**.

Pentru a se putea face **o largă colonizare**, trebuie îndeplinite neapărat **două condiții : întâi** , să existe **posibilitatea de a-i așeza imediat** în anumite centre și **al doilea**, centrele acelea **să nu dea naștere la complicații de ordin intern**, care ar putea să anuleze însăși importanța actului făcut .

În sfârșit, pentru efectuarea pe teren, trebuie ca **stația să aibă și mijloacele materiale necesare** , care s-ar ridica la **sute de milioane** și pe care **bugetul țării nu le poate acoperi**." Vict.Iamandi / 17 dec.'34

33.) **Eug. Titeanu** (**subs.de Stat Interne** problema macedoneană , **12 febr.'35**

Răspuns la comunicarea - întrebare **Gh.Brătianu** ;

b) Gh.Brătianu - replică la răspuns.

c) N.Batzaria - intervenție.

d) Titeanu - contra-replici

(DAD, MO 34, șed. din 12 febr.'35 , p. 821- 825)

[LD : Titeanu era cam de aceeași vârstă cu Gh.Brătianu ; se întâlniseră prin familie, în studenție, împărtășiseră frământările din universitățile de după război, făcând parte dintr-o generație cu mare sensibilitate românească .

Polemica pe tema macedoneilor, un pretext în plus de discordie PNL1-PNL-2, de a face "valuri " pe teme naționaliste .]

Titeanu

/ Răspuns la comunicarea lui Gh.Brătianu /

/ Tradiția PNL în chestiunea macedoneană /

/ Problema macedoneană : Raportul GhFotino /

/ Incidentul de la Giurgiu (ian.'35)

/ Români peste hotare / intrați în țară / statistici comparative '33 -'34 /

/ Politica colonizării : Caliacra , Durostor /

/ Legislația privind macedonenii / legea încetățenirii în masă - Gh.Fotino /

/ Politica școlară pentru macedoneni /

/ Guvernul Tătărescu și-a făcut datoria /

Gh.Brătianu

/ Nemulțumit derăspunsul lui Titeanu /

/ Politica PNL, a lui I.Brătianu- 1927 /

N:Batzaria

/ Români macedoneni / crezul național /

/ Incidentul de la Gurgiu : nedumeriri /

/ Români macedoneni din Giurmaia /

/ Asasinii lui IGDuca - macedoneni ? /

/ Apel la solidaritate /

Titeanu

/ **Societatea de cultură Româno-macedoneană** : statut juridic, funcție, rol /

/ Contrareplică lui Gh.Brătianu : meritele lui Duca și Tătăreșcu /

33.a) Eug.Titeanu /

Într-o ședință a Camerei, **George Brătianu** a adus în discuțiune , sub forma **semnalării unui incident** , [**Giurgiu, 4 ian.'35**] întreaga chestiune a **politicii guvernamentale față de problema macedoneană** și față de **problema colonizării noastre româno-macedonene** .

Incidentul ridicat de d-sa , se referă la **un grup de aromâni** , originali din **Giumaia**, cari ar fi fost **respinși** , **fără motiv**, după d-sa , și **predați autorităților bulgare** .

A răspuns atunci că nu cunoaște incidentul, dar că se va interesa.

" În adevăr , **speța semnalată de d-sa** , așa cum a fost semnalată, **pur și simplu, nu există !**

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

▣ Tradiția PNL în problema macedoneană

Comunicarea d-lui George Brătianu , trecea de semnalarea **incidentului de la Giurgiu**, fiind **transformată într-un proces general al politicii noastre** de guvernământ față de **problema atât de gingașă a românilor macedoneni** ,îmi voi îngădui să vin în fața Camerei **cu toate datele** , cu tot **ce a făcut acest guvern într-un an** , **pentru frații noștri de sânge** , macedoneni .

Tot ce am făcut **pe planul administrativ**, tot ce am făcut **pe planul cultural** și tot ce am făcut **pe planul de legiferare** , aceasta **pentru a arăta tuturor** acelor care sunt de bună credință că **politică de guvern, expresiunea credincioasă a Partidului** , **nu poate în nici un moment să se abată de la o tradiție stabilită** , și că **tradiția noastră de ieri , corespunde deplin acțiunii noastre de astăzi.**

" **Noi nu ne-am abatut nici un moment de la linia stabilită de Ionel Brătianu** .

Mai mult decât atât, în acest domeniu al politicii macedonene, **politica lui Ionel Brătianu** , a avut **o falangă de inițiatori** : această **falangă de întemeietori și falanga de pionieri**, **se găsește azi în rândurile noastre , nu în a d-lor.** "

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

▣ Problema macedoneană

" Mi-ar fi suficient să amintesc că la vicepreședinția Camerei , pe de o parte, și la conducerea politică a unui județ din Cadrilater, de altă parte, se găsește d-l **George Fotino** , acela care a făcut primul **Raport în chestiunea macedoneană** , trimis fiind de Ionel Brătianu. [---- **incident Giurgiu** ---]

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

▣ Incidentul de la Giurgiu

La 4 ianuarie s.a prezentat , trecând de la Rusciuk la Gurgiu, un grup de macedoneni . Așa a fost informat dl Brătianu. Informatorul său nu i-a spus cine erau : Gheorghe Sterof-Palavră, Ristu Avram , Gh.Caraiani ,Anastasia Caraiani și doi copii minori

Ceea ce n-a spus dl Brătianu este că, în aceeași zi, au părăsit Rusciukul familiile Gheorghe Steroiu Coadă, Gheorghe Palavră, Parisi și N. Ghiță,

care astăzi se găsesc în Cadrilater. De ce unii au fost primiți și alții nu ?

D-sa a vorbit numai despre grupul respins !

N-a fost primit **un Palavră** (care de un an jumătate în serviciul de informații al statului străin) altul din grup , fusese **condamnat pentru furt** ; altul **încercase să mituiască** pe consulul nostru de la Rusciuk !

Ceilalți macedoneni, Steriu Coadă, Gh.Palavră, Parisi și Ghiță , au fost primiți , ei au debarcat la Silistra, și se găsesc acum la căminul rudelor lor.

Polițaiul de la vama Giurgiu este el însăși , macedonean.

-**N.Batzaria** : A fost elevul meu

-**Titeanu** : Deci de două ori român macedonean ! Nu vrea să tragă nici o concluzie.

Poate Gh.Brătianu a fost victima unui informator de rea credință.

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

▣ Români peste hotare

▣ Coloniști intrați .

Politica noastră față de românii de peste hotare ?

Am luat, dle Brătianu, o statistică. Este **statistica generală a Siguranței generale.**

Am luat-o și pentru **transnistreni**, pentru **românii din Valea Timocului**, și pentru **românii originari din Albania , Grecia și Bulgaria.**

Am aici , în dosar, **tablourile nominale, locul de origine** al fiecăruia, cu **data intrării** , cu **hârțiile care li s-au eliberat**, pentru a li se permite șederea în țară, și **ocupațiile lor.**

Aceste acte stau la dispoziția dvs pentru a le controla. Ce spun cifrele ?

/ În anul **1933** , anul **guvernării Vaida**, care nu poate fi bănuț de **lèse nationalism**, au intrat în țară **48 de familii de transnistreni**

În anul 1934 , anul nostru de guvernare , au intrat **99 de familii de transnistreni.**

/ În anul 1933, au intrat **71 de familii românești** , originare de peste Dunăre, din Balcani

În anul 1934, au intrat **149 de familii de români** din afara hotarelor.

Aceste cifre sunt cifre vii , cifre oneste .

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

▣ Politica colonizărilor

Dar această politică nu se face cu declarații prea dese și obsedant repetate , **nici cu politică de licitație**, ci **se face în tăcerea cabinetelor** de lucru ale autorităților responsabile. Această politică o face **Ministerul de Interne**. Iar **în fruntea acestui minister este** un om care [**Inculeț**] , până mai ieri, **era român de peste hotare.**

" Noi avem **două județe** în care se pune în deosebi această problemă capitală pentru românism, care este **problema colonizării cu macedoneni : Caliacra și Durostor.**

Caliacra

" În județul Caliacra , acolo unde **șef de organizație** se găsește [Gh.Fotino] **colaboratorul de ieri al lui Ionel Brătianu** , în chestiune româno-macedoneanu , acela care a fost **primul inspector** trimis să repereze datele esențiale ale problemei , **s-au colonizat 412 regățeni și bănețeni**. Au fost aduse și **312 familii de români macedoneni** , în anul nostru de guvernare.

S-au clădit în acest județ, **461 de case, 280 pentru cei 8.000 de regățeni și bănețeni** **181 de case pentru cei 3.000 macedoneni.**

Pentru macedoneni, s-au făcut 5 școli ; 30 de fântâni ; s-au dat semințe pentru 348 familii ; burse pentru studenții valoroși.

Durostor

De la 15 nov. 1930, până la 1 febr.'34 , în aproape 4 ani, s-au împlinit **15 formalități pentru noi colonizări de macedoneni .**

În vara anului 1934, au fost colonizate în Durostor 140 familii ; s-au dat 60.000 lei numerar și 130.000 lei în alimente ; primăriile au mai dat ajutoare de 300.000 lei ; Oficiul de colonizare a dat material de construcție , în valoare de 2.500-000 lei. S-au terminat 50 de case începute și s-au construit 100 locuințe noi. Etc etc...

-**Gh.Brătianu** : Trebuie să am răbdare , dle Titeanu, ca să vă ascult ..

-**Titeanu** : Vă enervează statisticile... [**LD : urmează o tachinărie penibilă**]

Dvs , d-le Brătianu, care din ce în ce **mergeți spre căile tacticii politice** care nu are **decât un singur nume**, acela al **clandestinismului politic**, înțeleg foarte bine **ce tentative de recrutare** [**LD : aluzie la legionari ?**] **faceți dvs când ridicăți** - așa cum ridicăți - **aceste chestiuni delicate pentru ordinea publică.**

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

▣ Legislația pentru macedoneni.

[**LD : vezi Lege pentru dobândirea și pierderea naționalității române, 27 apr.'34**

Gh. Fotino (inițiator, raportor, susținător) DAD, MO 49. p. 2511- 2413)]

Macedonenii aveau o situație de fapt, fără să aibă și o situație de drept.

Situația lor juridică era foarte nelămurită. **Art. 18 din Constituție** spune că

străinul nu poate deveni proprietar de bunuri imobiliare rurale.
Macedonenii aveau pașapoarte albaneze, grecești, bulgărești .
Această anomalie juridică care făcea fragilă situația lor de drept,
am curmat-o printr-o lege din inițiativă parlamentară ,
pentru încetățenirea în masă a macedonenilor al cărui merit revine d-lui **George Fotino** , majorităților care au votat-o și guvernului care și-a însușit-o.

Pe această lege **nu există semnătura nici unui georgist !**

- **CCGiurescu** : **Ni s-a cerut și n-am iscălit ?** Fiți de bună credință !

Ați ținut această lege în secret ,ca noi să nu aflăm nimic. Aceasta este realitatea .

[LD: felul cum prezintă Titeanu semnătura lui Grigore Duca , pe legea de încetățenire a macedonenilor.... mi se pare o speculație politică jenantă .

Cu atât mai mult cu cât i se ceruse să nu facă această indiscreție.

Chiar dacă asasinii lui Duca, Caranica și Belimace, erau macedoneni....]

Eug.Titeanu : Parcurgând aceste **semnături** de sub proiectul de lege , **am găsit una** pe care **am fost rugat să nu o aduc aici în discuțiune** , dintr-un sentiment de eleganță foarte omenească , dar vă rog să mă credeți că-mi ete **imposibil** , căci **nu pot diminua nici valoarea umană , nici valoarea dramatică a acestei azeziuni prin tăcere.**

Între semnăturile proiectului pentru încetățenirea în masă a macedonenilor ,figurează **semnătura lui Grigore Duca** , fratele lui Ion Duca, această semnătură **are și valoarea creștinească a unei iertări** , și mai ales **bărbăteasca hotărâre de a nu face injuste generalizări** .

Dar odată cu **absența semnăturilor dvs** pe acest proiect, este bine să se știe că **semnătura semnificativă a fratelui lui Ion Duca figurează aici** , la loc de cinste .

(**aplauze la majorități** .)

- **CCGiurescu** : **Nu ești deloc de bună credință** . Nici nu ni s-a prezentat proiectul.

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

▣ **Politica școlară pentru românii din afară.**

Astăzi, când **greutățile bugetare** sunt așa cum le cunoașteți, **când în politica școlară** , cu toată mișcarea de expansiune, **au fost unele renunțări necesare** , impuse de necesitățile financiare ;când a fost vorba de școlile de peste hotare , nu s-a suprimat una singură.

În Grecia avem **24 de școli**, ca și în anii precedenți ;

În Albania , avem **2 școli** ; **în Bulgaria** , avem **2 școli**.

Avem peste hotare o populație **școlară primară de 1.445 elevi**, sensibil ridicată față de cea din anii precedenți; avem în **școlile secundare** o populație școlară de **450 de elevi**, sensibil ridicată față de anii precedenți.

S-a dat și în anul nostru de guvernare , aceeași sumă : **6.000.660 lei pentru material** ; **13.000.302 lei pentru personal**.

Toate școlile noastre de peste hotare sunt în ființă , cu populația școlară mărită, și cu aceleași cadre pe care l-a avut întotdeauna.

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

▣ **Guvernul și-a făcut datoria.**

" **lata răspunsul guvernului** .Este un **răspuns total**, un răspuns **la o chestiune de fapt, la incidentul de frontieră pe care d-l George Brătianu l-a ridicat** , și în care , **dacă** mi s-ar da cea mai mică dată, **care să răstoarne documentarea adusă** de organele în subordine, **sunt gata** , nu numai **să dau reparațiunea necesară**, **dar și să aplic cele mai implacabile sancțiuni** acelor care au înșelat buna credință a organelor superioare , **fiindcă înșelăciunea aceasta s-ar îndrepta** în primul rând **împotriva politicii guvernului**,pe care ați văzut-o și **care este așa cum v-am înfățișat-o**.

" **Când noi venim și , în ordinea administrativă , facem colonizările** pe care le-ați văzut ; când **pe planul cultural** aducem **aceeași politică școlară** practică de guvernare , care au avut ani bugetari mai fericiți ; când noi, **pe planul de legiferare** aducem **acea legiure de încetățenire în masă** a macedonenilor și când, mai mult decât atât, tot **pe planul de colonizare** , aducem **prelungirea dreptului de preemțiune a Statului**, când dvs știți că **mie nu-mi este îngăduit de aici să țin orice limbaj** - dar ar fi fost mai ușor , mai ales dvs , care participați la Congresul de istorie de la Sofia , să vă recomand

citirea ziarelor statului vecin din prezina votării legii de prelungire dreptului de preemțiune , a statisticilor hotărâtoare care dovedesc opera noastră de legiferare , **v-am adus statisticile hotărâtoare** care vă dovedesc că **hotarele acestei țări** sub guvernarea național-liberală **s-au deschis pentru românii de peste hotare** , ca nici o dată , și că am depășit cu mult , în această chestiune , aprobările din guvernul Vaida , pe care nu-l puteți bănuși de deficiență în materie de naționalism ; dați-mi voie să vă spun că **noi avem conștiința limpede** , că **nu ne-am abătut** cu nici o iotă măcar de la ceea ce constituie **marea tradiție** de ieri și **să calmez sensibilitatea dvs filială** , dacă este adusă la tribună cu bună credință , să vă spun că **noi, prin acțiunea de astăzi, suntem credincioși ai tradiției de ieri.**

" **Voi termina** aceste explicațiuni [-----] **cu un apel** , este **apelul** pe care-l face **guvernul către toți românii de peste hotare** , spunându-le că **granițele acestei țări sânt astăzi mai deschise decât oricând** , fiindcă **noi înțelegem ca , la frontierele noastre diplomatice , la frontierele noastre geografice și la frontierele noastre istorice, să adăugăm meterezul neclintit al sângelui românesc "** (**apaluze , bravo , la majorități**)

33.b) Gh.Brătianu

▣ Replică lui Titeanu

" Or cât de mult și or în ce formă ar căuta să mă aducă în discuție, **reprezentantul sensibilității Ministerului de Interne**, eu nu voi veni la o discuție directă cu d-sa . Mă voi mărgini dar la **o singură observație** , în treacăt , întrucât a pomenit de **colegii mei de studii și de vârstă** , vă pot da un singur amănunt : pe colegii mei de studii și de vârstă **i-am întâlnit în tranșeele războiului** [**LD : Gh.Brătianu a fost , într-adevăr , voluntar în război**] și acolo **n-am avut plăcerea să întâlnesc pe acela** care reprezintă astăzi sensibilitatea acestui minister.

" Dar să trecem la fapt. Voiam să aduc o singură lămurire.

În ce privește **sursa informațiilor** pe care le-am adus la tribuna Camerei , ele aparțin **Societății de cultură Macedo-Română.**

Asupra bunei sau relei credințe a acestei societăți, sunteți liberi să judecați.

" În ce privește **cifrele aduse cu atâta bogăție de statistică** în această dezbatere , eu vă întreb un singur lucru.

Eu cunosc politica pe care **o inițiasc în 1927 Ion C.Brătianu** , cunosc și **Raportul d-lui Fotino** asupra **colonizării din Cadrilater**, raport care era , de altfel, **urmarea vizitei pe care o făcusem** , în vara aceluiaș an, **coloniilor macedonene din jud.Durostor**, însoțit de prietenul meu , care era atunci deputat ,Constantin Hențiescu.

Dar vă întreb : **comparație poate fi** , nu între numărul de familii intrate

în ultimul an din 1934 și anul precedent de guvernare ,

dar între **numărul de familii macedonene intrate în 1934** și între acela al familiilor macedonene intrate în țară între anii **1923-1927** , în timpul lui **Ion C.Brătianu** ?

Aceasta este comparația care trebuia s-o faceți și atunci **ați fi văzut cât de ridicolă este afirmarea că 140 sau 200 de familii** , reprezintă **urmarea credincioasă a tradiției politicii naționale a lui Ion C.Brătianu** .

Xenofobie

" Ca să închei, vreau să **constat că nu s-a răspuns la nici una din întrebările pe care le-am formulat** deunăzi, și , mai ales, **nu s-a răspuns** la cea din urmă :

ce proporție există între numărul de macedoneni admiși sau respinși ,

și acela al străinilor de altă natură , intrați în țară în ultimii doi ani de zile "

(**apaluze la PNL-g**) Aceasta este întrebarea pe care o făcusem , aceasta este întrebarea **la care nu se răspunde** . (**apaluze la PNL-g**)

" Nu pot încheia decât constatând că **acest răspuns nu aduce nici o lămurire** alta decât aceea a unei **frazeologii goale** , cu care guvernul actual a obișnuit să acopere **lipsa sa de fapte** " (**apaluze la PNL-g**)

33.c) N.Batzaria

▣ Români macedoneni

" D-lor deputați, mai întâi încep cu o rugămintă , pe care o adresez tuturor : **când vorbiți despre conaționalii mei** , vă rog ca , la cuvântul de " **macedonean** " , să adăugați și pe acela de " **român** " .

Noi nu suntem numai macedoneni , suntem Români macedoneni (aplauze)

" În această calitate a noastră, de Români macedoneni, **noi nu aparținem vreunui partid politic, iubim toată Țara Românească și pe toți Români** , fără deosebire.

(aplauze) De aceea, ori de câte ori este vorba despre o chestiune cu caracter român -macedonean, **căutăm să fim cât mai obiectivi.**

" Aceasta nu ne împiedică , însă, să **proclamăm un adevăr istoric , anume, că mișcarea culturală și națională în Macedonia , a fost începută de marii fruntași ai Partidului Național Liberal** " (aplauze la majorități)

" **Bătrânul Ion Brătianu, tatăl dr Costinescu, și alții, toți oameni mari ai țării , au fost membri ai PNL.** .

" Pentru noi,însă, când se spunea , în Macedonia, că cineva era liberal sau conservator, este ca și când ar fi zis , **că este blond sau brun.**

Noi vedem înrânșii numai Români.

" Iată un fapt recent - ca să intru puțin în grațiile **Partidului Național Țărănesc ...**

-V.Lepădatu (PNT) : **Care a făcut pentru Români macedoneni ,mai mult decât oricare alt partid .**

-N.Batzaria : Acum trei ani, i se adusese d-lui Ion Mihalache , șeful de astăzi al partidului dvs, o învinuire nedreaptă.Ei bine, îl puteți întreba - și iată o spun aici , de la tribuna Parlamentului - că eu am fost acela care , în plină adunare a **Societății de Cultură Macedo-Română**, i-am luat apărarea , spulberând învinuirea nedreaptă ce i s-a adus și spunând că **nimeni nu poate să pună la îndoială dragostea de neam a lui Ion Mihalache.**

-V.Lepădatu : **Ceea ce a făcut Mihalache în chestia colonizărilor, în timpul cât a fost ministru la Domenii, nu a făcut nimeni, nici o dată ."**

N.Batzaria / 12 febr.'35

▣ Incidentul de la Giurgiu

-N.Batzaria : " **Nouă ne pare bine** că între dvs este o emulație , întrecându-vă care de care să faceți mai mult. **Noi vă suntem recunoscători pentru lucrul acesta .**

Trebuie , însă, să se facă o deosebire între politica generală , privitoare la românii macedoneni, și incidentul de la Giurgiu, căruia , să mi se dea voie să-i adaog un calificativ, numindu-l " **regretabilul "incident de la Giurgiu**, incident care nu putea să nu se fi produs. În privința acestui incident, rog pe dl **subsecretar Titeanu** să facă încă o dată **cercetări minuțioase**, și anume să stabilească

dacă **aceia care au fost respinși** , indiferent dacă aveau sau nu pașaport în regulă, **au fost Români etnici sau nu.**

-Titeanu : Dle Batzaria , dvs vorbiți cu multă obiectivitate, dar trebuie să știți că numitul Palavre a fost și este **în serviciul public,nu secret , al poliției** unui stat vecin,timp de un an și jumătate...

-Batzaria : Numărul celor respinși este mai mult decât unul... sunt 6 ...de ce au fost respinse femeile și copiii de români ?

-Titeanu : Pe acela nu-l chema Sterov, ci Palavre. De ce pe acesta îl primesc la Durostor, și pe alții nu ? Însăși faptul că primesc pe unul și-l resping pe altul, face dovada că **elecția s-a făcut în bună credință și circumspecție.**

Românii din Giumaia ...

-Batzaria : S-a pomenit de localitatea **Giumaia**. Oamenii aceștia veneau din comuna Giumaia. Această comună, **înainte de războiul balcanic**, făcea parte din **Macedonia turcească**. Noi aveam acolo o **școală românească**. După războiul balcanic, **Giumaia a trecut la Bulgaria**, iar școala românească a continuat să existe.

Este singura școală românească care mai există în Macedonia bulgărească.

Românii macedoneni care vin aici,

vin pentru că aici este pământul făgăduinții românești.

Unde vreți să meargă dacă nu-i primim nici noi ?

Macedonenii asasini

Din cazul acela , foarte dureros, că s-au găsit printre complicii asasinului marelui nostru Duca și doi români macedoneni, nu se poate trage , de sigur, concluzia asupra mentalității întregului element macedonean.

Dacă ar fi așa , atunci **asasinul este al dvs , nu al nostru.**

Familia lui Duca - avem dovezi noi pe care o să i le arăt prof.Nistor - este o familie nobilă de Români macedoneni .

- **ACCuza** : Este originar din Vaslui !

- **Batzaria** : Strămoșii lui .

" **Să se facă lumină în cazul de la Gurgiu . "**

Batzaria / 12 febr.'35

▣ Apel patriotic.

" Vă rugăm ca în tot ce privește chestiunile de ordin național , ca în tot ce privește Românii de peste hotare, să ne unim cu toții și să procedăm numai ca Români. Să uităm, când este vorba despre Românii de peste hotare , deosebirea după partide ; să fie numai un singur grup, **grupul Românilor, care îngrijește de frații nenorociți.** " Țin să mai relev următorul fapt : de la o vreme încoace , **persecuțiile împotriva elementului românesc din Bulgaria, se întetesc din ce în ce ; Românii de acolo sunt mai progoniți.**

Acesta este un motiv **să-i primim cu mai multă dragoste** decât până acum. "

33.d) **Eug.Titeanu** / replică la replici / 12 febr.'35

▣ Societatea de Cultură Româno-Macedoneană.

Să fie sigur dl Batzaria că **acceptăm orice anchetă.**

Voi adăuga un singur lucru : **Societatea de Cultură Româno-Macedoneană**

- care este **persoană juridică de la 1880** și care **are dreptul**, pe baza a cinci semnături ale membrilor săi vechi, **să scutească pe orice cetățean venit din țările balcanice de obligația controlului străinilor -**

Ca să aibă, cum a avut și până acum și cum are încă , **întreaga ei autoritate**, trebuie să rămână ferită de inutile lupte politice și ferită de **tot ce este polemică și politicianizare.**

" În ce privește trecerea **Societății de cultură Româno-Macedoneană**, este suficient să vă spun că, **foarte recent, în ianuarie 1935, pe simpla ei afirmare , am permis intrarea în țară a multor Români macedoneni.**

Prin urmare, **această societate** , care se bucură până azi de **credit deplin**, trebuie să înțeleagă că **rolul ei în Stat este prea mare , pentru a fi transformată în simplu instrument al luptelor politice.**

Ea nu are rolul de a alimenta polemici, ea nu are rolul decât de a informa.

Cei cărora trebuie să le dea informații sunt, în primul rând, **autoritățile de Stat, nu adversarii politici** care vin să aducă **atacuri inutile și dăunătoare cauzei și bunei înțelegeri comune "**

Eug.Titeanu / replică la replici / 12 febr.'35

▣ Replică lui Gh.Brătianu

Dl Brătianu, doborât de statisticile inflexibile , a venit și a făcut o răstălmăcire a cifrelor.

A spus că nu-l interesează câți români au intrat în 1934, în comparație cu românii intrați în 1927. **Eu știu câți români au intrat în 1927.**

Dar mai știu că titularul de la Interne de atunci **se numea Duca** , iar **subsecretarul de Stat** cu atribuțiuni de siguranță generală **se numea Gh.Tătărăscu.**

(**aplauze prelungite la majorități**)

Problema macedoneană / 12 febr.'35

apr.'36

34.) Romulus Seișanu (" Universul" , "Liga antireviz ") , discurs la Mesaj, 29 nov.'35

(DAD, MO. 5 , șed. din 29 nov.'35 , p. 55- 57)

[LD : extrag doar capitolul de **politică externă și situația românilor de peste hotare** .
La un moment dat , este semnalată intrarea lui Titulescu pe banca ministerială ,
primit cu ovații și aplauze unanime ; cred că a lipsit la discursurile lui Gh.Cuza și
O.Goga , care se pronunțaseră contra unei Convenții de ajutor mutual cu URSS]
/ Persecuțiile românilor din Bulgaria /
/ Lipsa de drepturi a românilor din Ungaria /
Seișanu / 29 nov.'35

▣ **Românii din Bulgaria**

Populația românească din Bulgaria este împărțită în 4 grupuri :

/unul compact, în regiunile Vidinului, care , după recensământul făcut în 1920, se cifra la 67.000 de suflete ;

/ al doilea, de-a lungul Dunării , între Lom Palanca și est de Nicopole, cuprinzând numeroase comune din jud.Plevna ;

/ al treilea , în Sofia și în jurul ei ;

/ al patrulea, la Sud, format din Români Macedoneni .

În total, am putea socoti la **peste 150.000 români.**

Care este situația lor ? Care este regimul care li s-a impus ?

Se bucură ei de drepturi cetățenești ? Respectă, oare , guvernul bulgar , față de ei, dispozițiile obligatorii ale Pactului minorităților , cu privire la exercițiul cultului lor religios, la învățământul copiilor lor în limba maternă strămoșească ?

La toate întrebările acestea, răspunsul este negativ.

Afară de **școala românească din Sofia , întreținută de noi,și de biserica din același oraș, care aparține Legațiunii noastre , Românii din Bulgaria n-au nici o școală primară și în bisericile lor nu se dă voie să se slujească în limba lor.**

Această populație românească este supusă , de la încheierea păcii încoace , dar mai cu seamă de câțiva ani, la cele mai strașnice persecuții.

Agentii administrației, jandarmii și grănicerii împun românilor , nu numai amenzi în valoare de zeci de milioane de leva , annual, dar îi maltratează , aplicându-le pedepse corporale , în cazul că sunt prinși vorbind românește .

Căci, în Bulgaria , s-a inventat un nou delict : conversațiile particulare în limba română și pentru acest flagrant delict autoritățile bulgare aplică amenzi și pedepse corporale.

Toate petițiile adresate Ministerului Învățământului din Sofia de românii din Vidin și din regiunea dunăreană, pentru autorizare de școli, de clase, de câteva ore de limba română... au rămas fără nici un răspuns .

În schimb, **în fiecare comună românească s-au constituit comitete bulgare teroriste ; aproape toți institutorii și profesorii de origine românească au fost transferați sau concediați și înlocuiți cu elemente bulgare ; mai mult, **autoritățile civile și militare din regiunea Vidinului, cf instrucțiunilor guvernului, au confiscat sau ars toate cărțile religioase și laice tipărite în românește , atât din biserici cât și din casele românilor (ex. la Bregovo , chiar în prezența episcopului Neofit , au pătruns în altar și au confiscat toate cărțile)****

Așa ar, **bulgarii nu respectă obligațiile ce și le-au luat ,prevăzute de art. 53 , 55 ,din Tratatul de la Neuilly sur Seine.**

În urma **înțelegerii intervenite între România și Bulgaria - cu prilejul întrevederilor celor doi suverani ,pe Dunăre (la 30 oct. 33) , și de la Sinaia (1 ian.'34) , s-a ajuns la un acord de obligații reciproce .**

Ei bine, pe când noi am respectat și respectăm toate obligațiile față de statul vecin, Bulgaria nu s-a considerat angajată și obligată să le respecte , cu toată dispoziția reciprocității ."

Seișanu / 29 nov.'35

▣ Români din Ungaria

" **Tot atât de tragică este și situația celor peste 30.000 de români din Ungaria**, care și-au păstrat conștiința națională, limba și credința strămoșească.

Ei nu au nici o școală și nici o biserică și sunt amenințați să fie maghiarizați, ca și cei din regiunea Nilului. [-----]

Romulus Seișanu / 29 nov.'35

35.) Gh.Tătărăscu(președ.Consiliu,), concluzie la Mesaj, 14 dec.'35

(DAD, MO 14 . sâmbăta, 14 dec.'35 , p. 240- 244)

Gh.Tătărăscu / 14 dec.'35

▣ Operă de consolidare : învățământul

[dr.Angelescu]

"Am sporit nr.învățătorilor în Banatul Sârbesc , înființând o secțiune normală și una liceală la Vârșet " (aplauze prelungite la majoritate, strigăte da bravo)

Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov.'36 - apr.'37

36.) CCGiurăscu (PNL-g) Comunicare /colonizarea Cadrilaterului / 26 nov.'36

(DAD, MO 5, șed. din 26 nov '36 , p.)

Interpeleză pe miniștrii : de la Externe, de la Interne și de la Agricultură -domenii asupra **politicii guvernului în materie de colonizare a românilor de peste hotare .**

-Are guvernul o politică precisă în această privință ?

-Care sunt principiile sau normele care stau la baza ei ?

Se vede silit să pună aceste două întrebări , deoarece s-au produs unele **fapte contradictorii**:

1. S-a interzis , mai întâi, **intrarea în țară a Românilor macedoneni** , a și când ar fi fost vorba de niște dușmani ai poporului nostru , pe când, în realitate, **ei reprezintă una din ramurile cele mai bine înzestrate ale lui.**

E în mintea tuturor , faptul penibil din anii trecuți, când **câțiva Români macedoneni** , care trecuseră Dunărea la Giurgiu, **au fost trimiși îndărăt în Bulgaria.**

2. Prigoana îndreptată împotriva Românilor de pe țărmul drept al Dunării, din Bulgaria, devine tot mai puternică. Acești nenorociți **nu au școli** în care să învețe , **nu au biserici** în care să se slujească în românește ; **li se interzice întrebuințarea graiului matern** , până și în viața de toate zilele.

Acum câteva săptămâni, a avut loc **crima de la Rahova, un Român fiind înecat în Dunăre**, sub ochii grănicerilor noștri , **pentru vina de a fi vorbit românește.** **Ce măsuri a luat guvernul** , pe de o parte, **pentru a pune capăt acestei stări intolerabile de lucruri**, pe de altă parte, **pentru a înlesni colonizarea acestor Români în cuprinsul hotarelor noastre ?**

3. Cum înțelege să reacționeze guvernul împotriva prigoanei la care sunt supuși

Români din Ungaria ?

Cazul recent al **condamnării la temniță a unui român** , pentru simplu fapt că fiul lui a recitat **poezia " 10 Mai"** , ne arată **psihoza de care este cuprins statul vecin.**

Ce atitudine înțelege să ia guvernul , în genere, pentru ca **asemenea fapte să nu se mai repete ?**

Nu crede **guvernul că trebuie să intervină în favoarea existenței acestor Români**, care dovedesc că, **departe de a se putea vorbi de Ungaria mutilată, dimpotrivă, noi avem dreptul să formulăm revendicări la granița de Vest .**

4. Cum se explică nota oficială apărută în ziare cu data de 12 noiembrie , în care se

spune că la **Ministerul Agriculturii** , s-a ținut o ședință la **Oficiul colonizărilor** , în care s-a discutat **chestiunea colonizării în Cadrilater** , a **Românilor din Cehoslovacia ?** Dacă este un Stat în care frații noștri se bucură , în adevăr, de un regim liberal, este Cehoslovacia. De ce să-i colonizăm pe aceștia și nu pe Români de la Sud de Dunăre , a căror **situație este deadreptul tragică , și care sunt sortii dispariției , așa cum s-a întâmplat și cu alte grupe de Români din Balcani ?**

5. De ce s-a încercat colonizarea de bucovineni în Cadrilater ?

Avem prea multă populație românească în Bucovina ?

Am rezolvat , oare , chestiunea demografică în acest ținut, ca să facem asemenea strămutări ?

6. Ce măsuri înțelege să ia guvernul , în genere , pentru ca , pe de o parte , să asigure minorității românești din statele vecine libertatea cultului și a școlii , precum și a întrebuirii graiului matern în viața de toate zilele , iar pe de altă parte , să asigure colonizarea acestor elemente , care doresc să se așeze în lăuntru hotarelor noastre.

*** Pentru a-și putea dezvolta interpelarea , solicită urgența discutării ei , și cere celor trei ministere , **dosarele referitoare la colonizarea românilor**, între nov.'33 - nov.'36

*** La interpelarea lui Giurăscu, se asociază și Nichifor Robu , Traian Berberian , Al.Procopovici , **G.Hențiu (PNL)**.

CCGiurescu / 26 nov.'36

37.) Gh.Hențiu (PNL) , discurs la Mesaj , / Români din Ungaria / 27 nov.'36

(DAD, MO 5, șed. din 27 nov.'36 , p. 89-90)

[LD : este **liberal ardelean**, de la granița de Vest .Cu o zi înainte se asociază la **interpelarea lui CCGiurăscu privind românii de peste hotare .**

Acum ridică problema la Mesaj]

Cei care trăesc la granița de Vest , văd cum **se întărește revizionismul** la vecinii unguri . În Ungaria, **minoritățile etnice sunt completamente excluse de la ocuparea funcțiilor publice**. După discursul lui Mussolini de la Milano, **românii de la frontiera maghiară** care nu inspiră perfectă încredere ungarilor, sunt **luați de la vetrele lor și duși în lagăre de concentrare , și în lagărul de la Bichiș-Gyula sunt concentrați peste 150 de români**.

În timpul acesta, la ni, la granița de Vest, românii cu merite în război (decorați !) sunt dați afară din servicii, mutați din loc în loc, purtați pe drumuri, **în timp ce funcționarii unguri , sunt lăsați în funcțiuni , fără nici un control**.

Gh.Hențiu / 27 nov.'36

38.) CCGiurăscu (PNL-g) , Interpelare :Românii de peste hotare (- I -) 25 febr.'37

(DAD, MO 34, șed. de joi, 25 febr.'37, p. 1548 - 1554)

[LD : Pentru a-și putea dezvolta interpelarea , la **26 nov.'36** , Giurăscu solicitase **urgența și ceruse** celor trei ministere -Externe, Domenii, Justiție - **dosarele referitoare la colonizarea românilor**, între nov.'33 - nov.'36

La interpelarea lui Giurăscu, s-au asociat încă **6 deputați**.

Este cea mai **sistematizată , documentată și amplă** expunere privind **problema românilor de peste hotare .**

Mai este , la fel de importantă, pentru **datele statistice demografice** , privind **compoziția etnică a populației** pe diverse criterii : pe etnii , pe provincii istorice , pe zonele de graniță , pe entitatea sat -oraș .

CCGiurăscu plătește tributul corespunzător momentului conjunctural concret : fiind abia febr. '37 , speranțele și îmberile se îndreaptă spre **partidele naționaliste "legale" și "antiliberal-guvernamentale " : PNC , Frontul Românesc**.

Peste doar câteva luni , va încheia pact electoral de " neagresiune " cu **Garda de Fier și PNT** , tot pentru **răsturnarea liberalilor de la putere .**

Pentru ca , el personal, după doar câteva săptămâni, **să se despartă și de Gh.Brătianu** și să devină " **carlist** " . Aceasta a fost traiectoria lui individuală.

Dar până atunci... **febr.'37 ...]** Doc.integral . **fișier I. Români peste hotare**

Sublinieri, colorări, supratitluri, comentarii **LD :**

▣ **Neglijarea crasă a problemelor demografice**

- ▣ **Nepublicarea rezultatelor recensământului din 1930**
- ▣ **Necunoașterea elementului românesc din afara granițelor .**
- ▣ **Români : Un.Sov., Iugoslavia, Bulgaria, Grecia, Albania, Ungaria, Cehoslovacia**
- ▣ **Românii din Uniunea Sovietică ▣ Românii din Iugoslavia**
- ▣ **Românii din Bulgaria ▣ Românii din Grecia (aromânii)**
- ▣ **Românii din Albania (fârșeroții) ▣ Românii din Ungaria .**
- ▣ **Românii din Cehoslovacia**
- ▣ **Români în afara hotarelor : statistici, profesii**
- ▣ **Macedo-românii, aromânii : rolul lor în dezvoltarea burgheziei, a epocii moderne**
- ▣ **Desnaționalizarea Românilor de peste hotare: zone periclitare**
- ▣ **Necesitatea colonizării lor în România**
- ▣ **Nedepășirea ariei normale a românismului : Transnistria ? -Nu ! ; Vidinul ? Nu !**
- ▣ **Zone recomandate pentru colonizare**
- ▣ **Penetrația evreească**
- ▣ **Studii demografice românești**
- ▣ **Primejdii asimilacioniste : secui, ruși, ruteni ...**
- ▣ **Înstrăinarea orașelor :procentaje**
- ▣ **Planurile de colonizare românească : Preocuparea PNL; I.Brătianu**
- ▣ **Partide și personalități : PNL-Gh.Brătianu , PNC-Goga ; Fr.Rom. -Vaida .**
- ▣ **Ritmul descrescendo al colonizării**
- ▣ **Dezarticularea sistemului legislativ : guvern Tătărescu**

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Neglijarea crasă a problemelor demografice**

▣ **Nepublicarea rezultatelor recensământului**

"Din ce în ce mai mult, **toate popoarele dau atenție problemelor** care se leagă **de demografie , de populație**, de numărul populației și de repartitia ei .

S-a înțeles în timpul nostru că **cea mai importantă avuție a unui Stat** , este poporul ; nu bogăția materială ci substanța vie, **substanța etnică** .

" Sunt cazuri **când însuși Statul dispăre** ; dacă însă poporul este numeros și rezistent - **cazul Poloniei - Statul se reface mai târziu** .

" **La noi**, din nefericire- trebuie să spunem - **nu se acordă toată importanța problemei demografice** . În această privință , **un caz concret** , foarte elocvent, este cel al **recensământului** . O treabă de bun gospodar , care să știi exact ce ai în gospodărie .

S ar fi cerut ca noi **să știm exact ce avem** în cuprinsul hotarele noastre .

" Ce s-a întâmplat însă ? **Am făcut în 1930 un recensământ , ale cărui rezultate nu-l cunoaștem nici astăzi , în 1937**. Nu știm câți suntem și cum suntem repartizați.

-**Dum.I.Nicolaescu** : Deși **s-au cheltuit multe milioane** cu această operație .

-**CCGiurăscu** : Ar fi trebuit **să se cheltuiască oricât era necesar**, numai ca **să avem o oglindă fidelă a situației demografice** în momentul de față .

În acest moment noi **nu știm care este situația orașelor noastre** , nu cifra globală, ci **repartiția diferitelor elemente etnice** ; **nu știm cum se repartizează în diferite zone** ale statului nostru , în zona de Nord, în zona de Vest, **în zona granițelor, în general**, diferitele elemente etnice .

Înțelegeți dvs **câtă atenție au acordat forurile diriguitoare** , dacă **nu au luat măsura** să îndeplinească ceea ce face fiecare gospodar în casa lui, **să știm tot ce avem** , pentru ca , din această cunoaștere exactă , **să putem să tragem reguli în ce privește viitorul**.

"

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Necunoașterea elementului românesc din afara granițelor .**

▣ **Un.Sov., Iugoslavia, Bulgaria, Grecia, Albania, Ungaria, Cehoslovacia**

" Când așa stau lucrurile cu problemele demografice înlăuntrul hotarelor Statului nostru, cred că nu va fi pentru dvs **nici o mirare să aflați** că, în ce privește **elementul românesc din afara** hotarelor Statului românesc, **a fost și mai puțină grijă**.

" Mai întâi, **nu se știe în mod precis câți frați de-ai noștri** se află în afara Statului

românesc.

Statisticile pe care le fac străinii , **sunt părtinitoare** și pe drept cuvânt.

La noi s-au făcut **diferite afirmații** , însă **fără o bază serioasă** ; s-au dat cifre aproximative . Acest punct este neapărat necesar de elucidat , deoarece, în momentul când **vom vedea că acești Români** din afara hotarelor

se urcă la peste un milion, ne vom da seama de **importanța problemei** și de **regretabila lipsă** a conducerii noastre în ce privește această problemă de Stat . .

" **Românii** din afara hotarelor **pot fi împărțiți după statele cărora aparțin**

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Românii din Uniunea Sovietică**

" În Uniunea Sovietică , se găsește **un mare număr de Moldoveni** care s-au așezat în **stânga Nistrului** , în decursul vremii. **Cifrele sunt contradictorii** .
Avem **unele date statistice** din partea Statului rusesc ,

și avem și **o serie de afirmații** făcute de **cercetătorii din țările noastre** .

Arbore crede că numai în **3 guvernăminte- Kerson , Podolia și Ecaterinoslav** - erau cca **262.000 de Români** . **Ștefan Ciobanu** , membru al Academiei Române ,

arată că numărul lor ajunge la **700.000**. **Niculae Smochină îi evaluează**

la **peste 1 milion** (publicația "**Moldova Nouă**")

Prin urmare, vedeți **cât de diferite sunt cifrele** !

În ce privește **statistica oficială rusească**, ea dă ,

pentru republica moldovenească , cifra **545.000 locuitori**.

Dembo, în studiul său intitulat "**Problema Basarabiei**" , apărut la Moscova în 1928 ,

spune : < **Moldovenii din Republica Moldovenească sunt minimum 60 %** .

Statistica dă acest număr pentru faptul că nu toți au răspuns la recensământ în limba lor natală . >

" Prin urmare , **însuși un Rus**, într-o carte oficială apărută la Moscova , în 1928 ,

recunoaște că Moldovenii , în Republica Moldovenească ,

sunt **minimum 60% , deci 327.000** .

Cred că putem să **adăugăm la acest element** încă **o cifră** pentru acei care n-au răspuns în limba natală , cât și pentru **acei care sunt răspândiți în alte guvernăminte** , în afară de Republica Moldovenească .

Și atunci , **socotesc** că nu sunt nici într-un caz peste realitate , când pentru Rusia

dăm o cifră de 350.000 - 400.000 Moldoveni.

Este **o apreciere realistă**, nu o apreciere dictată de considerente **șovine sau patriotice** , fiindcă **plecăm de la însăși cifrele pe care le dau Rușii** . "

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Românii din Iugoslavia**

" D-lor , în **Iugoslavia** avem **un număr important de frați** de ai noștri , care sunt situați în **trei regiuni deosebite** :

O parte , în **Banatul sârbesc**, altă parte în **regiunea Timocului**, și, în sfârșit, o a treia parte, în **Macedonia Sârbească**.

" După **date, iarăși realiste, fără exagerare**,

avem în **Banatul Sârbesc cca 80.000 de români**,

pentru **Macedonia Sârbească** se dă **cifra de 16.000 Români** ,

ceea ce este incontestabil foarte puțin, ei, **Românii** , fiind mai mulți .

-N.Batzaria : Numai în **comuna mea natală sunt 8000 de Români**

-CCGiurăscu : Dle Batzaria , **cu atât vor fi mai valabile concluziile** care se desprind din cercetarea pe care o fac aici . Încă o dată, **dau cifre minime** ,

și o să vedeți, totuși , care este numărul Românilor de peste hotare .

În **Kraina [LD : nu știu unde era asta : între Timoc și Morava ?]** ,

sunt **240.000 - 250.000 Români** , după o evaluare cu totul restrânsă.

Dați-mi voie, fiindcă **mi-am făcut o metodă** în privința acestor cifre statistice ,

să nu vin cu informații românești, căci toată lumea le va bănuși de **parțialitate** , ci **cu cifre date de străini** .

" După mărturia profesorului bulgar **Ștefan Romanski** , în studiul său intitulat

" Românii între Timoc și Morava " , reese că **Românii locuiesc în Kraina pe o**

suprafață de 10.773,7 km.p. , și acoperă **judetele Negotin și Pojorovaț** , și în plășile :

Zaicear , Bolevaț , din județul Zaicear și Paracin , **Despotovați , și Zvinailaț** , din județul Ciupria.

În 1905, populația totală a acestui ținut se urca la **503.658 de suflete** ,
în 391 de sate , din care **151 sunt curat românești** ,
42 mixte și 198 sârbești și alte naționalități .

Încât , în ce privește **cifra de 350.000 pentru Românii din Iugoslavia** ,
cred că iarăși **nu se poate formula nici un fel de critică** asupra modicității ei .
Eu cred că este sub adevăr, dar , încă o dată, **mai bine să evaluăm așa**, pentru că **și
mai multă valoare vor avea concluziile din aceste cifre așa de minim socotite ."**
CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Românii din Bulgaria

" În această țară. **Recensământul bulgar** din 1910, dă **96.502 Români** ,
fără partea din Macedonia , fiindcă ea a fost adusă ulterior , în 1913, prin Tratatul de la
București .În realitate , socotesc că , dacă **admitem cifra de 120.000 de Români**, suntem
aproape de realitate .

În orice caz, nu am făcut o exagerare .

" **În regiunea Vidinului**, avem **60.000 de-a lungul Dunării** , la Găureni,
avem **450 de gospodării românești la Belina**,
lângă Șiștov, de asemenea , **450 de gospodării românești**,
apoi la **Armeliu, Cercovița, Dobova**, lângă Nicopole ,
Sanavit ,Samlievo, Siacovo, Guleanți, Cercani, Măgura, Ghighieni, Ostrov, etc ,
și atâtea alte sate , în care găsim **Români în mase importante** .

" Tot în Bulgaria, aflăm **un număr de Români** în regiunea Giurmaia de Sus
și Petrici .În regiunea aceasta , găsim mai puțini, dar sunt .

" Pe urmă , găsim pe **Aromâni cu turmele lor** în munții Rilo, Rodope și Pirin.

" **Dacă socotim 120.000 numărul acestor Români**,
dintre care notez că **20.000 sunt pe cale de a fi bulgarizați**, de a fi câștigați de către
Bulgari, **suntem iarăși în cadrul realității "**

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Românii din Grecia

"Trec mai departe la Românii din Grecia , și **sunt bucuroși** că este aici, în sânul
majorităților , **d-l deputat Batzaria**, care **cunoaște situația** mai bine decât oricare
dintre noi toți, ca unul ce **a fost atâtea vreme în locurile de acolo**
și **a avut roluri importante în această regiune** ; D-sa poate să-și dea imediat
seama de **modicătatea cifrelor pe care le înfățișez** .

" Este vorba, prin urmare , de **Românii din Grecia**.

Recensământul citează - vă rog să nu vă suprindeți cifra ! - **19.703 suflete românești**.

La noi, în România, se evaluează **numărul Românilor din Grecia** , la **peste 200.000** .

Explicația acestei colosale deosebiri între cifra oficială grecească

și datele noastre , stă în **faptul următor : Grecii n-au înregistrat**

decât pe acei care erau înscriși în școlile românești ,

unde au făcut un recensământ special .

-**N.Batzaria** (PNL-1) : " Dle Giurăscu, fiindcă mi-ați făcut cinstea să pomeniți de mine, și
fiindcă **am fost acolo și inspector școlar în Macedonia grecească**,

vă pot da următoarele **lămuriri** : în cifra pe care o dau grecii,

intră **numai românii naționaliști**, aceia **care-și trimit copiii la școlile românești** .

Însă, **din nenorocire, în Macedonia grecească** , majoritatea Românilor

își trimit copiii la școlile grecești . **Pe aceștia, Grecia îi socotește Greci** .

" În al doilea rând, în afară de Macedonia,

Românii sunt în număr important în Tessalia.

Ei sunt aceia care **trimit deputați în Camera de la Atena**, Românii din vechea Eladă .

Pe aceștia, grecii nu-i socotesc deloc ; îi trec drept Greci .

Așa că, în numărul de **19.000** dat de statistica grecească ,

sunt trecuți numai Românii din Macedonia grecească ,

pe care **grecii au luat-o în urma războiului balcanic**.

-**CCGiurăscu** : !" nformațiunile mele coincid cu afirmațiile d-lui Batzaria ,
căruiia îi mulțumesc pentru aceste explicațiuni.

Cred că nu vom exagera dacă **fixăm cifra Românilor din Grecia**

- nu și a **grecomanilor** , cum se spune acelorora care au deprins limba grecească și trimit
copiii la școlile grecești -

la minimul 100.000 "

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Români din Albania

" O evaluare din 1930, stabilește un număr de **40.000 de Români** .
Din aceștia , **4/ 5** aparoc sunt așezați în sate și orașe , și **1/ 5** sunt păstori, supuși mișcărilor de transhumanță în timpul verii și iernii.

" În orașe avem: în Corcia sau Corița , **2.500 de Români** ; în Berat , **1.800.** ;
în Fieri , **500** ; în Elbassan , **900** ; în Tirana , **850** ;
în Cavaia și Durazzo , **câte 600** , etc etc . **În total, cca 10.000 de orașeni .**

"**Agricultori sunt mai mulți în șesul Muzachiei ,cca 13.000** ,
iar munteni sunt **vreo 8.000 în regiunea Corcei.**

Aici , sunt **asa-zișii Furșeroți** ,elemente pe care am avut prilejul să **le apreciem ca valoare etnică** , ca **excelente elemente de colonizare în Cadrilater** : ei sunt din această regiune. Cred că ei **reprezintă una din ramurile cele mai viguroase ale neamului nostru** , cea mai bine înzestrată pentru o politică de rezistență în fața dușmanului. "

[LD : și ce s-a întâmplat cu acești furșeroți , aduși din Albania, colonizați în Cadrilater ? Au apucat să se refugieze în România sau au fost duși în Bulgaria ?]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Români din Ungaria .

" **Statisticile oficiale ungurești** , dau pentru anul **1920** , cifra de **23.695 de Români** , iar pentru **1930** , **numai 16.221 Români.**

" **Realitatea este alta . Din statisticile autorităților noastre bisericești** , se arată că în **1920** , erau **cca 50.000 de Români în Ungaria** , din care **30 .000 ortodocși și 20.000 uniți.**

" **Cifrele acestea au fost confirmate de deputatul socialist -democrat maghiar Victor Knaller în 1925** , într-o ședință publică a parlamentului maghiar .

Va să zică, iarăși **nu se poate spune că venim noi cu cifre iunexacte când ele au fost rostite de un deputat maghiar** , în Parlamentul lor.

Astăzi, din nefericire, acest număr de 50.000 , a scăzut .

Astăzi avem ceva peste 40.000 Români ,și adaug că **procesul de maghiarizare se urmează într-un tempo rapid ."**

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Români din Cehoslovacia

" În sfârșit , ca să închei cu această parte statistică,
trebuie să adăugăm pe cei **vreo 15.000 Români din Cehoslovacia** ,
greco-catolici în majoritate , care se bucură, într-adevăr, de un tratament bun.
Sunt fericiți că o pot spune aici, de la tribuna Parlamentului :
Români din Cehoslovacia se găsesc în condiții optime .

Ei au școli întreținute de Stat , cu limba de predare română,
au biserici, etc etc. **Păcat că sunt numai 15 .000 !**

-**Tilică Ioanid** (PNC) : **Dacă** erau mai mulți, nu aveau același tratament
- **CCGiurăscu** :Vă înșelați .Eu cunosc poporul ceh.

Chiar dacă ar fi fost mai mulți români, tot de același tratament se bucurau , fiindcă **poporul ceh este un popor deosebit** ,

un popor care are sentimentul lealității și al generozității

-**Nichifor Robu** (PNC) : " Ei au dat și **Ungurilor și Nemților universități** , iar **Slovacilor le-au permis să întrebuințeze oficial limba lor "**

[LD **3o oct.2003. : și cum au răsplătit și ungurii, și germanii, și slovacii , această " generozitate "** , nu mai departe decât în **1938** , când **Cehoslovacia a fost masacrată ?!** **Și ce-am putut face noi pentru Români de acolo ?**

Și ce-au făcut, iată , peste ani, în 1990 , slovacii care s-au rupt de Cehia ?

Și ce-au făcu ungurii din Transilvania în 1940,

și ce-ar face și acum, dacă conjuncturile le-ar permite

Deci ... nu se confirmat că un regim de toleranță și generozitate ...

naște pace și înțelegere ! Atunci cum poate fi pusă problema ?]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Români în afara hotarelor .

▣ Statistici, profesii

" Dacă facem acum o sumă cu aceste cifre, ajungem la un total de 1.015.000 de Români aflați în afara hotarelor.

Țin să adaug imediat că alte statistici românești ridică acest număr la 1.900.000 de Români ,

dar , pentru raționamentul meu , eu rămân la această evaluare minimă , dată de statisticile străine, de apreciere foarte parcimonioasă .

Prin urmare, să fie bine stabilită cifra minimă :

1.000.000 de Români în afara hotarelor noastre ."

" D-lor deputați, îndeletnicirile acestor români din afara hotarelor sunt cele obișnuite neamului nostru : agricultura și păstoria.

Dar trebuie să adaug și un alt domeniu foarte interesant și anume îndeletnicirile din mediul urban .

Populația macedo-română are un contingent de meseriași , de comercianți ;

elementele urbane ocupă așa dar un loc important în viața Românilor Macedoneni .

Insist asupra acestui lucru, pentru că, de aici, decurge o concluzie foarte interesantă , când va fi vorba de planul de colonizare a elementelor aromânești , înăuntrul hotarelor noastre . "

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Macedo-românii, aromânii ...

▣ Rolul lor în dezvoltarea burgheziei, a epocii moderne

" Cercetătorii străini - nu români, încă o dată !- arată importanța pe care a jucat-o elementul macedonean în formarea burgheziei , a orășenilor, atât din Serbia, cât și din fosta monarhie austro-ungară .

Prof. univ. Dușan Popovici (Universitatea din Belgrad) spune :

< Piața Belgradului au întemeiat-o Aromânii .

De altfel, tot lor le datorăm secolul al 18 -lea , secolul dezvoltării noastre burgheze și temelii civilizației noastre moderne [.....]

Datorită lor au găsit plasament în Occident o parte din produsele noastre - vite , cereale, vin - din Carlovaț și schimbul de mărfuri .

În anii 70 ai secolului trecut, din pricina dispariției acestor familii,

piața noastră s-a prăbușit . În locul lor , au venit evreii germani și evreii spanioli

Pentru poporul nostru, a fost o mare lovitură dispariția lor, fiindcă

cei mai mari filantropi ai poporului nostru, erau din acest neam de oameni .

Nouă ni se pare că ar fi greu de găsit vreo instituție culturală sau umanitară

ceva mai importantă , la care oamenii aceștia sau descendenții de ai lor,

să nu fi contribuit ca fondatori sau ca mari donatori . >

" Dați-mi voie să vă mai citez în ceea ce privește rolul macedonenilor în burghezia din Austro -Ungaria.

Taube spune : **< Valoarea acestui element era cunoscută mai de mult autorităților austriace .De aceea, ele doreau ca prin toate mijloacele**

să-i atragă într-un număr cât mai mare și să-i silească să se așeze în țările lor.

De la Maria Tereza și , mai cu seama , de la Iosif al II-lea,

s-a lucrat în acest sens, pentru ca , în chipul acesta să se întărească puterea economică și să se ridice producțiunea monarhiei habsburgice cât mai mult .

[-----] **Administrația a primit ordine să raporteze anual**

și să arate ce a făcut în această direcțiune , fiindcă pe vremea aceea

domnea o lipsă exztraordinară de manufacturiști și meseriași.

După Pacea de la Pasarowitz , **Aromânii au inundat Austria.**

În mâinile lor intra aproape tot comerțul de mătase din Europa și Europa Centrală.

Tot comerțul cu ridicata era cu desăvârșire în mâinile lor și

multe case de comerț aromânești erau în legătură directă cu cele mai de seamă case

comerciale și industriale din Europa. > [-----]

" D-lor , dacă am insistat asupra acestui punct , este pentru ca să vă dați seama de valoarea pe care o reprezintă **elementul aromănesc** pentru viața urbană , pentru **burghezie, meșteșugari, industrie și comerț** , adică tocmai latura în care se simte atâta nevoie în cuprinsul Statului nostru.

" Sunt , pe lângă aceasta , și **elemente oțelite în luptă.**

Ei constituie o **complinire perfectă**, aș putea spune, a neamului nostru , sub raportul economic , **având însușiri complementare** , într-o direcție în care noi, să recunoaștem, n-am excelat . "

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Desnaționalizarea Românilor de peste hotare .**

" D-lor , odată stabilit numărul elementelor românești din afara hotarelor și îndeletnicirile lor, dați-mi voie să vă arăt acum **soarta care așteaptă pe acești Români**, să vă descriu **tabloul acestor frați de dincolo de graniță.**

O afirm : **cea mai mare parte a acestor elemente sunt supuse , într-un timp mai scurt sau mai îndelungat , desnaționalizării.**

"În Peninsula Balcanică, noi am avut în veacurile trecute mase mult mai importante de români , **decât există astăzi. Au fost centre unde noi eram în număr covârșitor.** Astăzi nu mai există **decât** amintirea vremurilor acelea.

Frații noștri de dincolo , **au dispărut în mijlocul populațiilor dominante** majoritare, **au devenit greci, sârbi, bulgari.** Cine cunoaște cât de cât istoria neamului nostru, știe de marele **mase de Români care au dispărut în decursul timpului în Peninsula Balcanică** , aceasta într-o vreme - și insist asupra faptului - **când nu existau preocupări naționaliste .**

Statul turcesc n-a urmărit să asimileze populațiile de alt neam .

Se cunoaște doar **toleranța pe care o aveau** autoritățile turcești în această privință

Pe ei nu-i preocupau asemenea probleme.

Astăzi, d-lor, cu statele moderne, cu mijloacele de care dispun aceste state moderne, cu administrația , cu școala, cu măsurile economice pe care le pot lua, ritmul desnaționalizării elementelor românești din afara hotarelor va fi mult mai viu . Și cred că **nu exagerez afirmând că**, în câteva decenii, **s-ar putea întâmpla** ca acolo, unde astăzi încă sunt importante centre românești, **să nu mai existe decât amintirea fraților români** , ca ei să se topească în masa înconjurătoare .

-**N.Batzaria** : Din nenorocire, foarte adevărat .

-**CCGiurăscu** : Și tocmai acest lucru mă face să dau dezvoltare acestei probleme și să atrag atenția celor care au răspunderea ceasului de față ,

asupra **soartei nenorocite care așteaptă pe românii noștri din afara hotarelor.**

Prin urmare , **ce este de făcut cu aceste elemente românești din afara hotarelor ?**

Putem noi să îngăduim ca, sub ochii noștri ,

mai bine de 1 milion de Români să dispară ? Suntem noi așa de bogați în ce privește populațiunea , **numărăm peste 100 de milioane** , cum numără **rușii, sau americanii** , încât **să ne permitem această atitudine de desconsiderare**

a elementelor românești din afara hotarelor ? "

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Necesitatea colonizării lor în România**

"Suntem un popor de **15 milioane numai de Români** , la care se adaugă apoi minoritățile. Ei bine, d-lor, eu afirm că **nu trebuie să ne fie indiferent nici măcar un singur suflet de Român** , care ar dispărea , care ar fi asimilat de celelate naționalități, **pentru că acest Român poate să fie mâine o putere economică , artistică, gospodărească, de primul rang**, care să contribuie la întărirea neamului nostru .

Și atunci, dacă aceasta este situația , **altă soluție nu există în ceea ce privește Românii din afara hotarelor decât colonizarea lor treptată , înăuntrul hotarelor Statului nostru** "[-----paranteză -----]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

...Nedepășirea ariei normale a românismului

...Transnistria ? -Nu ! ; Vidinul ? Nu !

[LD : această idee am expus-o eu basarabenilor în 1991 , și au sărit în sus ,că ei nu renunță la Transnistria că ... acolo este partea cea mai dezvoltată economic a Moldovei ; că acolo sunt cei mai mari patrioți etc etc...]

"Pentru că , d-lor, cred că sunt în asentimentul dvs , **nu ne putem gândi să întindem hotarele dincolo de Nistru , să trecem peste Nistru în Rusia .**

Este un lucru care mie mi se pare din punct de vedere antropo -geografic o imposibilitate. **Am depăși limita unei arii normale.**

" Iarăși, **să nu gândim să ne întindem în regiunea Vidinului**

-Nichifor Robu (PNC) : " Dacă bolșevicii au recunoscut o republică moldovenească, noi suntem în drept să o cerem "

-CCGiurăscu : D-lor, problemele sunt mult mai complexe .

Evident că există o republică moldovenească și sunt mase românești și pe țărmul drept al Dunării.

Eu socotesc , însă că **avem datoria să consolidăm , să întărim ceea ce este înlăuntrul hotarelor noastre .**

Și așa avem destui dușmani . Vă închipuiți ce s-ar spune în presa din toate părțile **că Românii nutresc visuri imperialiste , vor să se întindă până la Odesa , să cotopească malul stâng al Nistrului , să se întindă dincoace, în Balcani , pe o suprafață considerabilă ! [----- finis paranteza -----]**

"Eu socotesc că un lucru mult mai gospodăresc , mai înțelept, ar fi să aducem aceste elemente din afara hotarelor , **să le aducem înlăuntrul lor** , începând cu cele mai primejdute , fiindcă și în ce privește gradul de urgență a primejdiei , este o scară întregă .

Cei mai parimejduiți sunt, incontestabil, **cei din Macedonia** , **cei din sudul Peninsulei Balcanice** . Cei mai puțin primejduiți sunt aceia care au legături imediate, directe , cu hotarele noastre , unde fenomenul de osmoză etnică poate avea loc , întimp ce acest fenomen este exclus pentru teritoriile îndepărtate , cum este Macedonia...

-Nichifor Robu : Dar cele **12 comune de Români din Istria** ?

-CCGiurăscu : ... ca să nu mai relev acest fragment etnic , care este și mai îndepărtat decât Românii din Macedonia . "

CCGiurăscu , Octavian Goga / 25 febr.'37 (p. 1551-52)

▣ **Zone recomandate pentru colonizare**

▣ **Penetrația evreească**

[LD : **CC Giurăscu** pășește pe pământ " minat " . Va fi secondat de **Octavian Goga** . Off-ul lui Goga cu **revizuirea cetățeniei** izvora din această aberație demografică, și își avea începuturile din timpul Conferinței de pace (statutul minorităților) , apoi din timpul când era ministru de Interne , în guv. Averescu .

Ambii invocă **studii dedicate problemelor demografice (Nicolae Iorga, Popa Liseanu , Romulus Seișanu , Leontin Iliescu)** ,

în care se ridică " problema " , dar " rezolvarea " ei se bate cap în cap :

să nu se atingă de pământ, să fie aduși coloniști români de peste hotare (Giurăscu) ;

să se ocupe de agricultură, nu de comerț și meșteșuguri (Iorga) ,

să se folosească **ghilotina cu vapori** (Barta Mikloș - Goga) ;

[LD : **31 oct. 2003** . Știu că subiectul este " delicat" , știu că subiectul a fost și a rămas "tabu" , în epocă și mai târziu. Eu însămi am simțit-o , când am fost la colocviul de istorie de la Ierusalim (1985) Ca o coincidență, la TVR-2 , în seara asta , este o discuție despre " **holocaust**" , despre " **șoah**" Istoricul **Carol Iancu** (prof.univ.la Montpellier) **Alexandru Stoenescu și Lia Benjamin** ... despre **Comisia mixtă rom-esraelită** , înființată recent , la inspirația lui Ion Iliescu și Elie Wisenthal ...]

-CCGiurăscu : " Da, d-lor, **necesitatea colonizării** acestor Români din afara hotarelor **se pune într-un grad urgent**. Pământul țării noastre în momentul de față comportă anumite zone și anumite centre , în care populația românească se găsește **într-o situație defavorabilă** .

Frunteria de nord, Bucovina - Moldova de miază-noapte - Maramureș - unde populația românească , de vreo 200 de ani ,

este în continuu regres, în defensivă ...

-Octavian Goga : Pe vremea războiului (ofensiva lui Brusilov) , s-a făcut o deplasare de populație semită , care a trecut din Galiția în Maramureș și până în sudul Ardealului. Și, în vreme ce în Cehoslovacia și Iugoslavia , s-a acordat cetățenia celor ce s-au găsit pe teritoriile lor în 1914, **România a fost silită să accepte ca cetățeni pe toți cei ce s-au găsit pe teritoriul nostru în 1919, la tratatul de pace !**

Când el a fost ministru de Interne , a trimis în Maramureș un general să cerceteze fenomenul, și a constatat peste **65.000 evrei galițieni stabiliți numai în acel județ**, (" veniți cu o căruță de peceți și cu o căruță de bilete de identitate ")

Deci noi pierdem și din cauza acestei constante infiltrații a elementelor străine...

-CCGiurăscu : La informațiile așa de prețioase pe care ni le-a dat dl Goga, eu voi adăuga câteva cifre cu privire la situația satelor din Maramureș .

Dă informații dintr-un articol al unui profesor [LD .fără să-i dea numele !] care a făcut un studiu demografic în jud.Maramureș.

Com.Leordeni , sec. XVIII numai 3 evrei ; astăzi sunt **391** ;

la Șieu , era 1 evreu ; astăzi sunt **258** ;

În celelate comune ,din Maramureș , situația este următoarea :

724 (Petrova) , **704** (Poienile de sub munte) , **1.092** (Ruscova)

232 (Repede) , **581** (Vișăul de Jos) , **600** (Vișăul de Mijloc) ,

3.848 (Vișăul de Sus) , **2.895** (Borșa) , **1.154** (Moisei)

-Nich.Robu : Care este satul deputatului Schmuck?

-CCGiurăscu :Are toată lista, dar este inutil să mai continue...

Aceasta era situația din sate , nu din orașe !

Satele Maramureșului , pline de "populație străină " .

" Același lucru se întâmplă în Nordul Basarabiei , în nordul Moldovei

dintre Prut și Nistru , unde are loc o înaintare neconținută a elementelor alogene .

a evreilor și rutenilor. Voi adăuga că aceste elemente acaparează proprietățile .

pun mâna pe moșii, pun mâna pe bunurile imobiliare, urbane ,devin proprietari

și merg până acolo încât ajung și ciobani la stănele din Maramureș și din Bucovina!"

(exclamații pe unele bănci)

- **O.Goga** : "D-le profesor, este așa de tristă povestea aceasta , încât nu mă pot opri , ascult cu foarte mare interes cuvântarea dvs, și cred că **faceți un mare serviciu conștiinței românești** prin această cuvântare - dar nu mă pot opri să vă mai completez în anumite chestiuni .

Dvs socotiți ca foarte prețioase mărturiile străine .Și este adevărat că mărturiile străine , când este vorba de noi, sunt mai prețioase fiindcă par cu totul obiective.

Pe vremea Ungurilor , prin anul 1905, vorbind de stările din Maramureș,

un gazetar , unul din marii scriitori , dar cel mai de seamă publicist al ungarilor în acea

vreme [**Barta Mikloș**] , a scris o carte, ocupându-se de **penetrația și exploatarea**

evreească în Maramureș. Cartea se cheamă "**În țara cazarilor**" ,o carte de vreo 300

de pagini, pe care ar fi bine s-o traducem în românește .

Și acest scriitor ajunge la o constatare că **populația băștinașă românească este**

exploatăată la fiecare pas, și că **Românii de acolo sunt pur și simplu elemente**

autohtone care mor,se întinde deasupra lor , **rețeaua mortii**.

Și adaugă el, ungarul, că **dacă ai vrea să te călăuzești de principiul dreptății**

imaneante , procesul de reparațiune **ar trebui să fie introdus acolo**

prin instalarea unei ghilotine cu vapori ? (ilaritate)

lata , prin urmare , că **acest scriitor spune că ar trebui o ghilotină cu vapori**

ca să distruge în Maramureș pe acești exploatare ai poporului român. "

(aplauze la PNC)

-CCGiurăscu : "D-lor deputați, primejdia stă în faptul că **aceste elemente alogene devin proprietarii pământului** .Eu socot că aici e **unul din faptele cele mai grave** , când aceste elemente străine ajung să devină **proprietari de pământ** , care **este baza oricărei averi** .

Acesta înseamnă că **dislocarea elementului românesc** se va face în condițiuni

din ce în ce mai ușoare . Am spus-o, avem de a face cu **păstori, cu ciobani străini în**

Maramureș , și în Moldova chiar .

Cunosc personal cazuri în **județele Dorohoi și Botoșani** , în care aceste elemente

strâng oile românilor , fac tot ei **cașul, brânza** , și dau la sfârșit , o parte.

" În acest stadiu se găsesc **urmașii răzeșilor din țara lui Ștefan cel Mare al Moldovei !**

De altfel, de ce nu ar face-o, dacă **se găsesc glasuri** , chiar între cei care au mari răspunderi în această țară, **care-i îndeamnă să se apuce de agricultură ?**

[**sah la Iorga !**]

"Am citit , spre marea mea mirare și surprindere , un pasaj în ziarul "**Cernovitzer Allgemeine Zeitung** " , cu data de **24 august 1933** , următoarele cuvinte , spuse de unul din cei mai importanți factori ai vieții noastre de astăzi : < *Die Juden sollen Agrikultur* > adică , pe românește , **< Evreii trebuie să facă agricultură sau să-și clădească existența lor pe alt câștig. Pentru negustori și meșteșugari nu mai este loc . >**

-Voci PNC : Cine spune asta ?

-Giurăscu : Prefer să nu mai spun cine afirmă acest lucru , fiindcă și-a călcat idealul pentru care lupta în tinerețe .

-Goga : Este român ?

-Giurăscu : " Este Român; din nefericire , este profesorul Nicolae Iorga .(rumoare) Iată dlor, cuvinte rostite în 1933 "

" Prin urmare , primejdia este mare , pentru că sunt îndemnați chiar să se apuce de agricultură . Dar alarma s-a dat și este o datorie pentru mine să relev numeroasele articole ce apar în presa care simte românește .

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Studii demografice românești

[**LD : nu cred că este întâmplător faptul că printre susținătorii naționalizării orașelor, a colonizărilor, etc etc... sunt profesorii de istorie.**

Cunoaștere sau ... naționalism de profesie ? Nu se poate generaliza .]

" Prin urmare , primejdia este mare , pentru că sunt îndemnați chiar să se apuce de agricultură . **Dar alarma s-a dat și este o datorie pentru mine să relev numeroasele articole ce apar în presa care simte românește ."**

Are o întreagă colecție de asemenea articole

/ "**Un fenomen demografic** " ("Universul " , 5 febr.'37) care prezintă situația din Nordul Basarabiei , Bucovina și Maramureș - încare se vorbește de " pericolul rutean " ;

/ "**Rutenizarea românilor**" (**Leontin Iliescu** , "Universul ") care vorbește de asimilarea românilor, cărora le-a rămas doar numele de români , și că ar trebui recuperati ;

/ "**Opera** " [?] lui **Romulus Seișanu** , care prezintă date statistice privind repartitia elementului românesc , în care se vede **periclitarea zonelor de graniță .**

Despre această carte , o personalitate s-a exprimat că ... dacă ar fi fost scrisă în 1919 ,

- când **Ionel Brătianu nu a admis** să se aducă atingere drepturilor pe care le avem - **s-ar fi propus o altă delimitare de frontieră .**

/ **Cartea** [?] prof. **Ștefan Manciulea** , de la Blaj, care expune pe larg **tragedia elementului românesc** din această regiune a țării ...

/ **Cartea** [?] prof. **Popa Lizeanu** , care se ocupă de "**secuizarea**" Românilor" ...

" D-lor, asemenea lucrări ar trebui să constituie o literatură de fiecare zi

a acelor care au grijă de problemele demografice , fiindcă sunt tot atâtea strigăte de alarmă, care arată negru pe alb, cu cifre statistice , ce ne așteaptă și care este situația exactă în diferite părți ale țării "

[-----]

/ prof. **G.Brătianu**, prof. **Victor Papacostea** . prof. **CCGiurăscu** (PNL-g)

în interpelări, declarații și polemici , susținând aceste teze

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Primejdii : secui, ruși, tătari, găgăuți, bulgari, turci ...

[**LD : atenție ! prin această optică , se poate ajunge la tot felul de " îndreptățiri" , la toate culorile " naționaliste" : a cui a fost pământul ? ; cine l-a muncit -cine l-a stăpânit ? ; cine a fost primul ? ; care pe care a dislocat ? ; care pe care a asimilat ? ; cine sunt autohtoni -cine sunt venetici ? ;cine trebuie să plece- cine să rămână ? Babilonul demografic al zonei de intersecție a imperiilor .**

Polemici , mai mult sau mai puțin documentate , creatoare de atmosferă și curente naționaliste . **Cu dezlegări temporare** (în funcție de balanța de putere) , sau **cu dezlegări mai de durată** (războaie urmate de tratate de pace) .

Istorie și istoriografie a sec.XX . Care va fi istoria și istoriografia sec.XXI ?]

" În afară de aceste zone , din **frontiera de miază-nopate** , unde , a avut loc , din partea Statului magiar , înainte de 1918, **o acțiune de maghiarizare** , ale căror rezultate le vedem astăzi în cuprinsul hotarelor , a fost **o acțiune sistematică de dislocare a elementului românesc** .

"**Contra acestui element românesc** s-au luat o serie de **măsuri administrative și școlare** , s-au înființat **colonii de unguri** " (detalii în cartea prof. Ștefan Manciulea)

" **Este apoi Bugeacul**, adică acel **mozaic etnic creat de Statul rusesc**, **opera sa de colonizare** . Și cred că nu există **nicăeri pe lume** , pe un teritoriu atât de redus, **o varietate de neamuri atât de mare** ca în Buceac "

"**Despre Cadrilater**, este inutil să mai vorbesc și să mai insist , pentru că toată lumea cunoaște situațiunea de acolo , este o **problemă mult desbătută**, asupra căreia s-a atras atenția de foarte multe ori . "

" Voi spune numai câteva cuvinte despre **zona secuiască** în care **românimea a fost aproape cu totul înghițită** de către elementul secuiesc și, din nefericire, oricât vi s-ar pare de oaradoxal, fenomenul continuă și sub ochii noștri. " (detalii în cartea lui Popa Lizeanu)

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Înstrăinarea orașelor

" În statul modern, **orașele au un rol fundamental** ; se poate spune că sunt **centrele motoare** , **centrele nervoase**, din care pleacă **sugestiile** , care au la îndemână **mijloacele financiare și economice**, care **dispun de presă**,cu alte cuvinte , care **țin opinia publică a unei țări** .

" Și acum îmi mai sună în urechi **cuvintele rostite de dl Octavian Goga** , atunci când a vorbit de **primatul muncii naționale** , cifrele acelea statistice ,care au fost date de la această tribună, și care , cu siguranță, **au impresionat pe toți acei care gândesc românește** .

[LD : **Oct.Goga** a dezvoltat o **Interpelare - 3 mart.'34 - privind rolul nefast al elementelor neromânești** din întreprinderile statului , cele particulare și profesiile libere .Atunci când legea a fost adusă în dezbatere ,însă,- iulie 1934 - **Goga și partidul său - pe atunci PNA - au lipsist** , absență remarcată cu ironie de Eugen Titeanu . **Vezi fișierele III și IV PNA**]

" Să-mi dați voie să adaog câteva informații.

Este vorba mai întâi de **orașul București**, de **Capitala țării**, în care avem o creștere extraordinară în ce privește elementul alogen.

" S-a publicat acum o **carte** [?] cu privire la **comerțianții și meșteșugarii români** din **București în anul 1832**. Erau pe atunci **3.292 negustori în București** , din care **imensa majoritate Români**, ale căror nume sunt de un mare pitoresc și fac plăcere să fie pronunțate ; **erau numai 16 evrei**.

Astăzi, după datele de la minister -va să zică date oficiale - **avem peste 2. 200 de firme**, întreprinderi individuale și în nume colectiv, care **aparțin supușilor altor State**, [**pașaportari**] **nici măcar** elementelor românești sau **cetățenilor români alogeni**

[-----]

Care este **proporția elementului românesc** în diferite **orașe din Ardeal** ? :

La Arad - 39% ; Turda - 39% ; Sibiu - 38% ; Sighet - 36 %

-Octavian Goga : " Vă rog să rețineți un lucru și anume , că **nu stăm în fața elementului unguresc nici la Arad, nici la Oradea, nici la Satu Mare** , orașe de graniță reclamate de Unguri, **ci stăm în fața elementului evreesc**.

Eu aș susține că **suntem în majoritate față de unguri propriu zis, dar suntem în minoritate față de elementul evreesc** , care este venit acolo și **care face naționalism unguresc**."

- **Romulus Coțoiu** [?] : Dacă adăugăm și **populația comunelor suburbane** , **proporția se mărește ...**

-Giurăscu : Este un **mijloc factice de a mări procentul** prin **adăugarea suburbanelor** , pentru că este știut că **noi am avut majoritatea la sate** ; **aici este vorba** , însă , de **centrele urbane** :

La Cluj - **35%** ; Sighișoara - **33%** ; Satu Mare - **32%** ; Diciosânmartin - **28 %** ;

Oradea - 27% ; Timișoara - 27% ; Tg.Mureș - 27% ; Zalău - 25% ;
Sf.Gheorghe - 18% Miercurea Ciuc - 13% ; Odorhei - 10% .

Aceasta este situația demografică, pe baza unui act oficial, emanat de la recensământ . [LD : vezi și confruntă cifrele cu datele date de recensământ]

-Oct.Goga : Vă rog să accentuați că stăm în fața elementului evreesc, care constituie majoritatea. Acest brâu de orașe de graniță nu sunt orașe ungurești , Oradea , Arad, Satul Mare , ca Sighetul Marmăției , toate acestea sunt orașe cu populație în majoritatea ei evrească , care are presă maghiară, care face acțiuni de maghiarizare și atmosferă ungurească "

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Planurile de colonizare românească

▣ Preocuparea PNL .

[LD : sesizează similitudinile și diferențele , tezele și soluțiile , care dau **o idee mai nuanțată** privind nuanțele naționaliste la noi .

Colonizarea cu români sau expulzarea străinilor ?

Indiferent , însă , de soluția susținută , ele pornesc de la realități incontestabile .]

-CCGiurăscu : " D-lor, acesta este situația . Și atunci , când în Statul Român , există atâtea zone și atâtea centre periclitate , unde elementul românesc este în minoritate , nu este un imperativ al vremii noastre , ca să aducem toate elementele românești disponibile , din afara hotarelor , să le colonizăm , spre a putea modifica , chiar transforma aspectul etnic al acestor zone și centre ?" (aplauze)

- Nich.Robu : "Dle Giurăscu , la noi în Bucovina , populația este împestrită , însă este foarte densă . Noi , Românii de acolo , suntem în aceeași proporție ca aceea care se găsește în județele vecine , la Botoșani și Dorohoi , poate chiar mai mult . Statul austriac , în opera sa de colonizare , ne-a îndesit . Dacă am aduce și Români din afară , și să-i colonizăm acolo , ar însemna să murim de foame . Operațiunea trebuie să fie alta , să scoatem străinii din țară , să fim noi stăpâni ! "

-CCGiurăscu : Cred că , dacă mă lăsați să dezvolt ceea ce vroiam să spun , ați fi găsit răspuns la chestiunea pe care ați pus-o .

"D-lor , preocuparea pentru aceste elemente din afara hotarelor este o preocupare veche , și să-mi dați voie să citesc cuvintele pe care le-a scris Ion Brătianu la 17 ianuarie 1913 :

< În deosebi afacerile Macedoniei fac obiectul preocupărilor noastre necurmăte , căci ele interesează viitorul unei numeroase populații de rasă română >

" D-lor deputați , în timpul guvernării național-liberale de la 1922- 1926 ,

s-a făcut începutul operei de colonizare a elementului românesc din afara hotarelor .

Trebuie să notăm această dată importantă , 13 ianuarie 1925 ,

fiindcă în această zi a fost prezentat un Plan de colonizare

de către Alexandru Constantinescu , Consiliului de miniștri ,

care l-a aprobat prin Raportul cu Nr. 119.772 din 13 ianuarie 1925 .

" S-a hotărât ca suprafața disponibilă atunci , de 41.104 ha ,

să fie colonizată , jumătate cu locuitori din Vechiul Regat ,

jumătate cu Români din Macedonia , imigrați în țară ,

conform tabelor ce se vor aproba de minister .

Loturile se fixau la 15 ha , în regiunea de frontieră ,

și la 10 ha în interiorul județelor ;

plus 5.000 m.p. izlaz și 2.000 m.p. loc de casă , de fiecare .

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Partide și personalități preocupate

▣ PNL-Gh.Brătianu , PNC-Goga; Fr.Rom. -Vaida .

" Dar . dlor , să venim la o vreme mai apropiată .

Eu afirm că **s-a atras atenția în numeroase rânduri** , de aici de la tribuna Parlamentului , conducătorilor , **asupra acestor probleme a Românilor din afara hotarelor** ,

și asupra **necesității colonizării acestor elemente** înăuntrul țării ."

" **Gh.Brătianu** , declarație la 24 febr.'34 [LD : **discurs la Mesaj, fișier I , PNL-g**]

< **În anii din urmă , însă , după sfârșitul războiului , orașele și multele părți de margină ale țării , au fost năpădite de străini , care n-au legătură nici cu trecutul , nici cu viitorul acestei țări .De aceea , naționalizarea orașelor și ținuturilor de graniță a devenit o poruncă a vremurilor noastre , un imperativ al dezvoltării neamului nostru [-----] Ea ne cere să luăm măsuri cât mai este timp [-----]> (**Aplauze la PNL-g**)**

" În ce mă privește , **am vorbit în mai multe rânduri de la această tribună** , atrăgând atenția guvernului în acest sens .

O seamă dintre **deputații Partidului Național -Liberal** , de sub conducerea d-lui **G.Brătianu** , și dintre **deputații Partidului Național -Creștin** ,

în frunte cu dl **Octavian Goga** , **au ridicat de asemenea cuvântul de aici** .

S-au rostit glasuri , pe urmă , **din partea [Frontul Românesc]**

reprezentanților d-lui Vaida -Voevod .

"Prin urmare , încă o dată spun , **nu a fost o chestiune simplă de partid** , căci mai mulți **deputați , din mai multe părți , au luat cuvântul aici , pentru acești Români din afara granițelor** .

" **Profesorul Victor Papacostea** [LD : **ex PP , apoi PNL-g ; vezi interpelarea din 2 sept.'32 , polemica cu deputatul bulgar Pencoff**]

a rostit o călduroasă apărare a elementelor din Macedonia ,

în legislatura '32/ '33 , în timpul **guvernării d-lui Vaida -Vorvod** ; de asemenea , a ținut o serie de conferință pe această temă .

"S-au rostit , de asemenea , de aici , în mai multe rânduri , **interpelări și comunicări** cu privire la **Românii de peste Nistru** .

Este Comunicarea d-lui **prof.Procopovici** , apoi aceea a d-lui **deputat Lascu** .

[-----]

" Unul dintre **conducătorii reprezentativi ai Românilor -macedoneni** ,

dl Cola Ciumetti [LD ?] , spune într-o " foie " [LD ?] :

< **Dacă Statul Românesc nu mai este în stare să aibă grijă de macedoneni , să o spună , și atunci să se dea această însărcinare italienilor , care , având interese în Balcani , s-ar interesa și de frații Români , care sunt în regiunea macedoneană .**>

CGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Ritmul descrescendo al colonizării**

" **Cum au fost cu puțință asemenea manifestări și asemenea acte ?**

Iată cum : **după începutul așa de fericit , care s-a făcut în 1925** , în timpul **guvernării lui Ionel Brătianu , opera a continuat într-un ritm intens** , și eu cred că , **dacă Ionel Brătianu ar fi trăit , această problemă a colonizării s-ar fi pus în toată complexitatea ei ; ea nu s-ar fi mărginit numai la Cadrilater , ci ar fi îmbrățișat toate regiunile , zonele și centrele în care elementul românesc este amenințat** . Aceasta este credința mea .

" **Ionel Brătianu a murit în 1927 . Opera a continuat și în 1928 .**

În timpul guvernării național-țărăniște , ea a avut un ritm mnaî încet , mai moderat .

Nu voi intra acum în detalii asupra cauzelor care au determinat încetinirea ritmului de colonizare .

- **Goga** : Deși ar fi foarte interesantă .

- **Giurăscu** : Cred că **o vor face cei 6 deputați**

care **s-au asociat la interpelarea mea** . [LD : **nu le-am mai fișat pe toate**]

Va fi destul timp să se dezbată problema pe toate fațetele ei .

" În orice caz , **constat că , în momentul în care a venit la cârmă**

guvernul actual , colonizarea Românilor de peste hotare a intrat într-o fază nouă .

Cât credeți că s-au colonizat din Români de peste graniță ,

în intervalul de la **1 nov.'33 , până la 1 dec. '36 , adică în 3 ani ?**

Exact 556 coloniști , dintre care 120 și ceva în Caliacra , iar restul în Durostor .

Deci de la **1925 până în 1933 , s-au colonizat 7.247 de macedoneni** .

Comparația este elocventă .

- **Tiberiu Moșoiu** (subsecretar de Stat la Agricultură și Domenii) :

" **Ați citit greșit cifra. În acest interval s-au colonizat 7.803 capi de familie** .
Trebuie de subliniat acest lucru : **capi de familie**"

-**CCGiurăscu** : Prin urmare, chiar după recunoașterea d-lui subsecretar de stat ,
au fost aduși **556 capi de familie**, iar înainte au fost **peste 900 capi de familie pe an**.

[-----]

" **Eu afirm** că față de **problema colonizării Românilor** de peste hotare,
guvernul actual - preocupat, se vede, de alte probleme foarte importante -
nu a dat atențiunea cuvenită acestei probleme. [-----]

Nu pot înțelege de ce **nu s-a ținut seama de numeroasele intervențiuni**
care s-au făcut, de strigătele de alarmă care s-au dat ,
de solicitările care au avut loc în tot acest răstimp. " [-----]

Cereri de colonizare nu au lipsit .

CGiurăscu / 25 febr.'37

▫ **Dezarticularea sistemului legislativ.**

" **Cereri de colonizare nu au lipsit .**

În intervalul 1930 -1934 , colonizările s-au făcut pe baza unei legi .

Din 1934, s-a desființat Oficiul Național de Colonizări și Legea de colonizări,
și această situație a rămas așa până la 7 aprilie 1936 .

Prin urmare , **aproape 2 ani lucrurile au rămas fără cadrul unei legi ,**
pentru că **legea veche a fost abrogată la 4 mai 1934,**

prin **Legea privind Regiile Autonome**.

Așa dar, **timp de 2 ani de zile, în cursul acestei guvernări, n-a existat o lege, care să**
reglementeze întreaga colonizare , deci și colonizarea Românilor de peste hotare . "

" Acum d-lor, **ascultând de unele sugestii** , care au venit atât de la președintele
Camerei , cât și din partea d-lor deputați, cred că sunt în asentimentul dvs
ca **să continui această expunere joia viitoare** , când voi arăta **ultimele documente pe**
care le am în privința chestiunii colonizării Românilor de peste hotare .

-**Take Blăvescu** (vicepreșed.) : Consultă Adunarea să încuviințeze dezvoltarea
interpelării în ședința de joi, 4 mart.'37 .

- **Adunarea încuviințează**

[**LD : eu nu am continuarea**]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

Guvern Tătărescu . Vacanță .Succesiune. Alegeri , 1937

39.)Gh.Brătianu , Expozeu , Întrunirea liberal-georgistă de la Marna ,1 nov.'37

("**Dimineața**" , an 33, nr. 11.088, 2 nov.'37 + foto medalion **Gh.Brătianu**)

[-----]

Gh.Brătianu / 1 nov.'37 / retro '30

▫ **Idei și acțiuni georgiste salvatoare**

" Realizările ce le înscriem ca **rezultatele acțiunii** și luptei noastre , sunt **următoarele** :

[-----]

Principiul naționalismului

[**LD : este constantă alegerea țintei sociale a georgiștilor - clasa mijlocie,**
funcționările, și tineretul - toate privite din unghi naționalist .]

" Tot astfel, **în 1933** am fost printre cei dintâi care, în **ritmul vremurilor noi,**
am știut să afirmăm nu numai **principiul naționalismului** ,
pe care alții l-au îmbrăcat în **formule mai zgomotoase** [**Vaida, Goga, Codreanu**] ,
dar **posibilitatea unor realizări concrete**, în deplin acord cu **sentimentul național,**
în marginea rațiunii și a bunului simț.

Colonizarea românilor rămași peste hotare ,

naționalizarea orașelor și a ținuturilor de la graniță ,
înființarea ce trebuie asigurată românilor în țara lor, în slujbe și întreprinderi,
toate au fost înscrise în programul nostru de alegeri de acum patru ani [1933] ,
înainte de a fi fost vorba , în viața noastră politică , de proporții și de numere [Vaida] .
[-----]
Gh.Brătianu / 1 nov.'37

Guvern Goga-Cuza

28 dec.'37 - 9 febr.'38

Guvern Miron Cristea

I , II 10 febr. -30 mart'38 ; 30 mart.'38 - 31 ian.'39

40.)Acordul de la Munchen .Primul rapt din Cehoslovacia .1 nov. '38

▫Românii din zona Rusiei subcarpatice, revendicați de unguri și poloneji .

("Timpul" , an II , nr. 541 , 3 nov.'38)

[LD :Context : La 1 nov. '38, la Viena, începeau discuțiile dintre cei patru miniștri de externe (german, italian, englez, francez) care urmau să hotărască frontierele cehopolono -ungare , în urma executării "acordului "]

Un grup de preoți , notari, avocați și țărani români , din așa numita " Rusie subcarpatică" au sosit la București și au solicitat o întvedere cu ministrul de externe Comnen .

Ei au rugat guvernul român să-și exercite toată autoritatea pentru a împiedica ruperea acestei provincii din Cehoslovacia .

Dar ,în ipoteza atribuirii regiunii unei terțe puteri, ei au cerut ca regiunea populată în majoritate cu români, să fie reunită Regatului Român.

Deși Cehoslovacia a cerut, România nu a fost acceptată ca partener în discuție .

Nicolae Iorga spunea despre acest episod :

" Adăugirea Poloniei ca < Mare Putere >și înlăturarea României, propusă de la Praga , pentru că nu este < Mare Putere > - chestiune de discutat- a fost părăsită .
<Axa > va hotărî ,și anume după interesele < Axei > ,care primează și pe ale Ungariei , și pe ale Poloniei , și pe ale noastre "

Românii din Rusia subcarpatică / 1 nov.'38

Guvern Miron Cristea

- III - 1 febr.'39 - 6 martie '39

Guvern Armand Călinescu

- IV - 7 mart - 21 sept.'39

41.a)11 febr.Românii din Ucraina Carpatică

("Timpul, an III, nr 640, 13 febr.'39)

▫Consiliul Național Român

Minoritatea română din Ucraina Carpatică (cca 13.000 suflete , în regiunea Staninske Doly) a constituit un Consiliu Național Român , alegând președinte pe Alexandru Marina .Ei și-au exprimat lealitatea față de populația și guvernul național din Ucraina Carpatică .

▣ Mesajul abatelui Voloșin

Hust. Într-un mesaj al abatelui Voloșin , era apreciată această atitudine , asigurându-i de respectarea drepturilor lor culturale și politice .

41.b)27 mart.'39 .Declarația lui Gr.Gafencu în Consil-Sup.al FRN

("Timpul" , an III, nr.684,29 mart.'39)

[LD: **vezi pe larg la fișier Politică externă**]

▣ Răspunsul la propunerea de fuziune a abatelui Voloșin

La ședința CS al FRN, gafencu avea să declare :

"Nu am dat urmare propunerilor abatelui Voloșin și ale guvernului carpato-ucrainean ,care urmăreaau " Fuzuinea" cu România ,cu toate că aceste propuneri venite din partea forurilor legale de la Hust ,aveau cel puțin aceeași valoare ca apelurile pe care guvernul maghiar le susținea că l-a primit din partea poporului ucrainean. El a explicat că , prin aceasta , România a vrut ca " în vremurile turbure prin care trecem , să deslușim cu toată tăria principiul care e temelia politicii noastre ;NU LUĂM NIMIC CE NU E AL NOSTRU , APĂRĂM ÎNSĂ ȘI ÎNTĂRIM TOT CE NE APARTINE "

41.c)mai'39.Presiuni diplomatice maghiare

▣ Români din Ungaria , iun.'39

(*I documenti diplomatici italiani* [D.D. I] ottava serie, 1935-1939 , vol.XII

(23 mai -11 aug.'39) , doc. nr. 6 , p.5 ;

("Parlamentul românesc" , an XI, din 25 aug.'39 ; "Lumea Nouă" , nr.23 , 4 iun.'39

[LD : **am tratat chestiunile de conjunctură internațională în cartea mea (p. 239- 241) Aici extrag doar chestiunile specifice subiectului urmărit**]

Imediat după semnarea "**Pactului de oțel**" germano -italian (22 mai '39)

care consolida **Axa Roma -Berlin** , guvernul și propaganda Budapestei au relansat **atacurile antiromânești** , folosind ca pretext "**lipsa** " de drepturi a naționalităților,

"persecutarea" lor de către români . Oficiosul "**Pesti Hirlep** " publica un furibund articol în care ataca în termeni injurioși activitatea "**Ligii Antirevizioniste** " , pe **istoricii și publiciștii români** care argumentau legitimitatea , permanența , continuitatea și caracterul etnic majoritar românesc în Transilvania .

(" Universul " 30 mai 1939)

În aceeași perioadă, **reprezentantul Ungariei la București** ,

făcea un nou **demers-protest** pe lângă guvernul român ,

cerând "**reglementarea**" problemei minorităților.

Vinci (ambasadorul italian la Budapesta) transmitea lui Ciano (ministrul de externe)

că **Armand Călinescu s-a păstrat pe poziția declarată oficial și public**,

că legea emanată în această direcție constituia **un cadru legal suficient** ,fiind în spiritul Constituției și legilor țării .

▣ Români din Ungaria

În Ungaria exista un **grup minoritar român** care ,

după anexarea Ucrainei Subcarpatice , se ridica la cca **80.000** .

În 1910, statistica maghiară indica , pe respectivul teritoriu , **25.505 români** .

În 1920, erau menționați **23.760 români** .

În 1930, numai după 10ani, numărul lor scăzuse la **16.221** ,

iar după alți 6 ani ,era dată cifra de **15.571** .

În realitate , numărul **românilor din Ungaria** era de **60.000 de suflete** , în 1920 ,

și de **80 .000 de suflete** în 1939 .

Și cu toate acestea , **minoritatea română nu dispunea de nici un singur organ de presă** în limba română , **importul ziarelor din România fiind strict interzis**.

Deși românii aveau **40 de parohii** (18 ortodoxe și 22 greco-catolice) **majoritatea nu aveau preoți români** , folosirea limbii materne fiind **reprimată de autorități** .

În parlamentul maghiar care se va constitui la începutul lunii iunie'39 ,

minoritățile nu numai că nu aveau reprezentanți, dar populației din teritoriile recent

încorporate din Cehoslovacia, **i se refuza și dreptul de a participa la alegeri**

(Cf. rev."*Parlamentul românesc*" , an XI, din 25 aug.'39 ;

42.) Alexandru Rosetti (raportor) , Concluzii la dezbaterile la Mesaj , 28 iun.'39

(DAD, MO nr. 7 , șed din 28 iun.'39 , pag . 132- 133)

Alex.Rosetti / 28 iun.'39

▣ **Românii din afara granițelor**

" **DI Capidan** [**LD lipsă discursul**] , într-o **cuvântare extrem de interesantă** , a atras atenția asupra faptului că **nu ne putem mulțumi** cu garanțiile pe care ni le dă **Înțelegerea Balcanică** . Într-adevăr, d-sa a arătat că **situația românilor din Iugoslavia și din Grecia** nu numai că **lasă mult de dorit** , dar **aceste elemente românești sunt și astăzi persecutate ;**

și d-sa a adus și soluția , care ar fi dublă :

fie să obținem un alt tratament al conaționaliilor noștri în Grecia și Iugoslavia , **fie că acești conaționali să fie colonizați în țara noastră . "**

Alex.Rosetti / 28 iun.'39

43.)